

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Irma KRINICKAITĖ

**JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS RADVILIŠKIO
RAJONE**

Magistro darbas

Šiauliai, 2010

SANTRAUKA

Irma Krinickaitė

Jaunimo politikos įgyvendinimas Radviliškio rajone.

Magistro darbas.

Jaunimo politiką galima laikyti nuolatiniu, labai dinamišku, nesibaigiančiu ir nuolat besikeičiančiu procesu, kuriam Lietuvoje, kaip ir visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, skiriamas ypatingas dėmesys. Magistro darbo tikslas – ištirti Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo dėsningumus, identifikuoti problemas bei ateities perspektyvas. Remiantis nacionaliniais teisės aktais, reglamentuojančiais jaunimo politikos įgyvendinimą bei plėtrą, ES teisės aktais, kitais nacionaliniais jaunimo politikos dokumentais, Radviliškio rajono savivaldybėje priimtais teisės aktais, atlikus Radviliškio rajono jaunimo situacijos, Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų efektyvumo tyrimus, įvertinus jaunimo politikos įgyvendinimą Radviliškio rajono savivaldybėje pagal šešis kriterijus, šiame darbe jaunimo politika išnagrinėta nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu bei nustatyti tam tikri veiksniai ir problemos, trukdančios tinkamai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką abiejuose lygmenyse bei konkrečiai Radviliškio rajono savivaldybėje. Darbe tiksliai identifikuoti visi jaunimo politikos trūkumai ir pasiūlytos efektyvios priemonės jiems išspręsti. Be to, darbo autorė šiame darbe pateikia tam tikrus sprendimo variantus, kaip būtų galima užtikrinti tinkamą jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Radviliškio rajono savivaldybėje.

SUMMARY

Irma Krinickaitė

The Implementation of Youth Policy in Radviliskis District.

Master's work.

Youth policy is one of the youngest, most dynamic and constantly developing policies in Lithuania as well as in the whole Europe. The main purpose of this final work is to examine the main aspects of implementation and the main problems of youth policy in Radviliskis District and to give some suggestions how the implementation can be improved. The main problem of this work is that the youth policy in regions is not very effective, because it is facing lots of national and regional problems. Youth policy should and must touch every young person, when solving actual issues, which influence his or her life. So this work deals with the youth policy in national and regional level, the problems, arising while implementing youth policy in these levels and in the municipality of Radviliskis District in particular, with reference to national laws, laws of European Union of youth policy, other national documents of youth policy, laws of the Radviliskis District municipality of youth policy and the researches of youth policy situation in Lithuania and Radviliskis district. But for solving the existing problems of youth policy it is very important to identify them very carefully and to make proper solutions for these problems. Furthermore, the author of this work has suggested some solutions to make the formation and implementation of the youth policy in the municipality of Radviliskis District more effective.

TURINYS

ĮVADAS	5
I. JAUNIMO POLITIKOS TEORINIS DISKURSAS	10
1.1. Jaunimo politikos principai ir tikslai	11
1.1.1. Jaunimo politikos sampratos apibrėžtis	13
1.1.2. Jaunimo politikos ir jaunimo veiklos principai ir tikslai	14
1.1.3. Europos Sąjungos keliami jaunimo politikos prioritetai	15
1.1.3.1. <i>Jaunimo politiką reglamentuojantys dokumentai Europos Sąjungos lygmeniu</i>	22
1.1.3.2. <i>Jaunimo politikos įgyvendinimas Europos Sąjungos valstybėse narėse</i>	27
1.2. Savivaldybių vaidmuo nacionalinės jaunimo politikos kontekste.....	27
II. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE IR RADVILIŠKIO RAJONE	31
2.1. Jaunimo politikos tendencijos Lietuvos teisės aktuose	31
2.2. Jaunimo socialinės politikos įgyvendinimas Lietuvoje	33
2.3. Regioninė jaunimo politika	35
2.4. Savivaldybės institucijos, formuojančios ir įgyvendinančios jaunimo politiką Radviliškio rajone	38
2.5. Jaunimo veiklos finansavimas Radviliškio rajone	39
III. RADVILIŠKIO RAJONO JAUNIMO SITUACIJOS TYRIMAS	42
3.1. Tyrimo metodologija	42
3.2. Tyrimo imties charakteristikos	44
3.3. Jaunimo vaidmuo pilietinėje visuomenėje	49
3.4. Jaunimo problemos socialinėje erdvėje.....	52
3.5. Jaunimo dalyvavimo situacija vietos lygmenyje.....	55
3.5.1. <i>Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių laisvalaikis ir užimtumas</i>	56
3.5.2. <i>Radviliškio rajono jaunimo organizacijų prieinamumas ir patrauklumas</i>	58
3.6. Jaunimo migracinės nuostatos	62
IV. RADVILIŠKIO RAJONO JAUNIMO IR SU JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLA	66
4.1. Metodologinis ekspertų interviu aprašymas	66
4.1.1. <i>Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus veikla ir bendradarbiavimas su Radviliškio rajono jaunimu</i>	66
4.2. Valstybinių institucijų ir nevyriausybių organizacijų įtaka jaunimo politikai ir prieinamumas jauniems žmonėms.....	68
4.2.1. <i>Tyrimo imties charakteristikos</i>	69

4.2.2. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos finansavimas	71
4.2.3. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų patrauklumas bei prieinamumas	73
4.2.4. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimas su Radviliškio rajono savivaldybe.....	74
4.3. Jaunimo darbuotojai ir jų kompetencija dirbti su šiuolaikiniu jaunimu	76
IŠVADOS.....	80
REKOMENDACIJOS	85
LITERATŪRA	87
PRIEDAI	96

ĮVADAS

Darbo aktualumas. Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms (Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003). Paminėtina, kad jaunimo politika nėra vien rezultatas, įrašytas kokiam nors politiniame dokumente arba reglamentuotas atitinkamais įstatymais. Jaunimo politiką galima laikyti nuolatinio, nesibaigiančio procesu, visuomenės rodomu dėmesiu savo augančiam potencialui – ateities visuomenės kūrėjui. Visuomenės gerovė bei sėkmė priklauso nuo to, kiek žmonių įsitrauks į šią veiklą, kaip vaisingai su valdžia bendradarbiaus jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, kiek rimtai bus atsižvelgiama į jaunimą ir jo poreikius bei keliamas problemas.

Galima pabrėžti, kad kiekviena šalis siekia suformuoti „autentišką“ jaunimo politiką, nuo kurios priklauso politinė bei ekonominė valstybės ateitis. Tačiau Lietuvai įsijungus į bendrąją Europos erdvę, valstybė privalėjo integruotis į bendrąją Europos jaunimo politiką. Lisabonos strategijoje užsibrėžtas tikslas Europos Sąjungoje sukurti pirmaujančią pasaulyje ekonomiką. Vis dažniau atkreipiamas dėmesys, kad viena pagrindinių šio tikslo pasiekimo prielaidų yra ne tik investicijos į infrastruktūrą ar darbo vietų kūrimą, bet ir investicijos į žmones, o ypač jaunimą. Europos jaunimo strategijoje yra toks teiginys: „Europos ateitis priklauso nuo jos jaunimo“ (*The European Parliament, An EU Strategy for Youth – Investigating and Empowering: A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities, Communication from the Commission to the Council, 2009*), nulemiantis sparčius jaunimo politikos formavimo bei plėtros procesus Europos Sąjungos lygmenyje, inicijuojant išsamius jaunimo situacijos tyrimus, jų pagrindu formuojant pagrindinius jaunimo politikos prioritetus bei priimant strateginius jaunimo politikos dokumentus ir atviro koordinavimo metodu skatinant ES šalis nares plėtoti jaunimo politiką savo šalyse.

Lietuvoje jaunimo politikos formavimas paspartėjo pastarąjį dešimtmetį, kuomet buvo parengta Lietuvos jaunimo baltoji knyga, priimtas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, numatantis jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo mechanizmus, inicijuojami jaunimo situacijos tyrimai Lietuvos ir savivaldybių mastu, įgyvendinamos kelios su jaunimo politikos plėtra susijusios programos. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme, priimtame Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gruodžio 4 d., įtvirtinti regioninės jaunimo politikos pagrindai. Derėtų pabrėžti, kad regioninė jaunimo politika yra vienas aktualiausių jaunimo politikos klausimų, kuriam daug dėmesio skiria ne tik valstybinės ir savivaldybių institucijos, bet ir pačios jaunimo organizacijos.

Magistro darbo problema aktuali keliais aspektais:

Magistro darbo problema teoriniu aspektu. 2009 m. Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, jaunimas sudarė 24% visų Lietuvos gyventojų. Ši dalis palaipsniui mažėja dėl mažėjančio gimstamumo ir didėjančios emigracijos. Demografinė padėtis visoje Europoje patiria pokyčių, visuomenė sensta. Derėtų pabrėžti, kad jaunimo politika Lietuvoje yra pakankamai nauja ir lanksti veiklos sritis, pradėta plėtoti tik nuo 1990 metų, kai pradėjo aktyviai kurtis jaunimo organizacijos. Lietuvos Respublikos Seimas 1996 metais patvirtino Valstybinę jaunimo politikos koncepciją (Žin., 1996, Nr. 65-1537), kuri teisiškai įtvirtino jaunimo veiklą. Didelės įtakos jaunimo politikos vystymuisi Lietuvoje turėjo ir sėkmingas kitų šalių gerosios patirties perėmimas bei pritaikymas. 2003 metais Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame yra įtvirtintos jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje (jaunimo politiką pagal kompetenciją formuoja ir įgyvendina: Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos). Jaunimo politikos pagrindų įstatyme taip pat nustatyta, kad savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką, o joms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jaunimo reikalų koordinatoriaus išlaikymas ir jų kvalifikacijos kėlimas finansuojamas iš savivaldybių biudžetų kaip tikslinė dotacija savivaldybėms valstybinei (perduotai savivaldybėms) funkcijai vykdyti. Daugelyje savivaldybių veikia sprendimų priėmimo ir patariamąją funkciją atliekančios regioninės jaunimo reikalų tarybos, į kurias pariteto principu įtraukiami valdžios ir jaunimo organizacijų atstovai.

Radviliškio rajono savivaldybės taryba 2006 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T-735 patvirtino Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos sudėtį bei Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus. Tačiau įgyvendinant jaunimo politiką mūsų rajone, ne visuomet atsižvelgiama į jaunų žmonių poreikius, nepakankamai išplėtotą veiklą ir darbas su rizikos grupei priklausančiu, organizacijose nedalyvaujančiu bei neįgaliu jaunimu (pvz., darbas su jaunimu gatvėse, atviri jaunimo centrai, klubai ir socialinio darbo, pedagogikos centrai), dar nepakankamos galimybės neformaliai jaunimo ugdymui, neįtvirtintos neformalaus ugdymo tradicijos, neformalus ugdymas nėra pripažįstamas visuomenės kaip viena iš efektyviausių ugdymosi priemonių, stokojama paslaugų jaunimui ir darbo su jaunimu vertinimo ir reglamentavimo.

Magistro darbo problema praktiniu aspektu. Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. Todėl yra svarbi savivaldybių jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent

čia. Kad savivaldybės įkurtos institucijos galėtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką, informuoti jaunimą, organizuoti jauniems žmonėms įdomius renginius, padėti jauniems žmonėms realizuoti save jų gyvenamojoje vietoje, būtina nuolat atlikti jaunimo situacijos tyrimus.

Radviliškio rajono savivaldybės taryba 2006 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T-735 patvirtino Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos sudėtį bei Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus. Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimu siekta išsiaiškinti, ar šie sprendimai tinkamai įgyvendinami, ar jaunimas žino apie Jaunimo reikalų tarybos ir Savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus vykdomą veiklą, ar Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės yra pakankamai aktyvūs ir pilietiški.

Apibendrinant galima teigti, kad **magistro darbo problema** – Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo ir Radviliškio rajono savivaldybės tarybos priimtų teisės aktų, reglamentuojančių jaunimo politikos įgyvendinimą rajone, įgyvendinimo ypatumai, atitikimas jaunimo poreikiams ir iš to kylančios problemos.

Darbo objektas – jaunimo politika Radviliškio rajono savivaldybėje.

Darbo tikslas – ištirti Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo dėsningumus, identifikuoti problemas bei ateities perspektyvas.

Suformuluotam tikslui įgyvendinti, iškelti tokie **uždaviniai**:

- ✚ išanalizuoti jaunimo politiką bei jos įgyvendinimo tendencijas ir problemas nacionaliniu ir Europos Sąjungos mastu;

- ✚ ištirti dabartinę jaunimo politikos situaciją Radviliškio rajono savivaldybėje;

- ✚ identifikuoti veiksmų, pasireiškiančių nacionaliniu ir konkrečiai Radviliškio rajono lygmeniu, įtaką jaunimo politikos įgyvendinimui;

- ✚ atlikti jaunimo politikos padėties analizę Radviliškio rajono savivaldybėje ir pateikti siūlymus, kaip efektyviau Radviliškio rajono savivaldybėje būtų galima įgyvendinti jaunimo politiką.

Magistro darbo problemos sprendinio vizija:

- ✚ pasiūlyti papildyti esamas ir naujas priemones ir programas, gerinančias jaunimo padėtį Radviliškio rajone, atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės aktus bei Lietuvos Respublikos teisinius dokumentus dėl jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybių lygmeniu;

- ✚ ištirti jaunimo politiką Radviliškio rajone formuojančių ir įgyvendinančių institucijų veiklą, pasiūlyti šios veiklos tobulinimo galimybes;

- ✚ aptarti Radviliškio rajone gyvenančio jauno žmogaus savanoriškų iniciatyvų viešinimą, rėmimą bei skatinimą, sąlygų jo pilietiškumo, socializacijos formavimuisi sudarymą;

✚ atlikti išsamų Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimą ir nustatyti jaunų žmonių, gyvenančių Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje, problemas, vertybines nuostatas, išanalizuoti jaunų žmonių aktyvumą visuomenėje, nustatyti Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą, ištirti jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumą ir pasiūlyti šios veiklos tobulinimo galimybes.

Problemos sprendimo strategijos misija – parengti kuo platesnį, prieinamą ir aiškiai suformuluotą rekomendacijų ir išvadų paketą, kuriame būtų išdėstytos priemonės ir pasiūlymai, kaip galima sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus pilnaverčiam gyvenimui ir savirealizacijai Radviliškio rajone.

Magistro darbo tyrimo tikslas – išsiaiškinti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių (Jaunimo politikos pagrindų įstatyme įtvirtinta nuostata, kad jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų) dabartinę situaciją.

Suformuluota tokia tyrimo **hipotezė** – Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą, jaunimas nėra pakankamai aktyvus sprendimų priėmimo procese, jaunimo reikalų koordinatoriui nėra sudarytos palankios sąlygos įgyvendinti jaunimo politiką, Radviliškio rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos įgyvendinimo programos daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar socialiai pažeidžiamo jaunimo aktyvinimui.

Tyrimo uždaviniai:

✚ išsiaiškinti jaunų žmonių, gyvenančių Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje, problemas;

✚ nustatyti jaunų žmonių vertybines nuostatas; išanalizuoti jaunų žmonių aktyvumą visuomenėje;

✚ nustatyti Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą;

✚ aptarti Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumą įgyvendinant jaunimo politikos plėtros funkcijas.

Magistro darbe taikyti šie **tyrimo metodai**:

1. mokslinės literatūros ir dokumentų apžvalga bei analizė (įvade, teorinėje darbo dalyje);
2. kiekybinis tyrimas (Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių anketinė apklausa);
3. kokybinis tyrimas (ekspertų nuomonė: apklausiamas Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius ir Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai).

Tyrimo mokslinis naujumas. Nors Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimas, kurį Radviliškio rajono savivaldybės administracijos užsakymu atliko UAB „Factus Dominus“, vykdytas 2007 metų spalio–lapkričio mėnesiais, tačiau jo metu apklausti tik Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės. Šiuo moksliniu darbu siekta pateikti jaunimo politikos įgyvendinimo aspektus įvairiais pjūviais. Tyrimo metu ne tik apklausti jauni žmonės, gyvenantys Radviliškio rajone, bet ir pateikiamas apibendrintas eksperto – Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiojo specialisto (jaunimo reikalų koordinatoriaus) – požiūris į Radviliškio rajone vykdomą jaunimo politiką, atlikta Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų apklausa, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 60-2273) pagal šešis kriterijus įvertintas jaunimo politikos įgyvendinimo Radviliškio rajono savivaldybėje efektyvumas.

Duomenų klasifikavimas. Surinkti duomenys bus sugrupuoti į dvi dalis: 1. Anketiniai jaunų žmonių apklausos duomenys; 2. Anketiniai ekspertų (Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus ir Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų) apklausos duomenys.

Rezultatų praktinis reikšmingumas. Tyrimas yra taikomojo pobūdžio, t. y. remiantis rezultatais ir praktinėmis rekomendacijomis, gali būti tobulinami Radviliškio rajono savivaldybės tarybos priimti sprendimai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą rajone.

I. JAUNIMO POLITIKOS TEORINIS DISKURSAS

XX a. vis labiau pasireiškiant visuomenės senėjimo tendencijoms, atkreiptas dėmesys į jaunimą – atskirą socialinę grupę ir ypatingą visuomenės dalį, turinčią savo problematiką, savybes, interesus. Jaunimo kaip atskiros socialinės grupės išskirtinumas siejamas su žmogaus gyvenimo laikotarpiu, kai integruojamasi į visuomenę, bręstama, tampama nepriklausomais, bandoma įsitvirtinti darbo rinkoje, pradedama kurti šeimą bei socialinę ir materialinę padėtį. Daugelyje pasaulio šalių jaunimu laikoma 15–24 metų amžiaus asmenų grupė, nes šiame laikotarpyje yra pereinama iš švietimo sistemos į darbo rinką. 2001 metais Europos Komisijos patvirtintoje Jaunimo politikos Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“, kurioje siūloma įsiklausyti į tai, ką sako jaunimas, suteikti galimybę išsakyti ir įgyvendinti vietos iniciatyvas, daugiau dėmesio teikti jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui valstybėse narėse, jaunais žmonėmis įvardyti asmenys nuo 15 iki 25 metų. Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje, parengtoje Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) iniciatyva, jaunimas apibrėžiamas kaip visuomenės narių grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį išgyvenančius asmenis, turinčius nuo 14 iki 29 metų. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) įtvirtinta nuostata, kad jaunu žmogumi laikomas asmuo nuo 14 iki 29 metų. Derėtų pabrėžti, kad jauno žmogaus sąvoka, įtvirtinta Lietuvos Respublikos teisės aktuose, apibūdinta tinkamai, kadangi šiuo metu pastebima ryški tendencija ES valstybėse narėse amžiaus tarpsnį nuo 15 iki 24 metų pakeisti į 15–29 metų tarpsnį.

XXI amžiuje jauni žmonės negali natūraliai integruotis į visuomenę, remdamiesi savo tėvų vertybėmis, kadangi šiandieninėje žinių visuomenėje viskas per daug greitai keičiasi, todėl visuomenė privalo padėti jaunimui kuo greičiau atrasti savo vietą gyvenime, sudaryti sąlygas jaunų žmonių integravimuisi į visuomenę, darbo rinką. Atkūrus Nepriklausomybę, iki to laiko egzistavusi „jaunimo politika“ (nors šis terminas ir nebuvo vartojamas) greitai sužlugo arba buvo sunaikinta, neatsižvelgus į tai, kad kai kurie pažangūs jos elementai (pavyzdžiui, stacionarios jaunimo stovyklos) galėjo ir, ko gero, privalėjo būti išsaugoti bei panaudoti, plėtojant besikuriančią nepriklausomos Lietuvos jaunimo politikos sistemą. Teisinė bazė, reglamentuojanti jaunimo politiką, šalyje pradėta kurti 1996 metais, patvirtinus Jaunimo politikos koncepciją. Tuo metu veikusios jaunimo nevyriausybinės organizacijos prisidėjo prie to, kad nacionalinėje Jaunimo politikos koncepcijoje būtų įtvirtintos jaunų žmonių interesus patenkinančios nuostatos bei kad būtų pradėta plėtoti jaunimo politiką koordinuojančių ir įgyvendinančių struktūrų veikla. Pasak E. Biliūtės-Aleknavičienės (2004), 2003 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriuo pereita prie institucionalizuotos bei teisiškai įtvirtintos jaunimo politikos įgyvendinimo. Priėmus pagrindinius teisės aktus, įtvirtinusius jaunimo politiką kaip vieną

iš valstybės politikos sričių, jaunimo politika Lietuvoje pradėjo vystytis pakankamai sparčiai. Š. Frolenko (2008) pabrėžia, kad jaunimo politikos plėtrai didelę įtaką ėmė daryti efektyvus ir nepertraukiamas šalies ir savivaldybių institucijų bendradarbiavimas bei konsultavimasis su jaunimu ir jį atstovaujančiomis struktūromis. Į jaunas žmones pradėta žiūrėti kaip į atskirą vieną aktyviausių visuomenės dalių, kuri prisiima įsipareigojimus ir atsakomybę dėl savo ir pačios valstybės ateities. 2005 metais lapkričio 3–4 dienomis pirmą kartą Vilniuje surengtoje Nacionalinėje jaunimo konferencijoje, kurioje dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros ir Vidaus reikalų ministerijų ministrai, visų savivaldybių merai, jaunimo reikalų koordinatoriai ir savivaldybėse veikiančių jaunimo organizacijų atstovai, priimta rezoliucija, kuria Lietuvos Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, visos politinės partijos, valstybinės institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos pakviestos dialogui, kuriuo būtų siekiama kryptingos jaunimo politikos plėtros Lietuvoje ir jaunimo politikos kaip prioritetinės srities įtvirtinimo, numatant ilgalaikius žingsnius jaunimo situacijos gerinimui. Šią konferenciją išsamiai aprašius nacionalinei žiniasklaidai, pajutus visuomenės susidomėjimą, tokios konferencijos, diskusijos, susitikimai imti organizuoti nuolat. Be to, pradėta skatinti jaunimo organizacijų „apskritųjų stalų“ veikla, atsižvelgiant į Valstybinės jaunimo reikalų tarybos veiklos sritis, imta skirti lėšų jaunimo iniciatyvoms, pradėtos steigti jaunimo politikos koordinatorių pareigybės savivaldybėse. M. Kiznio (2007) manymu, Centrinės valdžios lygmenyje įtvirtinta kolegiali Valstybinės jaunimo reikalų tarybos, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos ir Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos struktūra pritaikyta savivaldybėse regioniniame lygmenyje.

1.1. Jaunimo politikos principai ir tikslai

Arūnas Kučikas (2005) leidinyje „Savivaldybių jaunimo politikos gairės. 2003–2005 metų patirtis ir išvalgos“ jaunimo politiką apibūdina kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) jaunimo politika apibrėžiama kaip kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

Visos Lietuvoje veikiančios politinės partijos jaunimo politiką įvardija kaip vieną prioritetinių valstybės sričių. Įgyvendinant jaunimo politiką, siekiama formuoti mobilią, pilietišką, demokratišką asmenybę, jaučiančią pareigą Tėvynei ir šeimai, išiliejančią į visuomenės politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą (Valstybinė jaunimo politikos koncepcija (Žin., 1996, Nr. 65-1537)).

Lietuvai įsiliejus į bendrąją Europos erdvę, atsirado poreikis Europos Sąjungos jaunimo politikos nuostatas pritaikyti savo teisinei bazei ir integruotis į bendrąją Europos jaunimo politiką. Europos Komisijos Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“ pabrėžiama, kad „tik nuo Europos ir valstybių lygio politikos kūrėjų priklauso, kiek bus paspartintas jaunų žmonių pokyčių procesas (jaunimo prisitaikymas prie sudėtingų socialinių ir ekonominių aplinkybių), kad jaunimas taptų suinteresuotu visuomenės dalyviu“ (*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth, 2001*). Baltojoje knygoje išskiriama tai, kad Europos Sąjungos šalyse narėse gyvenantys jauni žmonės, nepaisant egzistuojančių skirtumų (išsilavinimo, šeiminių padėties, pajamų, dalyvavimo darbo rinkoje ir pan.), save laiko visaverčiais piliečiais, turinčiais atitinkamas teises bei pareigas. Lisabonos strategijoje nustatytas tikslas – paversti Europą „visuomene, turinčia konkurencingiausią ir dinamiškiausią pasaulyje žiniomis paremtą ekonomiką“ pasiekiamas tik vienu būdu, t. y. investuojant į jaunimą kaip į mūsų šiandieninės bei būsimos visuomenės lobyną.

Europos Komisija, 2000–2001 metais organizavusi ES valstybėse narėse 17 nacionalinių konferencijų, kuriose dalyvavo keli tūkstančiai jaunų žmonių, suformulavo šiuos jaunimo politikos principus, kurie buvo aprobuoti ir pritaikyti visose ES šalyse:

- ✚ atvirumo. Europos Komisija pabrėžė informacijos pateikimo ir aktyvaus bendravimo su jaunimu jam suprantama kalba svarbą, nes tik tokiu būdu jauni žmonės supras Europos mechanizmus bei jiems svarbią politiką;

- ✚ dalyvavimo. Europos Komisijos požiūriu, būtina užtikrinti konsultavimosi su jaunimu galimybę bei jaunų žmonių dalyvavimą priimant jiems svarbius sprendimus;

- ✚ atskaitomybės. Šiuo principu pabrėžiama tai, kad būtina sukurti naują struktūruotą valstybių narių bei Europos institucijų bendradarbiavimo formą, kad būtų galima surasti būdus, kurie leistų atitinkamu atskaitomybės lygmeniu padėti jauniems žmonėms įgyvendinti jų siekius;

- ✚ veiksmingumo. Europos Komisija išskyrė būtinybę panaudoti viską, ką gali duoti jauni žmonės, kad jie galėtų tinkamai reaguoti į visai visuomenei suformuluotus uždavinius, prisidėti prie jauniems žmonėms svarbios politikos sėkmės bei kurti ateities Europą;

- ✚ nuoseklumo. Pagal šį principą įsipareigojama rengti jaunimui svarbios politikos bendrąsias apžvalgas atskirais lygiais, kuriuose jų nuomonė bei suvokimas būtų naudingas (*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth, 2001*).

Lietuvos jaunimo politikos tikslai – intelektualios, pilietiškos, demokratiškos bei atsakingos asmenybės formavimosi skatinimas; jaunimo integracija į visuomenės politinį, ekonominį, pilietinį, socialinį, kultūrinį ir akademinį gyvenimą; motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje – iš esmės nedaug skiriasi nuo tų, kurie įgyvendinami kitose Europos Sąjungos šalyse.

Derėtų pabrėžti, kad atitinkamos jaunimo politikos srities priemonių įgyvendinimo kokybė bei lygis ES valstybėse narėse dažnai skiriasi, bet pagrindinės šių skirtumų priežastys – nevienodi valstybių politikų įsipareigojimai bei skirtinga šalių finansinis pajėgumas.

Efektyvus jaunimo politikos įgyvendinimas reikalauja papildomų lėšų, tačiau atsiperka ateityje. Skirstant biudžeto lėšas Lietuvoje labai trūksta ryžtingų sprendimų ir nacionaliniame, ir savivaldybių lygmenyse (*Joint Council on Youth. Youth Policy in Lithuania, 2007, p. 38*). Taip pat paminėtina, kad centrinės valdžios iniciatyvos arba idėjos, bandomosios programos dažnai yra neefektyvios arba net visiškai nėra įgyvendinamos, neskyrus joms įgyvendinti reikalingų resursų. Esant ekonominiam sunkmečiui, ši situacija dar labiau paaštrėjo: Lietuvoje paplito nuomonė, kad jaunimo politikos tikslai nėra tokie svarbūs, kad jiems įgyvendinti būtų skiriama lėšų. Tai nėra tik Lietuvos problema – panašūs procesai vyrauja visose ES šalyse. Dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą, patvirtinami neįvertinus šalies finansinių galimybių ir nenumatant specialioms priemonėms įgyvendinti būtinų lėšų. Tarp jaunimo plintantys neigiamūs veiksniai – girtavimas, narkomanija, nusikalstamumas – skatina daugiau dėmesio skirti jaunimo politikos formavimui bei numatytų programų įgyvendinimo užtikrinimui.

Apibendrinant galima teigti, kad investavimas į jaunimą – tai investavimas į mūsų šiandieninės bei būsimos visuomenės lobyną. Investicijos, skiriamos jaunimo politikos įgyvendinimui, yra patikimas būdas pasiekti Lisabonos strategijoje nustatytą politinį tikslą – paversti Europą „visuomene, turinčia konkurencingiausią ir dinamiškiausią pasaulyje žiniomis paremtą ekonomiką“.

1.1.1. Jaunimo politikos sampratos apibrėžtis

Jaunimo politikos samprata turi daug reikšmių, kurios skiriasi skirtingose ES valstybėse narėse. Kadangi šių dienų jauni Europos piliečiai yra atskira socialinė grupė, gyvenanti nuolat kintančioje demografinėje, ekonominėje, socialinėje bei technologijų aplinkoje, bendriausioji ES jaunimo politika siekiama atitikti kintančius jaunų žmonių poreikius, skatinti jaunimą prisidėti prie visuomenės. Pasak L. Gerasimienės (2006), ši politika remiama konkrečiais veikslais, kurie pateikiami išskirtinai jauniems žmonėms sudarytoje finansavimo programoje, pavadintoje „Veiklus jaunimas“.

Pagrindinis jaunimo politiką reglamentuojantis teisės aktas – Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, priimtas 2003 metų gruodžio 4 dieną (nauja redakcija 2006 metais) – jaunimo politiką apibrėžia kaip kryptingą veiklą, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į gyvenimą, o taip pat veiklą, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms. Jaunimo politika yra nukreipta į svarstančio, mokančio pasinaudoti

galimybėmis, aktyvaus, iniciatyvaus ir kūrybingo jauno žmogaus ugdymą. Jaunimas greičiausiai reaguoja ir prisitaiko prie pokyčių bei naujovių. Todėl vienas esminių jaunimo politikos principų – jaunimo dalyvavimas sprendžiant jam aktualius klausimus. Šis principas neįmanomas be kitų – jaunimo informavimo, jaunimo savanoriškumo ir savivaldos principų realizavimo. Įgyvendinant juos, jaunimas pats gali rinktis aktualias veiklos sritis ir prisiimti atsakomybę už jų įgyvendinimą.

1.1.2. Jaunimo politikos ir jaunimo veiklos principai ir tikslai

Derėtų pabrėžti, kad jaunimo politikos įgyvendinimo sričių spektras yra pakankamai platus. Jaunimo politikos įgyvendinimo sritis sudaro: pilietiškumo ugdymas ir karo prievolės atlikimas; švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas; neformalus ugdymas; darbas ir užimtumas; apsirūpinimas būstu; laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra; socialinė ir sveikatos apsauga; sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas; narkomanija ir kitos priklausomybės formos (nuo 2006-01-01); narkomanijos ir kitų priklausomybės formų prevencija (nuo 2006-01-01); nusikalstamumo prevencija ir kt. (Lietuvos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003, aktuali redakcija 2005).

Lietuvos jaunimo politikos Baltojoje knygoje akcentuojama, kad pagrindiniai jaunimo politikos tikslai yra skatinti intelektualios, pilietiškos, demokratiškos ir atsakingos asmenybės formavimąsi, integruoti jaunos žmones į visuomenės politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį, akademinį ir kultūrinį gyvenimą, motyvuoti jaunos žmones aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje. Šiais tikslais siekiama sukurti ir užtikrinti palankias sąlygas jaunimo ir jaunimo organizacijų veiklai, t. y. jaunimo organizacijoms ir jaunimo iniciatyvoms.

Aktualiausi dabartinės jaunimo politikos aspektai įtvirtinti 2003 m. gruodžio 4 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtame Jaunimo politikos pagrindų įstatyme. Matyti, kad šiuolaikinė jaunimo politika yra plėtojama dviem pagrindinėmis kryptimis:

- ✚ jaunų žmonių interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse (švietimo ir mokslo, kultūros, sporto, darbo ir užimtumo, būsto, sveikatos apsaugos ir kt.);

- ✚ jaunimo veikla (angl. *youth work*), kuria siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties bei eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas bei savivalda). A. Kučikas (2005) teigia, kad šioje srityje dirba jaunimo darbuotojai, ugdomi jaunimo lyderiai, telkiasi jaunimo iniciatyvos, kuriami ir įgyvendinami pilietiniai, kultūriniai, socialiniai projektai.

Nors minėtos jaunimo politikos kryptys yra vienodai svarbios bei tarpiai susijusios, praktiškai atskirus jų segmentus kuruoja skirtingos žinybos, keliančios skirtingus tikslus: švietimo ir mokslo sistema didžiausią dėmesį skiria formaliajam švietimui, kūno kultūros ir sporto sistema – profesionaliajam sportui ir t. t. Galima daryti išvadą, kad šiuolaikinės jaunimo politikos pagrindinis

uždavinys – tolydi minėtų jaunimo politikos sričių plėtra, susiejanti jas tiek ir taip, kad jaunimas gautų tinkamą pagalbą pasirengti savarankiškam gyvenimui laisvoje ir demokratinėje visuomenėje.

Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo (2003) trečiame straipsnyje įvardyti šie pagrindiniai jaunimo politikos įgyvendinimo principai:

- ✚ pariteto (valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos lygiomis dalimis);

- ✚ subsidiarumo (sprendimai, susiję su jaunimu, privalo būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi);

- ✚ tarpžinybinio koordinavimo (valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, sprendžiamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja bei bendradarbiauja tarpusavyje);

- ✚ dalyvavimo (su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu arba jaunimo organizacijų atstovais);

- ✚ informavimo (valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina bei prieinama forma);

- ✚ savarankiškumo (jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja bei atsako už tikslų pasiekimą);

- ✚ savanoriškumo (jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru, niekieno neverčiamas);

- ✚ savivaldos (jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę bei įvertinimą);

- ✚ bendravimo ir bendradarbiavimo (Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos bei užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis) (Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, (Žin., 2003, Nr. 119-5406; aktuali redakcija 2005, Nr. 144-5238 įsigaliojo nuo 2006-01-01)).

Pasak J. Meldžiuko (2007), Lietuvos jaunimo politikos Baltojoje knygoje pabrėžiama, kad visa jaunimo veikla yra grindžiama demokratijos, novatoriškumo, konkurencingumo, subsidiarumo ir pariteto principais. Be to, jaunimas pripažįsta pažinimą – tarptautinį bei tarpkultūrinį – vertingu ir svarbiu jaunų žmonių veikloje. Taigi šiuolaikinėje visuomenėje jaunimas siekia būti savarankiškas, iniciatyvus, aktyvus, atsakingas, mobilus, išsilavinęs, tolerantiškas, teisiškai sąmoningas ir gerbiantis žmogaus teises ir pagrindines laisves.

1.1.3. Europos Sąjungos keliami jaunimo politikos prioritetai

Siekiant išsamiai apibūdinti Europos Sąjungos bei Europos Tarybos formuluojamus jaunimo politikos prioritetus, kuriais remiasi ir Lietuvos institucijos, formuojančios bei įgyvendinančios

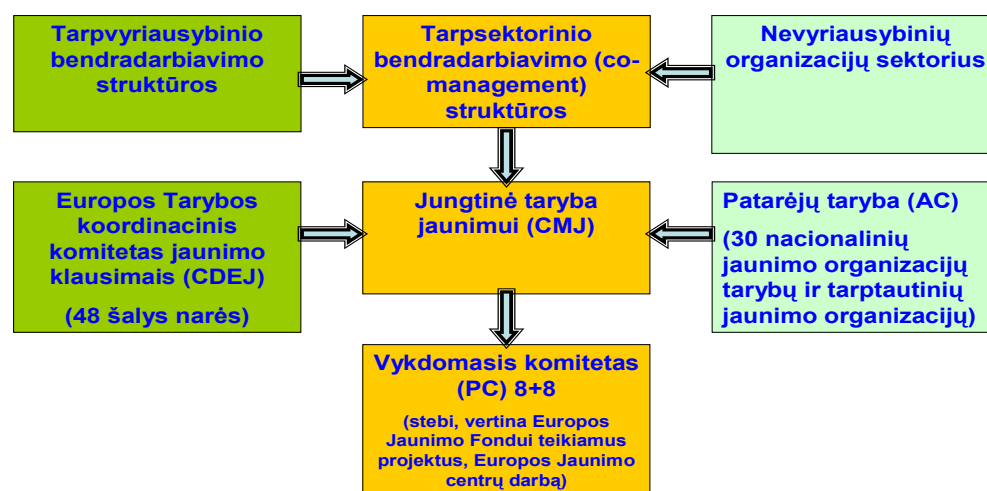
jaunimo politiką šioje šalyje, būtina pristatyti už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakingas Europos Sąjungos institucijas.

Europos Taryba (*Council of Europe*) buvo įkurta 1949 metais Strasbūre, ji tapo pokario tarpvyriausybine institucija, kuri siekia taikos bei gerovės visoje Europoje. Galima įvardyti šiuos pagrindinius Europos Tarybos principus:

- ✚ pagarba žmogaus teisėms;
- ✚ teisės aktų suderinimas Europos lygmenyje;
- ✚ demokratijos skatinimas;
- ✚ bendras Europos kultūros paveldo identifikavimas;
- ✚ bendrų visai Europai sprendimų priėmimas.

Pagrindinės Europos Tarybos institucijos yra šios: Ministrų Komitetas (*The Committee of Ministers*), Parlamentinė Asamblėja (*The Parliamentary Assembly*), Europos vietų bei regionų valdžių kongresas (*The Congress of Local and Regional Authorities of Europe*), Europos žmogaus teisių teismas (*European Court of Human Rights*), Tarptautinių nevyriausybių organizacijų konferencija (*The Conference of International Non-Governmental Organizations*), Sekretoriatas (*The Secretary General*), valdomas Generalinio Sekretoriaus. Bendros ES šalyse narėse jaunimo politikos formavimui didžiausią įtaką daro IV-asis Generalinis Direktoratas (*Directorate General IV*), kurioje švietimo/ugdymo, kultūros ir paveldo bei jaunimo ir sporto sritis.

Europos Tarybos sprendimų priėmimo jaunimo politikos įgyvendinimo klausimais sistema, iš esmės pagrįsta tarpžinybiniu bendradarbiavimu, parodyta 1 paveiksle.

1 pav. Europos Tarybos sprendimų priėmimo jaunimo politikos įgyvendinimo klausimais sistema
Šaltinis: Keršys, R. (2010). Nacionalinės jaunimo politikos plėtros tendencijos šiandien.
Konferencijos medžiaga, p. 8.

Prie bendros Europos Sąjungos jaunimo politikos formavimo aktyviai prisideda Patarėjų taryba (*Advisory Council – AC*), posėdžius rengianti du kartus per metus, į kurią patarėjai,

atstovaujantys savo nuomonę jaunimo politikos klausimais ir pristatantys jaunimo politiką Jungtinei tarybai, skiriami trejų metų kadencijai. Tiesa, skirtingas jaunimo organizacijas atstovaujantys patarėjai dažniausiai atspindi skirtingas jaunų žmonių nuomones. Lietuvos interesus Patarėjų taryboje atstovauja LiJOT narė Greta Bingelytė.

Jaunimo politiką kuruoja ir Europos valdymo komitetas jaunimo klausimais (*European Steering Committee for Youth – CDEJ*), kurio posėdžiai rengiami dukart per metus. Pagrindiniai šio komiteto uždaviniai: formuluoti poziciją jaunimo politikos klausimais, atlikti jaunimo politikos skirtingose ES šalyse narėse vertinimą, pristatymą bei palyginimą, rengti dokumentus aktualiais jaunimo politikos klausimais, apsikeisti aktualia informacija bei dalytis gerąja patirtimi jaunimo politikos srityje tiek europiniame, tiek nacionaliniame lygmenyse, pristatyti jaunimo politiką Jungtinei tarybai ir organizuoti Jaunimo ministrų konferencijas. Lietuvą šiame komitete atstovauja Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Juozas Meldžiukas), o Jaunimo ministrų konferencijose Lietuvos interesus gina Jaunimo reikalų departamento, LiJOT, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovų delegacija, sudaroma socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu.

Pagrindinė institucija, apsprendžianti Europos Tarybos jaunimo politiką, yra Jungtinė taryba (*Joint Council of Youth – JC*). Paminėtina, kad Jungtinė taryba nustato trejų metų Europos Tarybos prioritetus jaunimo klausimais (2009–2012 metų prioritetai – tarpkultūrinio dialogo bei taikos skatinimas, jaunimo dalyvavimo aktyvinimas ir demokratijos pilietiškumo skatinimas, švietimo žmogaus teisių srityje bei žmogaus orumo ir sanglaudos skatinimas, paramos jaunimo politikos plėtrai nustatymas).

Finansiniais jaunimo politikos įgyvendinimo Europos Sąjungoje aspektais rūpinasi Programinis komitetas (*Programming Committee on Youth – PC*), nulemiantis programos „Veiklus jaunimas“ finansavimą, veiklų jaunimo srityje organizavimą, mokymo kursų, kalbos kursų, seminarų, simpoziumų jaunimo lyderiams organizavimą, ekspertų susitikimų, reikiamų tyrimų finansavimą. Programinio komiteto kompetencijai priklauso biudžeto jaunimo politikos įgyvendinimui paskirstymas, Europos jaunimo fondo (*European Youth Fond – EYF*) finansavimo projektams galimybės bei jaunimo politikos įgyvendinimo ES veiklos stebėseną. Lietuvos interesams šioje institucijoje atstovauja Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (deleguotas Juozas Meldžiukas).

Apibendrinant Europos Tarybos institucijas, kuruojančias tolygų jaunimo politikos įgyvendinimą visose ES šalyse narėse, galima teigti, kad Europos Taryba jaunimo srityje užsiima šiomis veiklomis:

- Jaunimo ministrų konferencijų organizavimu;
- dokumentų jaunimo klausimais priėmimu;

- ✚ nacionalinių jaunimo politikų įvertinimu;
- ✚ kalbų kursų finansavimu;
- ✚ mokymų apie jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo principus organizavimu;
- ✚ jaunimo konsultantų bei mokymų vadovų parengimu bei jų kvalifikacijos kėlimu;
- ✚ įvairių kampanijų už jaunimo teises ir toleranciją organizavimu;
- ✚ Europos jaunimo centrų bei jaunimo centrų tinklų finansavimu;
- ✚ metodinės bei informacinės medžiagos apie jaunimo politiką leidyba;
- ✚ bendradarbiavimo su jaunimo centrų tinklais (pavyzdžiui, *Youth Partnership*, *Youth Card*, *EYF*, *ENYC* ir kt.) jaunimo politikos srityse plėtojimu.

Pagrindinės Europos Sąjungos institucijos yra Ministrų taryba, atstovaujanti nacionalinėms vyriausybėms, Europos Parlamentas, atstovaujantis visiems Europos Sąjungos piliečiams, Europos Komisija, ginanti bendruosius ES interesus, Audito rūmai, atsakingi už tinkamą ir pagrįstą pagrindinių veiklų finansavimą, ir Teisingumo teismas, užtikrinantis ES teisės aktų laikymąsi. Pasak J. Bower ir T. Geudens (2005), jaunimo interesus šioje struktūroje atstovauja įvairios darbo grupės bei susitikimai, t. y. Europos Parlamento Jaunimo parlamentinė grupė, Jaunimo ministrų konferencijos, Generalinių direktorių susitikimai (*DG's Meeting*) ir Europos Sąjungos Jaunimo darbo grupė (*Youth Working Party*). Europos Komisijai priklauso šios nuolatinės darbo grupės: Europos jaunimo politikos žinių centras (EKCYC), Europos jaunimo žinių tinklas (EuNYK) bei Europos jaunimo žinių ekspertų tinklas (ENEYK).

Lietuvos integracija į Europos Sąjungą – ilgalaikis procesas, darantis įtaką įvairiausioms viešojo gyvenimo sritims: daugelio valstybės institucijų darbui, Lietuvos įmonių veiklai bei įvairioms visuomenės grupėms. ES principų bei teisės normų įgyvendinimas taip pat daro įtaką Lietuvos ekonomikai bei visuomenei.

Galima pabrėžti, kad šiandieniniai jauni europiečiai – karta, gyvenanti nuolat ir greitai kintančioje socialinėje, demografinėje, ekonominėje ir technologijų aplinkose. „Europos Sąjungos jaunimo politika siekia atitikti jaunų žmonių kintančius poreikius, taip skatindama juos prisidėti prie visuomenės“ (Europos informacinių paslaugų tinklas jaunimui (2009). ES jaunimo politika). Paminėtina, kad tapimas Europos Sąjungos nare Lietuvai suteikė naujų galimybių dalyvauti Europos Sąjungos jaunimo politikos formavime, nusistatyti bendruosius tikslus, atsižvelgiant į šalies kontekstą.

Sąvokos „jaunimas“ įtraukimas į Europos politiką yra, galima teigti, nesenas reiškinys. Mastrichto sutartis, patvirtinta 1993 m., išplėtė ES politikos spektrą 149.2 straipsnyje įtraukdama „jaunimo“ sritį. Šiame straipsnyje sakoma, kad Europos Sąjunga turėtų „...skatinti jaunimo mainų ir socioedukacinių vadovų mainų vystymąsi...“.

1.1.3.1. Jaunimo politiką reglamentuojantys dokumentai Europos Sąjungos lygmeniu

Iki 2001 metų visų Europos institucijų veikla, siejama su jaunimu, daugiausia buvo sutelkta į specialių programų, pavyzdžiui, 1988 m. sukurtos programos „Jaunimas Europai“, svarstymą bei įgyvendinimą. 2001 metais padėtis iš esmės pasikeitė: ES valstybės narės, suvokdamos, kad Europos visuomenė sparčiai sensta, apsisprendė formuoti jaunimo politiką, kuri būtų neatsiejama Lisabonos strategijos dalis. Pasak A. Addysgo ir G. Dysgu, (2007), siekdama platinti ir gilinti politinius debatus bei pažvelgti į jaunimą ne tik per egzistuojančias ES programas, Europos Komisija (toliau vadinama – EK) svarstė abipusio bendradarbiavimo vystymą ateinantiems dešimtmečiams. EK nuo 2000 m. gegužės mėn. iki 2001 m. kovo mėn. surengė daugybę konsultacijų, kuriose dalyvavo jauni žmonės, atstovaujantys įvairiausias gyvenimo sritis, jaunimo organizacijas, mokslo bendruomenę, politikos kūrėjus ir viešosios administracijos įstaigas. Anot A. Vyšniausko ir E. Mustafajevos (2008), savo mastu, trukme, dalyvių įvairove ir informacijos turtingumu ji pralenkė visas kitas konsultacijas, vykusias Europos lygiu. Kai kurioms valstybėms narėms tai buvo pirmoji tokia konsultacijų serija (*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth, 2001*). Konsultavimosi periodu ES valstybėse narėse surengta 17 nacionalinių konferencijų, kuriose suformuluoti 440 pasiūlymų, Europos jaunimas, susirinkęs 2000 m. spalio mėn. Paryžiuje, Prancūzijos pirmininkavimo Europos Sąjungai metu, išnagrinėjo nacionalinių konferencijų rezultatus iš Europos perspektyvos, 450 jaunimo delegatų, atstovaujančių 31 šali, sutarė dėl 80 pasiūlymų, daugiau nei 60 organizacijų dalyvavo Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto posėdžiuose Briuselyje 2001 m. vasario mėn., visose Europos šalių sostinėse vyko Nacionalinių jaunimo tarybų susitikimai su politikais ir valstybės pareigūnais, o taip pat buvo organizuoti du susitikimai su jaunimo reikalų generaliniais direktoriais (pirmasis buvo skirtas dvišaliams susitikimams pradėti, antrasis – aptarti konsultacijų pabaigą), 2001 m. kovo mėn. viduryje, Švedijos pirmininkavimo metu, įvyko susitikimas *Umeå*, kuriame jaunimo delegatai, jaunimo organizacijos, mokslo atstovai ir viešųjų institucijų atstovai apibrėžė prioritetus politinių veiksmų srityje, 2001 m. balandžio 24 d. Europos Parlamente vyko diskusijų diena, kurioje dalyvavo apie 300 jaunų žmonių. Šių konsultacijų rezultatas – 2001 m. lapkričio mėnesį priimta Baltoji jaunimo politikos knyga „Naujas postūmis Europos jaunimui“, kurioje pasiūlyta ES šalims narėms didinti bendradarbiavimą keturiose jaunimo prioritetinėse srityse: jaunimo dalyvavimo; jaunimo informavimo; savanoriškos veiklos; geresnio jaunimo reikalų supratimo ir suvokimo. Šioje knygoje išsakytas akivaizdus jaunimo nepasitenkinimas tradicinėmis dalyvavimo viešajame gyvenime formomis ir kvietimas jauniems europiečiams tapti aktyvesniais piliečiais. Galima teigti, kad priėmus Jaunimo politikos Baltąją knygą, Europos Komisija ir Europos Sąjungos valstybės narės pradėjo ypač aktyviai formuoti

jaunimo politiką, užtikrinančią jaunų žmonių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime: europiniame ir nacionaliniame lygmenyse jaunimo dalyvavimas tapo vienu kertinių jaunimo politikos prioritetų.

Remdamasi Jaunimo politikos Baltąja knyga „Naujas postūmis Europos jaunimui“, Europos Sąjungos Taryba 2001 m. birželio mėn. suformulavo bei patvirtino Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje strategiją. 2005 metais Europos Tarybos pavasario sesijoje patvirtintas „Europos jaunimo paktas“ – jaunimui aktualūs klausimai buvo pirmąkart išskelti į tokį aukštą politinį lygmenį. M. Ulozas (2005) teigia, kad Europos Tarybos sprendimas patvirtinti „Europos jaunimo paktą“ pažymi dar vieną jaunimo politikos raidos etapą Europos Sąjungoje. Minėtame pakte aiškiai išskirta būtinybė sukurti teisės normas ir priemones, kurių visuma taptų integralia Lisabonos strategijos dalimi ir prisidėtų prie jaunųjų europiečių, o taip pat ir visos Europos Sąjungos, klestėjimo (*Commission of the European Communities. A European Youth Pact, 2005*). Šiuo paktu siekta pagerinti Europos jaunimo ugdymą, mokymą, mobilumą, profesinę integraciją ir socialinę įtrauktį, sudarant sąlygas suderinti profesinę veiklą su šeiminiu gyvenimu, užtikrinti iniciatyvų minėtose srityse darną bei suteikti postūmį aktyviam, nuolatiniam pastangų mobilizavimui jaunimo labui. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Europos jaunimo pakte įtvirtinta nuostata, jog jo įgyvendinimas bus sėkmingas tik tuomet, jeigu „prie jo aktyviai prisijungs visos suinteresuotos šalys, pirmiausia nacionalinės, regioninės ir vietos jaunimo organizacijos, taip pat Europos jaunimo forumas, regioninės ir vietos įstaigos bei socialiniai partneriai“ (*Commission of the European Communities. A European Youth Pact, 2005*). Europos jaunimo paktu nutarta plėtoti ir koncentruotis į šias veiklos kryptis: 1. užimtumą, integraciją bei socialinę pažangą (t. y. konkrečios jaunimo ilgalaikio integravimo į darbo rinką politikos stebėsenos užtikrinimą, jaunimo užimtumo padidinimą, pirmenybės pažeidžiamiausių jaunų žmonių, ypač sunkiai besiverčiančių ar skurstančių, padėties gerinimui bei iniciatyvoms, kuriomis siekiama išvengti mokymo nesėkmių, suteikimą, darbdavių bei įmonių socialinės atsakomybės jaunimo profesinio integravimo srityje skatinimą, jaunimo verslumo didinimą); 2. švietimą, mokymą bei mobilumą (t. y. žinių atitikimo žiniomis paremtų ekonomikos poreikių užtikrinimą, bendros pagrindinių įgūdžių bazės sudarymą, mokyklos nebaigimo problemų sprendimą, galimybių studentams kurį laiką mokytis kitoje valstybėje narėje išplėtimą, jaunimo mobilumo skatinimą, pašalinant kliūtis stažuotojams, savanoriams bei darbuotojams ir jų šeimos nariams, valstybių narių bendradarbiavimo profesinės kvalifikacijos skaidrumo bei palyginamumo, neformalaus ir neinstitucinio išsilavinimo pripažinimo klausimais skatinimą); 3. profesinės veiklos suderinimą su šeiminiu gyvenimu (t. y. profesinės veiklos suderinimo su šeiminiu gyvenimu, partneriams dalijantis pareigas, plečiant vaikų priežiūros tinklą bei kuriant novatoriškas darbo organizavimo formas, skatinimą, vaikams palankios politikos, atsižvelgiant į Europos Komisijos Žaliosios knygos pastabas dėl demografinių pokyčių, aptarimą).

Tam, kad Europos jaunimo paktas netaptų tik gražia deklaracija, o būtų veiksmingas dokumentas, numatytas visas kompleksas priemonių, aiškiai išdėstytų laike, o už tų priemonių įgyvendinimo progresą ES valstybės narės įpareigos periodiškai teikti ataskaitas Europos Tarybai. Be to, priėmus Europos jaunimo paktą, atsirado būtinybė atnaujinti Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje strategiją. Nuo 2005 metų pabaigos ši strategija nuolat atnaujinama. Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje strategiją (*The European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. An EU Strategy for Youth – Investigating and Empowering: A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities*, 2001) šiandien sudaro trys pagrindinės dalys:

- ✚ jaunų žmonių aktyvus pilietiškumas (ES valstybės narės patvirtino susitarimą dėl bendrų objektų kiekvienam iš keturių „Baltosios knygos“ prioritetų. Nutarta šiems objektams pasiekti taikyti atvirą koordinavimo metodą. Taip pat strategijoje apibrėžti kiti instrumentai, skirti jaunų žmonių aktyviam pilietiškumui skatinti: „Veiklaus jaunimo programa“, Europos jaunimo portalas ir Europos jaunimo politikos Žinių centras);

- ✚ socialinis ir profesinis jaunų žmonių įtraukimas (siekiama pagerinti jaunų europiečių švietimo ir mokymų, įdarbinimo ir socialinio įtraukimo kokybę, tokiu būdu palengvinant darbo ir šeimos gyvenimo suderinamumą);

- ✚ jaunimo sferos įtraukimas į kitą politiką (Europos Komisija įsipareigojo siekti įtraukti jaunimą į kitų sričių politiką, iš kurių svarbiausios – antidiskriminacija ir sveikata).

Kaip tiesioginis Europos jaunimo politikos Baltosios knygos rezultatas buvo sukurtas Europos jaunimo portalas (įkurtas Europos Komisijos iniciatyva 2004 metais). Šis portalas, prieinamas daugeliu Europos Sąjungos valstybių narių kalbų, tapo priemone, suteikiančia daug jaunimui aktualios informacijos, galimybę jauniems žmonėms išreikšti savo požiūrį diskusijų forumuose internete bei gauti atsakymus į klausimus per „Eurodesk“ tinklą. Pagrindinis portalo tikslas – sustiprinti jaunų žmonių dalyvavimą viešajame gyvenime ir padėti jiems būti aktyviais piliečiais (Europos jaunimo portale <http://europa.eu/youth> pateikta informacija).

2007 metais įvykusiame Europos Tarybos susitikime buvo identifikuoti keturi prioritetai, įgyvendinantys Europos jaunimo paktą:

- ✚ užtikrinti sėkmingą jauno žmogaus perėjimą: švietimas, mokymas ir darbas;

- ✚ poreikis užtikrinti individualią integraciją;

- ✚ nuosekliai vykdyti vietos ir regionines Jaunimo pakto strategijas;

- ✚ didinti jaunimo įtraukimą įgyvendinant Lisabonos strategiją (2007 m. lapkričio 16 d. Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl horizontalaus požiūrio į jaunimo politiką, siekiant sudaryti galimybes jaunimui išnaudoti savo potencialą ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime// Europos Sąjungos oficialus leidinys.

Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007. Nr. C-282(50).

2007 metais Jungtinė taryba patvirtino 2010–2012 metų jaunimo sektoriaus programą, kurioje ypatingas dėmesys skirtas žmogaus teisėms ir demokratijai (jaunimo politikos skatinimui ir jaunimo išdarbinimo galimybių didinimui, remiant pagrindines Europos Tarybos propaguojamas vertybes), gyvenimui kartu įvairialypėse visuomenėse (jaunimo politikos skatinimui ir jaunimo išdarbinimo galimybių didinimui, grindžiamiems tarpkultūriniu dialogu), jaunų žmonių socialinei įtraukčiai ir politinių programų metodams bei instrumentams, kuriais būtų remiami vaikai ir jauni žmonės (tarpvyriausybinių bendradarbiavimo jaunimo klausimais skatinimui). Vėliau šios idėjos perkeltos į dokumentą „Agenda – 2020“.

Aštuntojoje Europos Tarybos ministrų, atsakingų už jaunimo reikalus, konferencijoje, įvykusioje 2008 m. spalio 10–11 d. Kijeve (Ukraina), patvirtintas dokumentas „Agenda – 2020“ ir suformuluoti šie Europos Tarybos jaunimo politikos prioritetai iki 2020 metų: 1. žmogaus teisės ir demokratiškumas; 2. gyvenimas įvairialypėje visuomenėje; 3. jaunų žmonių socialinis įtraukimas; 4. politinės priemonės ir instrumentai skirti vaikams ir jauniems žmonėms (*8th Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Youth (2008). The Future of the Council of Europe Youth Policy: AGENDA 2020. Declaration*). Paminėtina, kad ES valstybės narės, formuodamos ir įgyvendindamos jaunimo politiką, taiko įvairias priemones: holistines (visaapimančias), persikertančias per įvairias veiklas, tarpsektorines, nuosekliąsias, nuolat atnaujinamas (angl. *life cycle*), tęstines, padidinto matomumo ir kt. Europos Tarybos jaunimo politikos įgyvendinimui buvo numatytos svarbiausios priemonės, metodai ir instrumentai: 1. jaunimo politikos vystymas ir bendradarbiavimo skatinimas (tarpvyriausybinių ir tarpvalstybinių bendradarbiavimo vystant jaunimo politiką plėtra, sukuriant tam tikrus standartus bei remiant jų įgyvendinimą ir įvairių bendradarbiavimo mechanizmų tarp valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų taikymas); 2. jaunimo darbas, ugdymas ir mokymas (darbas su jaunimo darbo propaguotojais (angl. *multipliers*), parama vystant jaunimo darbo kokybę ir siekiant jaunimo darbo pripažinimo; tarpkultūrinio dialogo vystymas kaip neformaliojo ugdymo/mokymosi metodo; jaunimo centrų, kaip unikalių instrumentų vystant jaunimo bendradarbiavimą, kūrimas); 3. jaunimo tyrimai, jaunimo situacijos žinojimas (jaunimo tyrimai ir bendradarbiavimas tarp jaunimo tyrėjų bei jaunimo politikos formuotojų, siekiant vystyti realiais duomenimis paremtą jaunimo politiką bei parama jaunimo politikos įgyvendintojams; tyrimų, publikacijų, įvairių leidinių, ugdymo ir mokymo medžiagos pritaikymas praktikoje).

Kadangi jaunimas – nuolat besikeičianti, išskirtinė socialinė visuomenės grupė, kurios poreikiai ir problemos nuolat kinta, Europos Taryba patvirtino visą eilę rezoliucijų, kurios nustatė

detalesnius bendruosius tikslus ir prioritetus jaunimo politikoje nei Europos jaunimo politikos Baltojoje knygoje ir Europos jaunimo pakte:

✚ Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl neformalaus ir neinstitucinio mokymosi Europos jaunimo reikalų srityje vertės pripažinimo (priimta 2006 metais);

✚ Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl bendro tikslo – išplėsti jaunų žmonių dalyvavimą atstovaujamosios demokratijos sistemoje (priimta 2007 metais);

✚ Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl jaunimo savanoriškos veiklos bendrųjų tikslų (priimta 2008 metais);

✚ Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl bendrųjų tikslų jaunimo didesnio supratimo ir žinių srityje įgyvendinimo (priimta 2009 metais).

Atsižvelgdama į Jaunimo ministrų konferencijos priimtą jaunimo politikos kryptis ir prioritetus reglamentuojantį dokumentą „Agenda – 2020“, Europos Komisija 2009 metų balandžio mėnesį patvirtino Europos Sąjungos Jaunimo politikos strategiją 2010–2018 metams. Šiame dokumente suformuluoti strateginiai tikslai atsispindi 2 lentelėje:

1 lentelė

Europos Sąjungos jaunimo politikos strategijos 2010–2018 m. strateginiai tikslai

Eil. Nr.	Strateginis tikslas	Temos
1.	Suteikti daugiau galimybių jauniems žmonėms švietimo bei užimtumo srityse	Švietimas Užimtumas Kūrybiškumas bei verslumas
2.	Gerinti jaunų žmonių socialinę integraciją bei skatinti jų visapusišką dalyvavimą visuomenės gyvenime	Sveikata ir sportas Jaunimo dalyvavimas ir pilietiškumas
3.	Stiprinti jaunimo ir visuomenės solidarumą	Socialinė įtrauktis Savanoriška veikla Jaunimas ir pasaulis

Sudaryta autorės, remiantis šaltiniu: The General Assembly (2009). Work plan of the European Youth 2010–2018, p. 7.

Siekdama įgyvendinti šią ilgalaikę jaunimo politikos strategiją, Europos Komisija suformulavo tokius strategijos įgyvendinimo principus: 1. naujas darbo su jaunais žmonėmis vaidmuo; 2. tarpsektorinis požiūris; 3. dialogas su jaunais žmonėmis; 4. tarpusavio mokymasis, siekiant kuo geresnių jaunimo politikos formavimo rezultatų; 5. Europos Sąjungos strategijos įgyvendinimas ES valstybių narių nacionaliniame lygmenyje; 6. faktais pagrįstos jaunimo politikos formavimas; 7. atskaitomybė bei informavimas; 8. ES programų bei fondų sutelkimas; 9. bendradarbiavimas su kitomis Europos Sąjungos institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis (*The General Assembly (2009). Work plan of the European Youth 2010–2018*).

2009 metų liepos 8 dieną Europos Komisija patvirtino Žaliąją knygą (*Green Paper*), kuria siekiama skatinti besimokančiųjų jaunų žmonių judrumą (mobilumą). Žaliosios knygos tikslas – inicijuoti diskusiją dėl būdų, kuriais būtų galima pagerinti jaunų žmonių mobilumą, ir taip aprūpinti Europą ateityje reikalingais įgūdžiais.

2009 metų lapkričio 27 dieną Jaunimo ministrų konferencijoje priimta Europos Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos. Šia rezoliucija patvirtintas atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas (*Open Method of Coordination – OMC*) bei aptarta Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistema ateinantiems devyneriems metams. Jaunimo reikalų ministrai, pasirašydami minėtą rezoliuciją, siekė suteikti daugiau lygių galimybių visiems jauniems žmonėms išsilavinimo srityje bei integruojantis į darbo rinką ir skatinti visų jaunų žmonių aktyvų pilietiškumą, socialinę įtrauktį bei solidarumą.

Europos Sąjungos šalys narės, formuodamos savo jaunimo politikos prioritetus, iš esmės rėmėsi bendraisiais ES teisės aktuose išdėstytais tikslais ir prioritetais, tik pritaikė juos savai ekonominei ir socialinei situacijai. Vis dėlto ES valstybių narių vizija išlieka tokia pati: 1. investicijos į jaunimą (didesnių išteklių sutelkimas siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniniu gyvenimu, ir didinti jų gerovę); 2. galimybių suteikimas jaunimui (jaunimo galimybių skatinimas, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes ir prisidėti siekiant jos tikslų).

Apibendrinant galima teigti, kad tokią jaunimo politikos Europos Sąjungoje raidą nulėmė tiek objektyvios, tiek subjektyvios priežastys. Pirmiausia nepalaujamai augant vidutiniam ES gyventojų amžiaus vidurkiui, Europa sensta, o tai padidina ekonominę naštą dirbantiesiems bei neigiamai atsiliepia ekonominei valstybių sanglaudai, todėl ES šalys ypatingą dėmesį skiria jaunimui, kuris, pats būdamas socialiai labiausiai pažeidžiamas visuomenės sluoksnis, tiesiogiai nulems visos Europos Sąjungos raidą. Kita vertus, per kelis pastaruosius dešimtmečius jaunimo organizacijos įrodė, kad organizuotas jaunimas yra pajėgus bei patikimas socialinis partneris, galintis aktyviai ir produktyviai įsitraukti į aktualių jaunimui problemų sprendimą.

1.1.3.2. Jaunimo politikos įgyvendinimas Europos Sąjungos valstybėse narėse

Kaip jau buvo minėta, jaunimo politiką ES valstybės narės įgyvendina jaunimo politiką aprobuodamos ES teisės aktus ir pritaikydamos juos prie šalių ekonominių bei socialinių aplinkybių.

Daugelyje Europos Sąjungos šalių jaunimu vadinama 15–24 metų asmenų grupė, tačiau vis labiau pastebima šio amžiaus ilginimo tendencija (iki 29 metų). Paminėtina, kad visos ES šalys narės iš esmės vadovaujasi tais pačiais ES teisės aktais, reglamentuojančiais jaunimo politiką, bei didelį dėmesį skiria jaunimo situacijos tyrimams, siekdamos pagerinti savo jaunimo padėtį. Šiame

skyrelyje bus aptartas jaunimo politikos įgyvendinimas Švedijoje, Danijoje ir neutralų statusą ES turinčioje Šveicarijoje.

Švedija. Šioje šalyje jaunų žmonių kategorijai priskiriami asmenys nuo 16 iki 25 metų. Švedijos Jaunimo reikalų agentūros Nacionalinės ir savivaldybių jaunimo politikos departamento direktorė Inger Ashing (2010) jaunimo ataskaitoje „Knowledge about children and young people in Sweden – The role of research in shaping future oriented politics“ teigia, kad svarbiausias Švedijos Vyriausybės uždavinys – užtikrinti jaunimo politikos plėtrą savivaldybių lygmeniu (iš viso Švediją sudaro 290 savivaldybių).

2009 metais Švedijoje gyveno daugiau nei 1,5 mln. jaunų žmonių, todėl labai svarbu žinoti jaunimo nuomonę apie švietimą, įsidarbinimo galimybes, sveikatinimą. Jaunimo situacijos tyrimas, Švedijos Jaunimo reikalų agentūros užsakymu atliktas 2009 metais, atskleidė, kad daugumos jaunų švedų socialinė padėtis pakankamai gera, jiems sudarytos tinkamos gyvenimo sąlygos. Nepaisant to, apie 20% jaunų žmonių skursta arba gyvena prie skurdo ribos. Nors jaunimui privaloma įgyti pagrindinį išsilavinimą, didžioji dauguma jaunų žmonių tuo nepasitenkina ir baigia vidurinį mokslą. Paminėtina, kad universitetuose studijuoja ženkliai daugiau jaunų moterų nei vyrų.

Didžiausios jaunų žmonių problemos, kurias suformulavo Švedijos jaunimo reikalų agentūra, yra tokios:

- ✚ mažas jaunų žmonių aktyvumas visuomenėje, t. y. žemas jaunimo dalyvavimo procentas rinkimuose, tik 20% jaunų žmonių 2009 metais dalyvavo sprendimų priėmimo savivaldybių lygmenyje, mažas aktyvumas jaunimo ir su jaunimu dirbančiose organizacijose;

- ✚ jaunimo nedarbas (jaunų žmonių nedarbo lygis Švedijoje didesnis nei ES vidurkis, tačiau, paminėtina, kad ilgalaikių jaunų bedarbių mažiau nei kitose ES šalyse);

- ✚ lyčių skirtumai (vertinant jaunų žmonių poreikį studijuoti, psichinę ir fizinę sveikatą, priklausomybes);

- ✚ netolygi jaunų žmonių padėtis skirtinguose regionuose (jaunimo vidinė migracija, kai vos baigę mokyklą jauni žmonės išvyksta į didesnius miestus ar sostinę).

Danija. Jaunais žmonėmis Danijoje laikomi asmenys nuo 15 iki 25 metų (jaunimas sudaro apie 21% visų šalies gyventojų). Pabrėžtina, kad 2000 metais priėmus Jaunimo politikos įstatymą, Danijoje sukurta visa sistema, kuria siekiama rūpintis šalies jaunimu, įtvirtintos ES programos „Jaunimas“ ir „Veiklus jaunimas“ bei nuolat didinamas jų finansavimas, aktyviai veikia daugiau nei 70 jaunimo organizacijų, turinčių nacionalinį statusą. Danijos Vyriausybė 2009 metais patvirtino Jaunimo politikos įgyvendinimo strategiją iki 2015 metų, kurios svarbiausi tikslai – užtikrinti tinkamai funkcionuojančią jaunimo švietimo sistemą (iki 2015 metų pasiekti, kad 95% jaunų žmonių įgytų vidurinį išsilavinimą ir ne mažiau 50% jaunimo gautų aukštąjį išsilavinimą.

Danijos švietimo ir jaunimo reikalų ministerijos ministras Vertel Chaarder (2009) ataskaitoje, pateiktoje Jaunimo reikalų ministrų konferencijai, teigė, kad didžiausios jaunimo politikos įgyvendinimo Danijoje problemos yra tokios:

- ✚ jaunų žmonių pasyvumas švietimo sistemoje (didelė dalis jaunų žmonių pradeda studijuoti, bet tada mokslus nutraukia ir mieliau renkasi darbą nei studijas);

- ✚ mažas jaunimo dalyvavimas demokratinėje visuomenėje (jauni žmonės vangiai dalyvauja rinkimuose, nėra aktyvūs sprendimų priėmimo procese);

- ✚ etninės problemos (Danijoje gyvenantiems svetimtaučiams daug sunkiau mokytis ir prisitaikyti darbo rinkoje).

Šveicarija. Nors Šveicarija ir turi neutralų statusą ES, tačiau čia jaunimo politika įgyvendinama remiantis ES Baltąją knygą, Europos jaunimo paktu ir kitais teisiniais dokumentais. Šveicarijoje jaunų žmonių nuo 15 iki 30 metų amžiaus gyvena apie 2,6 mln. ir sudaro trečdalį visų šalies gyventojų. Apie 25% jaunų žmonių, gyvenančių Šveicarijoje, sudaro užsieniečiai. Paminėtina tai, kad Šveicarijos jaunimui dalyvavimas darbo rinkoje nesukelia didesnių problemų, jaunimo bedarbystės lygis – tik 3%, iš jų daugiau nei 30% ieško stažuotės mokymo įstaigose. Daugiausia jaunų žmonių gyvena miestuose ir savivaldybių centruose. Jaunimo situacijos tyrimai, atlikti šioje šalyje, parodė, kad dauguma jaunų žmonių turi tinkamas gyvenimo sąlygas, galimybes studijuoti bei dirbti.

Ludwig Gärtner ir Thomas Vollmer (2009) savo ataskaitoje „Child and Youth Policy in Switzerland“ išskiria šias jaunimo problemas Šveicarijoje:

- ✚ perėjimas į darbo rinką (jaunimui sunku prisitaikyti darbo rinkoje vos baigus mokslus ir įgijus teorinių, bet ne praktinių žinių);

- ✚ etninės problemos (šalyje gyvenantys jauni užsieniečiai sunkiai prisitaiko prie švietimo sistemos, apie 15–20% jaunimo neįgyja net profesinio išsilavinimo);

- ✚ socialinė atskirtis (tyrimu nustatyta, kad jauni žmonės iš skurdžiai besiverčiančių ar mažiau išsilavinusių šeimų, ar iš nepilnų šeimų turi ženkliai mažesnes galimybes baigti aukštąjį mokslą ar įsidarbinti);

- ✚ smurtas prieš vaikus ir jaunus žmones, dažnai iššaukiantis tolesnes alkoholizmo, narkotikų vartojimo problemas).

Taigi tiek Europos Sąjungos šalys narės, tiek kitos valstybės, formuodamos bei įgyvendindamos jaunimo politiką, susiduria su panašiomis problemomis, kelia panašius tikslus bei uždavinius. Visose šalyse stengiamasi įgyvendinti dar Baltojoje knygoje įvardytą Europos Sąjungos viziją: investuoti į jaunimą (sutelkti didesnius išteklius, siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniu gyvenimu, bei didinti jų gerovę) ir suteikti daugiau galimybių jaunimui (didinti

galimybes jaunimui, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes bei prisidėti prie jos tikslų įgyvendinimo).

1.2. Savivaldybių vaidmuo nacionalinės jaunimo politikos kontekste

Sovietmečiu Lietuvoje jaunimo ugdymo klausimai buvo priskiriami iš esmės tik švietimo sistemai. Ši tendencija pastebima ir pirmaisiais šalies nepriklausomybės metais. Tiesa, vis labiau plėtojantis tautinio atgimimo judėjimui ir didėjant Lietuvos žmonių (ypač jaunimo) dalyvavimui įvairiose pilietinėse akcijose, išlikusios tarybinės struktūros pamažu iro. Naujai kuriama valstybė tarsis apsidžiaugė tuo, kad nebereikės užsiimti ideologiniu jaunimo ugdymu. Nors kelios partijos bandė siūlyti viziją, kad jaunimo ugdymu (visų pirma katalikišku ir tautiniu) privalėtų užsiimti mokyklos, bet šios idėjos nesulaukė platesnio palaikymo ir valstybinės programos išraiškos liko tik pavienių entuziastų reikalas. Tuomet jaunimo ugdymo srityje pradėti pokyčiai.

D. Skusevičius ir A. Lumbytė (2009, p. 7) teigia, kad vis aktyviau ėmė reikštis iki karo Lietuvoje veikusios ir vėl atsikūrusios jaunimo organizacijos, tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, naujai gimusios jaunimo iniciatyvos, tarpusavyje labiau besivaržančios nei bendradarbiaujančios. 1992 metais dalis šių organizacijų įkūrė Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą (toliau vadinama – LiJOT), kurios lyderiai pradėjo intensyviau bendrauti ir bendradarbiauti su panašiomis užsienio šalyse įkurtomis jaunimo organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, pradėjo atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams. LiJOT pradėjo daryti vis didesnę įtaką besiformuojančioje šalies politikos sistemoje ir ryžosi siekti struktūrinių pokyčių Lietuvoje. LiJOT iniciatyva pirmą kartą buvo nubrėžtos moderniosios jaunimo politikos gairės Valstybinėje jaunimo politikos koncepcijoje, 1996 metais patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo. D. Skusevičius ir A. Lumbytė (2009) teigia, kad šis dokumentas atspindėjo naują, visiškai unikalų požiūrį į jaunimą, jaunimo politiką formuojančias bei įgyvendinančias institucijas. Šioje koncepcijoje atsispindėjo Europos Tarybos deklaruojami jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo principai.

Valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje 1996 m. spalio 7 d. Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau vadinama – VJRT) įsteigta tam, kad būtų galima įgyvendinti valstybinę jaunimo politiką bei atlikti kitas įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose numatytas funkcijas. VJRT nuostatuose apibūdinta Tarybos sudarymo, jos darbo organizavimo tvarka, atskaitomybė, sprendimų įgyvendinimas. Pirmąją Valstybinę jaunimo reikalų tarybą sudarė 12 neetatinių narių, patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro dvejiems metams.

Įsteigus Valstybinę jaunimo reikalų tarybą ir jaunimo organizacijų atstovams išreiškus poziciją, nutarta skelbti 5 finansavimo konkursus: 1. jaunimo pilietinės iniciatyvos skatinimo; 2.

jaunimo informacinės ir konsultacinės veiklos plėtojimo; 3. jaunimo laisvalaikio ir užimtumo organizavimo; 4. jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimo; 5. jaunimo organizacijų vadovų ir darbuotojų ruošimo. Pamažu ir įvairiose ministerijose – Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros – pradėta skelbti vis daugiau jaunimui skirtų programų. Be to, kai kuriose ministerijose imta kurti ir restruktūrizuoti padalinius, kuruojančius jaunimui (ir vaikams) skirtas programas.

Tačiau tuomet nebuvo palankios erdvės jaunimo politikos plėtrai savivaldybėse. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, sugriuvo iki tol buvusi vieninga vaikų ir jaunimo užimtumo bei ugdymo (užklasinės veiklos) sistema, kurios pagrindiniai veikėjai buvo pionierių, komjaunimo organizacijos bei profsąjungos, muzikos ir sporto mokyklos. Kai kurios savivaldybės dar bandė išsaugoti joms pavaldžias papildomojo ugdymo institucijas, kitos – dalies arba visų atsisakė. Be to, ūkių privatizacija darė didžiulę įtaką įvairioms valstybinėms įmonėms priklausiusių kultūros ir sporto centrų, stovyklaviečių sunykimui.

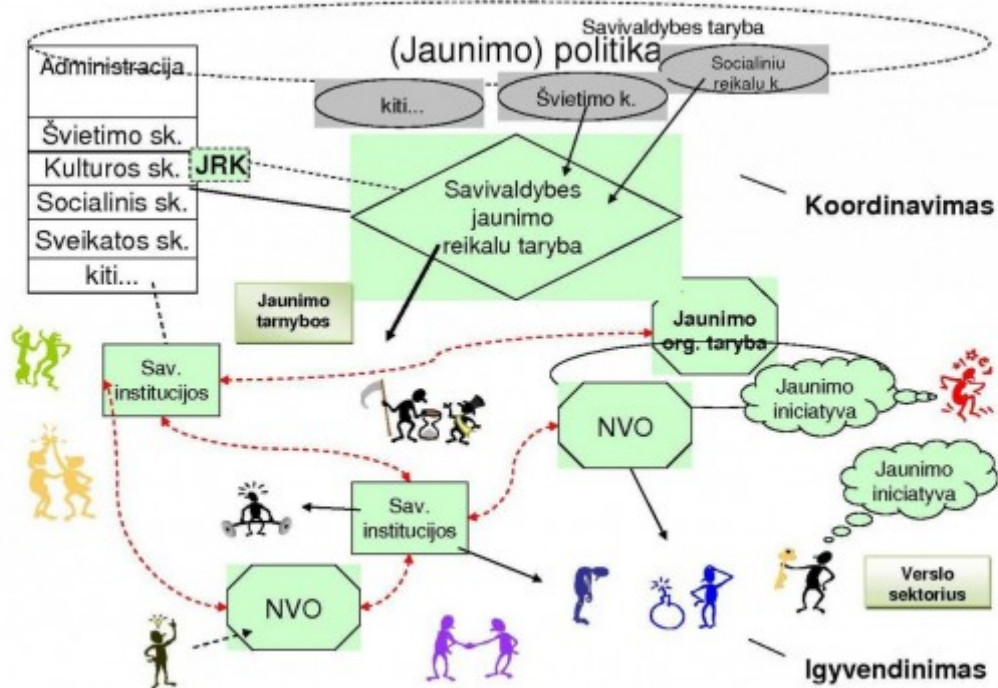
Naujai įsikūrusias jaunimo nevyriausybinės organizacijas savivaldybės sutiko įtariai ir nepatikliai. Šios organizacijos buvo priverstos veikti savarankiškai, neturint ilgalaikio vaidmens jaunimo ugdyme. Vietos administracija neturėjo suformuotos bendros politikos jaunimo organizacijų atžvilgiu, dažniausiai bendravo tik su pavieniais lyderiais, suteikdavo vienkartinę paramą jų veiklai, remdamasi neaiškiais principais. Per šį laikotarpį vietos jaunimo organizacijas palaikė tik VJRT ir privatūs bei vyriausybinių užsienio fondai. Tik pavienėse savivaldybėse sukurtos jaunimo politikos ir jaunimo organizacijų veiklos finansavimo struktūros, pavyzdžiui Kaune 1996 m. įkurta Jaunimo organizacijų taryba „Apskritasis stalas“, 1997 m. įkurta Kauno savivaldybės Jaunimo reikalų taryba bei Jaunimo fondas.

Nuo 1999 metų VJRT pradėjo vykdyti kryptingą regioninę politiką, pradėtos įgyvendinti programos „Jaunimas bendruomenei“ „Jaunimas kaimui“. 2002 m. LiJOT buvo įkurtas Regioninių reikalų komitetas ir numatyta atsakingo žmogaus, dirbančio regioninių klausimų srityje, pareigybė. 2002 metais buvo patvirtinta ir LiJOT regioninės politikos strategija.

Dar labiau savivaldybių vaidmuo įtvirtintas 2003 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame aptartos nacionalinio ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, regioninių jaunimo organizacijų tarybų (Apskritųjų stalų) vaidmuo.

2003 metais prasidėjo savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių mokymai, kurių principinius nuostatus, reikalavimus mokymų turiniui numatė ir lėšų jiems skyrė VJRT. Taip pat VJRT 2003 m. patvirtino Savivaldybių jaunimo politikos gaires, kuriose pirmą kartą bandyta aptarti jaunimo situaciją savivaldybėse, suformuluoti rekomendacijas jaunimo politikos turinio ir struktūrų plėtrai. Gairėse pabrėžta, kad svarbiausias savivaldybių jaunimo politikos aspektas yra integruota

jaunimo politika, kuri, pasak D. Skusevičiaus ir A. Lumbytės (Regioninė jaunimo politika, 2009, p. 77), „pasireiškia šiais požymiais: veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunos asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas“. Kaip turėtų atrodyti integruota jaunimo politika savivaldybėje, matyti 1 pav.:

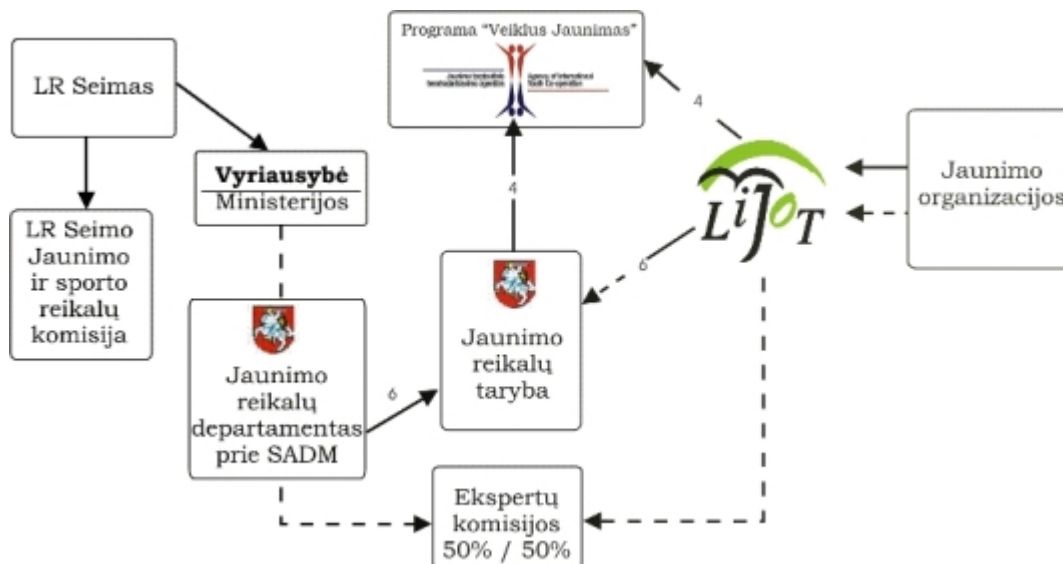
1 pav. Integruota jaunimo politika savivaldybėje. *Šaltinis:* Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Integruota jaunimo politika. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-11-10]. Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/go.php/lit/Integruota_jaunimo_politika/496/1.

Pabrėžtina, kad siekiant įtvirtinti integruotą jaunimo politiką savivaldybėse visų pirma reikėjo inventorizuoti ir įvertinti esamą padėtį, turimus žmogiškuosius bei materialinius išteklius, juos susiteminti: apžvelgti svarbiausius teisės aktus ir su jaunimo reikalais susijusias savivaldybės institucijas, įvardyti su jaunimu dirbančias savivaldybės įstaigas ir nevyriausybinės organizacijas, apmokamus jaunimo darbuotojus bei savanorius, apibūdinti vykdomas programas ir savivaldybės skiriamas bei iš kitų šaltinių gaunamas lėšas.

2007 metais buvo patvirtinta „Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programa“, kurios tikslas – plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse, t. y. skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo ir miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, teisinį jaunimo teisių apsaugos reguliavimą ir kt.

Arūnas Kučikas (2007) teigia, kad modernioios jaunimo politikos kūrėjai gana anksti suvokė, kad ilgalaikė ir sėkminga jaunimo politikos plėtra nėra įmanoma be aktyvaus savivaldybių

įsitraukimo.1996 metais pradėta kurti jaunimo politika pirmiausia skleidėsi nacionaliniame lygmenyje, kur ryškėjo bendradarbiavimo gairės tarp VJRT, LiJOT, Seimo ir atskirų ministerijų (Žr. 2 pav.). Tokia jaunimo politika rėmėsi nevyriausybinę (jaunimo) organizacijų, kaip svarbiausių pilietinės visuomenės veikėjų, plėtra.

2 pav. Lietuvos jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų struktūra nacionaliniu lygmeniu. *Šaltinis:* Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Jaunimo politikos struktūra nacionaliniu lygmeniu. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-11-10]. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?19873827>.

Savivaldybės yra arčiau jaunų žmonių gyvenamosios aplinkos, jos turi galimybę keisti tą aplinką norima kryptimi, o svarbiausia – gali sudaryti palankias sąlygas jaunimo veiklai, kurios rezultatai pastebimi greitai ir turi realų poveikį bendruomenei. Sėkmingam jaunimo politikos strategijų kūrimui ir jų įgyvendinimui būtinas geras jaunų žmonių situacijos išmanymas, todėl formuojant nacionalinę jaunimo politiką ypatingas indėlis tenka savivaldybėms, esančioms šalia vietos jaunimo ir geriausiai išmanančio jaunų žmonių konkrečioje vietovėje poreikius ir problemas.

2. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE IR RADVILIŠKIO RAJONE

2.1. Jaunimo politikos tendencijos Lietuvos teisės aktuose

Nors pagrindinis jaunimo politiką reglamentuojantis teisės aktas – Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, tačiau jaunimo politikos įgyvendinimas aptariamas ir kituose įstatymuose. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. I-533) 6 straipsnyje savarankiškosiomis savivaldybių funkcijomis įvardijamos: 6) vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir profesinio orientavimo organizavimas (švietimo įstaigų steigimas, reorganizavimas, likvidavimas, išlaikymas, mokymo pagal formaliojo švietimo programas organizavimas ir įgyvendinimas); 7) bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių kaimo vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir namus organizavimas; 8) vaikų ir jaunimo papildomojo ugdymo ir užimtumo organizavimas; (...); 11) suaugusiųjų neformalusis švietimas, neformaliojo ugdymo švietimo programų organizavimas ir įgyvendinimas; 12) socialinių paslaugų planavimas ir teikimas, socialinių paslaugų įstaigų steigimas, išlaikymas ir bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis; 13) gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (dalyvavimas kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų, kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas, likvidavimas ir jų veiklos priežiūra, savivaldybių viešųjų bibliotekų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas ir jų veiklos priežiūra); (...); 29) kūno kultūros ir sporto plėtojimas, gyventojų poilsio organizavimas (...). 7-ojo minėto įstatymo straipsnio 21 punktą kaip valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją įvardija vaikų ir jaunimo teisių apsaugą.

Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. IX-1871) reglamentuoja tokias jaunimo politikos įgyvendinimo sritis: 1. pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo; 2. švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo; 3. neformalaus ugdymo; 4. darbo ir užimtumo; 5. apsirūpinimo būstu; 6. laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros; 7. socialinės ir sveikatos apsaugos; 8. sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto; 9. narkomanijos ir kitų priklausomybės formų; 10. nusikalstamumo prevencijos; 11. kitose įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytose srityse. Remiantis minėtu įstatymu, išskiriamos šios jaunimo politiką įgyvendinančios valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos: 1. Vyriausybė, ministerijos, Vyriausybės įstaigos ir institucijos; 2. Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės; 3. Savivaldybių institucijos.

Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 8 straipsnyje aiškiai apibrėžiamas jaunimo politikos formavimas bei įgyvendinimas savivaldybėse, tai yra: savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką; savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius (valstybės tarnautojas); savivaldybės tarybos

sprendimu gali būti sudaroma <...> savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Kiti teisės aktai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą, yra tokie:

- ✚ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. A1-4 „Dėl savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“;

- ✚ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“;

- ✚ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. A1-68 „Pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoje 2008–2012 metų programoje numatytos tokios priemonės, padėsiančios įgyvendinti jaunimo politiką: 1. sukurti jaunimo poreikius įgyvendinančių priemonių stebėsenos sistemą; 2. parengti ilgalaikę jaunimo politikos strategiją; 3. finansuoti jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų projektus, teikiančius įvairias socialines paslaugas jaunimui; 4. parengti bei patvirtinti priemonių planą jaunimo darbo centrų audito rekomendacijoms įgyvendinti; 5. konkurso būdu finansuoti atviro darbo su jaunu centru veiklą, sudarant sąlygas konkurse dalyvauti neformalioms bei subkultūroms priklausančioms jaunimo grupėms.

Remiantis šia programa, bendradarbiaujant su Jaunimo reikalų departamentu, parengta Ilgalaikė jaunimo politikos 2010–2018 m. strategija, kuri dar nepatvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Šioje strategijoje suformuluoti penki strateginiai tikslai, padėsiantys jaunimo politikos plėtrai:

- ✚ užtikrinti jaunimo poreikius atitinkančią socialinės gerovės, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą;

- ✚ ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką ir brandžią jauno žmogaus asmenybę, esančią aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi;

- ✚ išplėtoti ir koordinuoti atviro darbo su jaunu sistemą, ypatingą dėmesį skiriant mažiau galimybių turinčiam jaunimui;

- ✚ sudaryti sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų veiklai bei siekti ženklios dalies jaunimo į(-si)traukimo į organizuotą veiklą;

- ✚ užtikrinti darnią jaunimo politikos plėtrą.

Šiuo metu vyksta intensyvios diskusijos dėl Ilgalaikės jaunimo politikos 2010–2018 m. strategijos patvirtinimo bei uždavinių šiai strategijai įgyvendinti suformulavimo.

Apibendrinant galima teigti, kad jaunimo politiką formuoja ir įgyvendina nacionaliniu lygiu Lietuvos Respublikos Seimas (Seimo jaunimo ir sporto reikalų komisija), Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija (konsultantas jaunimo ir sporto klausimams), Socialinės apsaugos ir darbo

ministerijos Piniginės paramos, vaikų ir jaunimo departamentas, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento ir nacionalinės jaunimo ir su jaunimu dirbančios nevyriausybinių organizacijos. Savivaldybių lygmeniu jaunimo politiką formuoja bei įgyvendina savivaldybių tarybos (savivaldybių jaunimo reikalų tarybos), savivaldybių administracijos (savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriai), savivaldybių teritorijose veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.

2.2. Jaunimo socialinės politikos įgyvendinimas Lietuvoje

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, pastebimas didelis visuomenės aktyvumas. Jaunimas taip pat neliko nuošalyje: atkurtos dar nepriklausomoje Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos, sparčiai buvo steigiamos naujos. Tuo laikotarpiu egzistavusi „jaunimo politika“ arba greitai sužlugo, arba buvo suardyta, neatsižvelgus į tai, kad kai kurie jos elementai galėjo būti išsaugoti ir panaudoti, plėtojant besikuriančią nepriklausomos Lietuvos jaunimo politikos sistemą. Praėjusiame dešimtmetyje tarp daugelio Lietuvoje iškeltų tikslų kaip neabejotinai svarbus ir prioritetinę vietą užimantis buvo įvardintas ir rūpinimasis jaunais žmonėmis, t. y. jaunimo politikos formavimas. Tačiau visos viltys ir ateities vizija buvo perdėtos, vertinant tuometinę, silpną ir pažeidžiamą infrastruktūrą bei turėtus resursus, kurie buvo nepakankami ir neatitiko greitai besikeičiančio ekonominio, politinio ir socialinio kontekstų. Ir tik po kelerių metų, devinto dešimtmečio antroje pusėje, pradėjus kurti tvirtas struktūras, patvirtinus atitinkamas rezoliucijas ar įstatymus, Lietuvoje buvo pradėtos formuoti realų poveikį jauno žmogaus gyvenimui turinčios jaunimo politikos sritys.

Daugelis jų, ypač jaunimo darbas ir neformalusis ugdymas, yra sparčiai formuojamos ir įgyvendinamos tiek nacionaliniame, tiek savivaldybių lygmenyse.

Kaip Jaunimo socialinės politikos raidos svarų etapą galima įvardinti nevyriausybinių organizacijų inicijuotus ir valstybės institucijų rengiamus bei patvirtintus jaunimo politiką formuojančius ir jai tiesioginę ar kitokią įtaką darančius dokumentus. Analizuojant po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo patvirtintus įstatymus, koncepcijas ar priimtas rezoliucijas, siejamas su jaunimu, matomas stiprus proveržis siekiant kuo efektyviau dirbti jaunimo gerovės kūrimo srityje.

Lietuvos jaunimo socialinės politikos realizavimo kriterijus – nevyriausybinių organizacijų steigimasis ir aktyvus jų dalyvavimas politiniame šalies gyvenime.

Vienas ryškiausių elementų, padėjęs tvirtą pamatą jaunimo politikos formavimo procese, yra Lietuvos jaunimo organizacijų Tarybos (LiJOT) įkūrimas, kuomet 1992 m. susijungė aštuonios nevyriausybinių organizacijos, pasirengusios bendradarbiauti. Šiandieną Lietuvos jaunimo organizacijų taryba vienija 42 nevyriausybines jaunimo organizacijas.

To meto LiJOT veikla buvo orientuota į efektyvią informacijos sklaidą tarp nevyriausybinių organizacijų, taip pat į tarptautinę veiklą, nes tuo metu Europoje išaugo dėmesys demokratiniam

procesams ir jaunimo politikos formavimui Lietuvoje. Buvo pradėta kryptingai veikti ir valstybės politikos atžvilgiu. Dideliu pasiekimu tuometinėje jaunimo politikoje galima laikyti tai, jog LiJOT pirmininkas buvo skiriamas Vyriausybės patarėju jaunimo klausimais, nors turimos pozicijos vis dėlto neleido produktyviai išnaudoti nevyriausybinų organizacijų pozityvaus potencialo galimybių.

1995 metus galime laikyti Valstybinės jaunimo politikos formavimo inicijavimo metais. 1996 m. buvo įkurta Seimo Jaunimo reikalų komisija. 1998 m. šiai komisijai buvo pavesta kuruoti ne tik jaunimo, bet ir sporto reikalus, todėl dabar ji vadinasi Jaunimo ir sporto reikalų. 1996 metais LR Seime buvo priimtas nutarimas „Dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ (1996 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. I-1413) ir patvirtintas pagrindinis to meto jaunimo politikos dokumentas, įvardijantis pagrindinius jaunimo politikos principus bei valstybės institucijas, atsakingas už jaunimo politikos principų ir uždavinių įgyvendinimą. Priimtas dokumentas sąlygojo Valstybinės jaunimo reikalų tarybos (VJRT) įkūrimą (1996 m.), tapusia pagrindine konstruktyvių diskusijų vieta ir pagrindine jaunimo politiką Lietuvoje įgyvendinančia institucija.

Pasak A. Makšučio ir E. Vijeikio (2008), valstybinių institucijų tiesioginis dalyvavimas formuojant jaunimo politiką, kuriant specialias valstybines struktūras tapo kertiniu akmeniu Lietuvos jaunimo socialinės politikos raidoje.

1997 metais Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos iniciatyva buvo pradėta regioninės jaunimo politikos plėtra, įgyvendinant „Regioninės plėtros programą“, kurios metu buvo inicijuojamas ir skatinamas įvairių savivaldybių darbuotojų ir vietos jaunimo organizacijų atstovų dialogas, aptariamas jaunimo politikos būtinumas ir reikšmė konkrečiame mieste, formavimo perspektyva. Šio projekto dėka jaunimo organizacijos ėmė bendradarbiauti, bendrai atstovauti savo interesams. Kai kuriose miestuose pradėjo steigtis skėtinės jaunimo organizacijos „apskritieji stalai“, parengtos savivaldybių jaunimo politikos koncepcijos, savivaldybėse atsirado jaunimo reikalų koordinatoriai, buvo pradėtos formuoti jaunimo tarybos.

Rezultatyvi ir efektyvi kelerių metų veikla, formuojant jaunimo politiką, leido Lietuvos jaunimo politikos struktūroms integruotis ir veikti tarptautinėse organizacijose. Nuo 1997 m. LiJOT tapo tikroju Europos jaunimo forumo nariu, taip pat vienu iš Baltijos jaunimo forumo nariu-steigėju.

1999 m. vasario mėn. LiJOT asamblėjoje buvo priimtas nutarimas inicijuoti 2000-ųjų metų paskelbimą Jaunimo metais Lietuvoje. Šią iniciatyvą palaikė kitos jaunimo organizacijos, todėl ji buvo pristatyta ir derinama su valstybinėmis bei nevyriausybiniomis institucijomis. Glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto komisija, iniciatyva įgavo konkrečią apraišką 1999 m. birželio 27 d. Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė 2000-uosius Jaunimo metais Lietuvoje.

1999 metai – Jaunimo metų Lietuvoje inicijavimas, pasižymintis nevyriausybinių jaunimo institucijų ir organizacijų persiorientavimu iš savo struktūros vystymo, savo veiklos sąlygų perorientavimas į veiklą, nukreiptą visai visuomenei ir valstybei (būstas, išsilavinimas, nedarbas, pilietiškumas). Iš to galima daryti išvadą, jog organizacijos pakankamai pribrendo ir jautėsi pajėgios imtis konstruktyvios bei aktyvios pozicijos sprendžiant visai visuomenei, visam jaunimui aktualius klausimus.

Nors negalima teigti, kad sukurta nepriekaištinga teisinė bazė, reglamentuojanti jaunimo politikos įgyvendinimą Lietuvoje, tačiau suformuoti pagrindiniai jaunimo politikos tikslai, principai, jaunimo veiklos sritys, sukurtos programos jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai finansuoti. Tuomet veikusios nevyriausybines jaunimo organizacijas aktyviai prisidėjo prie to, kad Jaunimo politikos koncepcijoje būtų įtvirtintos jaunimo interesus patenkinančios nuostatos, ir kad būtų pradėta plėtoti jaunimo politiką koordinuojančių ir įgyvendinančių struktūrų veikla. Atsižvelgiant į atitinkamas Jaunimo politikos koncepcijoje įtvirtintas nuostatas ir siekiant tinkamai pateikti visuomenei tam tikras jaunimo politikos įgyvendinimo programas (jaunimo užimtumo ir jaunimo neformaliojo ugdymo), kasmet pradėta skirti lėšų šioms programoms įgyvendinti.

2.3. Regioninė jaunimo politika

Pasak Giedriaus Vaidelio (2007), jaunimo poreikių skalė labai plati tiek valstybinėms institucijoms, tiek jaunimo, tiek su jaunimu dirbančioms organizacijoms – labai svarbu ieškoti būdų ir sudaryti sąlygas jaunimui pasirinkti veiklas pagal jų poreikius, interesus ir galimybes.

Regionas – vientisa valstybės teritorijos dalis, kurioje įgyvendinama nacionalinė regioninė politika (Vidaus reikalų ministerija (2009). Sanglaudos veiksmų programa).

Regioninė politika – tai visos šalies vystymo planavimas, finansinių, informacinių, intelektualinių, ekologinių ir kitokių išteklių regioninis planavimas, prioritetų nustatymas, turint tikslą ugdyti visas šalies teritorijas ir jas integruoti į bendrąją šalies ir tarptautinio ūkio sistemą. (R. Bagdzevičienė, R. Dapkus, Regionų plėtra: prisitaikymas prie kintančių rinkos sąlygų ir naujų gebėjimų ugdymas. 2005, p. 75). Lietuvoje regioninė politika suprantama kaip valstybės įgyvendinama regionų atžvilgiu diferencijuota veikla, kuria siekiama subalansuoti visų šalies regionų socialinės ir ekonominės plėtros sąlygas. D. Burneika ir A. Bagočiūtė (1997) teigia, kad regioninė politika yra neatskiriama dedamoji ūkio šakose bei socialinėje srityje vykdomos valstybės politikos dalis, ji yra koordinuojamojo pobūdžio.

Nacionalinė regioninė politika – valstybės institucijų ir kitų subjektų tikslinė veikla, kuria daromas diferencijuotas poveikis valstybės regionų socialinei ir ekonominei plėtrai siekiant mažinti regionų socialinius ir ekonominius skirtumus bei išsivystymo netolygumus pačiuose regionuose,

skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą (Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas, 2000).

G. Česonio (2008) manymu, Lietuvoje vykdomos dvi regioninės politikos:

1. ES regioninė politika;
2. Nacionalinė regioninė politika – valstybės institucijų ir kitų subjektų tikslinė veikla, kuria daromas diferencijuotas poveikis valstybės regionų socialinei ir ekonominei plėtrai siekiant mažinti regionų socialinius ir ekonominius skirtumus bei išsivystymo netolygumus pačiuose regionuose, skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą.

Regionų plėtrą galima apibūdinti kaip bendruomenės gyvenimo socialinio, ekonominio, aplinkosaugos, sveikatos apsaugos, technologijos, kultūros ir rekreacijos aspektų vystymą tam tikroje teritorijoje. Pasak R. Bagdzevičienės, J. Rimo, A. Venckaus (2007), regionų plėtra turi būti paremta jų potencialo (galinčio būti konkurencinio pranašumo šaltiniu) reprodukcija, optimalia jų plėtros dedamųjų (socialinis, gamtinis, ekonominis regionų plėtros aspektai) proporcija ir nukreipta į gyvenimo lygio bei kokybės gerinimą per šias dedamąsias dalis. Jaunimo politikos plėtros regionuose svarba yra akivaizdi ir siejasi su faktu, kad jauni žmonės gyvena, mokosi, dirba ir leidžia laisvalaikį konkrečioje vietovėje, miestelyje ar kaime, todėl palankių sąlygų jaunimui sudarymas ir yra konkrečių problemų sprendimas jo gyvenamojoje vietovėje.

Regioninė jaunimo reikalų taryba (toliau vadinama – RJOT) vienija konkrečiame regione veikiančias jaunimo organizacijas, o pastarosios – jaunos žmones. Pagrindinis RJOT tikslas – siekti savo organizacijoms narėms (o kartu ir viso regiono jaunimui) aktualių pokyčių, stiprinti jaunimo iniciatyvas bei skatinti teigiamą visuomenės bei valdžios institucijų požiūrį į jaunimo organizacijas ir jaunos žmones.

Galima pabrėžti, kad regioninė jaunimo organizacijų taryba, kaip ir kitos jaunimo organizacijos, yra asociacija. Pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą: „Asociacija – savo pavadinimą turintis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus“. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme yra įvardinti Regioninės jaunimo organizacijų tarybos (RJOT) veiklos tikslai, dar tiksliau apibrėžiantys ties kokiomis veiklomis RJOT turėtų koncentruotis. Jie dar labiau detalizuoja Asociacijų veiklos principus.

Paminėtina, kad RJOT pirmiausia turi būti orientuota į savo narius ir siekti jiems aktualių pokyčių visose įmanomose srityse (pavyzdžiui, galimybė visiems nariams nemokamai naudotis kultūros centro sale seminarų organizavimui ar susitikimams su jaunimu ir pan.).

Pasak A. Skusevičiaus ir D. Lumbytės (2009I, pamatinis RJOT tikslas yra žinoti savo narių poreikius ir lūkesčius, o, siekiant įrodyti visuomenei (taip pat ir valdžios įstaigoms), kad RJOT

tikslai yra vienyti visas jaunimo organizacijas, veikiančias regione. Galima pabrėžti, kad regioninei jaunimo organizacijų tarybai daug lengviau įsitvirtinti kaip valdžios įstaigų partnerei, kai ji vienija 20 ar 30 organizacijų, ne, pavyzdžiui, 3 organizacijas, t. y. minimalų Asociacijų įstatyme numatytą narių skaičių. Svarbu nepamiršti, kad įstatymuose numatytos teisės dalyvauti ir atstovauti savo narių interesams sudaro galimybę veiklai, tačiau tikrasis efektas pasiekiamas tik parodant veiklos rezultatus.

Apžvelgus įstatymų nuostatas, galima įvardyti pagrindines RJOT veiklos kryptis:

- ✚ jaunimo ir jaunimo organizacijų atstovavimas;
- ✚ jaunimo ir jaunimo organizacijų interesų pažinimas;
- ✚ informacijos sklaida, jaunimo įvaizdžio gerinimas;
- ✚ iniciatyvų, skirtų jaunimui ir jaunimo organizacijoms, įgyvendinimas;
- ✚ jaunimo organizacijų stiprinimas.

Svarbiausi įstatymai ir poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys jaunimo politiką regionuose, yra Darbo kodeksas, Civilinis kodeksas, Asociacijų įstatymas, Jaunimo politikos pagrindų įstatymas bei Vietos savivaldos įstatymas.

Diskusijos dėl Europos ateities vyksta labai intensyviai. Neregėtos Europos Sąjungos plėtros banga greitai sukurs visiškai naujas perspektyvas. Pastaraisiais metais politiniame Europos gyvenime darosi visiškai aišku, kad turi susiformuoti tokia ES, į kurią įeitų visos Europos tautos. Anot A. Mewaldt ir Ž. Gailiaus (1997), svarbu, kad konsultacijose apie tai, kaip toliau plėtosis ES ir kokia bus jos valdymo forma, dalyvautų žmonės, kuriems priklauso rytojaus Europa. Pats Europos projektas dar jaunas, jis dar tik formuojasi, dar tik aptarinėjamas, todėl tolesnę jo pažangą gali užtikrinti tik jaunų žmonių ambicingi siekiai, entuziazmas ir atsidavimas vertybėms, kuriomis jis paremtas.

Paminėtina, kad jauni žmonės nori būti išgirsti, nori būti laikomi visaverčiais proceso dalyviais; jaunimas nori atlikti savo vaidmenį kuriant Europą; jis nori turėti įtakos diskusijoms apie Europos raidą. Atėjo laikas į jaunimą žiūrėti ne kaip į problemą, o kaip į pozityvią Europos kūrimo jėgą. Kitaip tariant, mes privalome jaunimui suteikti galimybę reikšti savo idėjas ir jas išbandyti, lyginant su panašiomis kitų pilietinės visuomenės dalyvių idėjomis.

Europos jaunimo Baltojoje knygoje, kuria, įgyvendindama jaunimo politiką, vadovaujasi ir Lietuva, daug pasiūlymų skirta valstybėms narėms ir Europos regionams, kurie neša didžiausią įvairių su jaunimu susijusių priemonių įgyvendinimo našta. Aktyvus pilietis išugdomas tik tuomet, kai jaunimas gali pamatyti savo asmeninių pastangų rezultatus. Tik dalyvaujant mokyklos, gyvenamojo rajono, apylinkės ar asociacijų gyvenime, jauni žmonės gali įgyti patirties ir pasitikėjimo, kurių jiems reikia dabar ar dali prireikti vėliau darant tolesnius žingsnius viešajame gyvenime ir turint įtaką Europos lygio veikloje. Tik pasinerdami į visiems atvirą be jokios

diskriminacijos visuomeninę veiklą, jauni žmonės gali padėti kurti solidarumą tinkamai suvokiančių gyvybingų piliečių visuomenę.

Tačiau su jaunimu susijusiai veiklai svarbu suteikti europinį aspektą, kad padidėtų jos veiksmingumas bei sinergija, ir kartu užtikrinti bei pabrėžti tinkamą atsakomybės dydį už kiekvieno lygio veiksmus. Būtent šito reikalauja jauni žmonės, su kuriais buvo konsultuotasi; būtent tokią poziciją remia Europos Parlamentas; ir būtent tokią nuostatą, kaip aiškiai parodė Komisijos organizuotos konsultacijos, palaiko valstybės narės. Baltojoje knygoje kaip atsakas į tai siūloma nauja Europos bendradarbiavimo sistema, kurioje išsiskiria du pagrindiniai aspektai: atviras koordinavimas bei derinimas jaunimo srityje ir daugiau dėmesio „jaunimo“ aspektui keliant kitas politikos iniciatyvas.

Siekiant sukurti tinkamas sąlygas jaunimui aktyviai dalyvauti demokratinėje, atviroje ir rūpestingoje visuomenėje, Baltojoje knygoje siūloma įsiklausyti į tai, ką sako jaunimas, suteikti galimybę išsakyti ir išklausti vietos iniciatyvas, skatinti valstybes nares veiksmingiau bendradarbiauti, siūlyti konkrečias idėjas pagal vykdomas Europos programas ir daugiau teikti reikšmės „jaunimo“ aspektui visose politikos srityse.

2.4. Savivaldybės institucijos, formuojančios ir įgyvendinančios jaunimo politiką Radviliškio rajone

Norėdamos įgyvendinti jaunimo politiką, savivaldybės siekia sudaryti kuo geresnes sąlygas jaunimui būti aktyvia visuomenės dalimi, išplėsti veiklas, kurios skirtos jaunimo situacijai pagerinti, bei stiprinti jaunimo organizacijų sektorių ir skatinti jaunus žmones aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje, užtikrinti su jaunimu dirbančių asmenų ir institucijų bendradarbiavimą, informavimą, kvalifikacijos kėlimą bei patirties sklaidą, remti jaunimo iniciatyvas, užtikrinančias jaunų žmonių užimtumą, kompetencijų ugdymą ir savirealizaciją, ir kurti, stiprinti bei plėtoti bendradarbiavimą tarp institucijų, dirbančių su jaunais žmonėmis.

Jaunimo politiką savivaldybių lygmeniu dažniausiai įgyvendina savivaldybių jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų atstovai, jaunimo reikalų koordinatoriai, savivaldybių departamentų, skyrių, įstaigų specialistai, kurių veikla aprėpia darbą su jaunimu, regioninės jaunimo organizacijų tarybos „apskritieji stalai“, nevyriausybinės jaunimo organizacijos, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderiai, darbuotojai, savanoriai, neformalių (neturinčių juridinio statuso) jaunimo grupių lyderiai, kultūros, švietimo, sporto, vaiko teisių apsaugos srityse dirbantys specialistai bei neorganizuotas jaunimas.

Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje, patvirtintoje 2006 m. kovo 30 d. Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-735, aiškiai išskiriamos savivaldybės institucijos, įgyvendinančios jaunimo politiką Radviliškio rajone, t. y.:

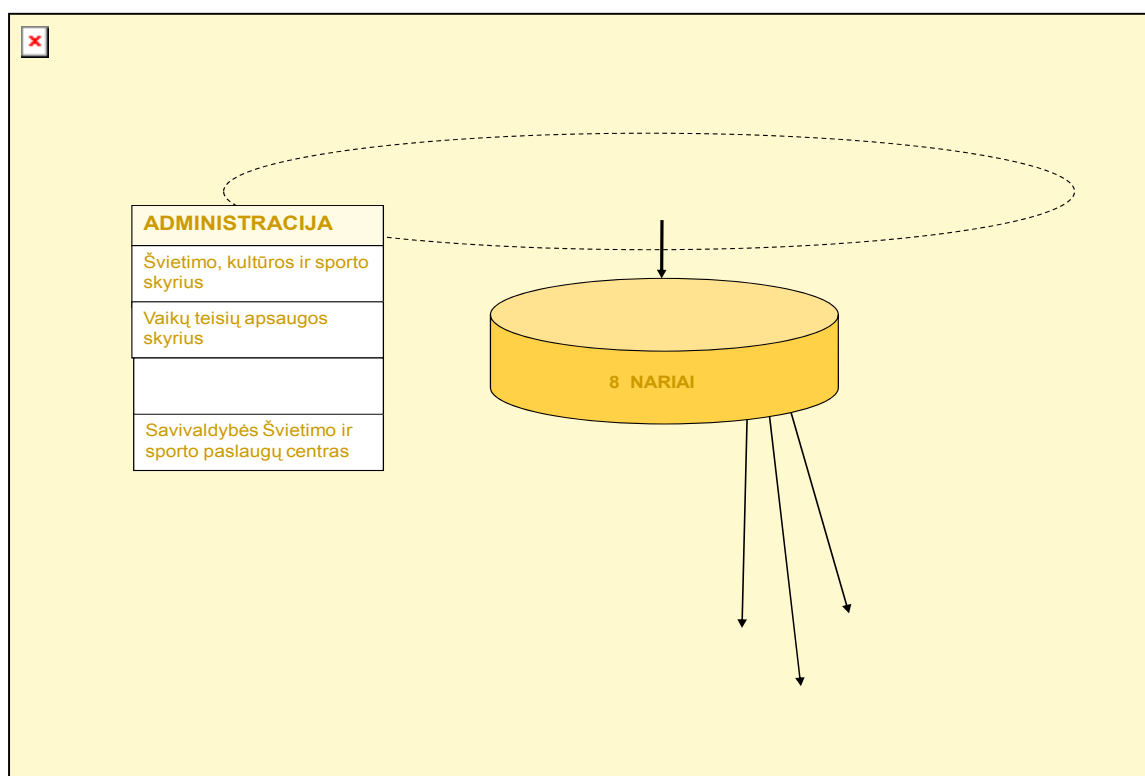
✚ Radviliškio rajono savivaldybės taryba, formuojanti bei įgyvendinanti savivaldybės jaunimo politikos tikslus, principus bei kryptis ir savo teisės aktais įtvirtinanti nuostatas, pagal kurias tikslai įgyvendinami;

✚ Savivaldybės institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios Savivaldybės tarybos sprendimus, reglamentuojančius savivaldybės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą;

✚ Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorius ir Savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius, kuruojantys Radviliškio rajono savivaldybės administracijos veiklą jaunimo politikos srityje;

✚ Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, formuojanti, koordinuojanti jaunimo politiką ir dalyvaujanti ją įgyvendinant.

Šios institucijos neatsiejamai susijusios su kitomis įstaigomis ir glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauja (Žr. 3 pav.).

3 pav. Jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo politikos koncepcija (2006)

2.5. Jaunimo veiklos finansavimas Radviliškio rajone

Radviliškio rajono jaunimo politikos koncepcijoje daug dėmesio skiriama savivaldybės institucijų paramai jaunimo organizacijoms ir tarnyboms. Iki šios koncepcijos patvirtinimo jaunimo veikla, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos remiamos buvo iš esmės tik per savivaldybės administracijos Švietimo skyrių (parama skiriama renginiams organizuoti). 2006 metų balandžio 26 dieną Radviliškio rajono savivaldybės taryba patvirtino sprendimus Nr. T-775 „Dėl finansinės

paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo komisijos sudarymo“ ir Nr. T-777 „Dėl finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms nuostatų tvirtinimo“. Nuo šių sprendimų įsigaliojimo parama Radviliškio rajone veikiančioms jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms pradėta teikti kompleksiskai.

2007 metais Radviliškio rajono savivaldybės biudžete numatyta atskira eilutė Jaunimo politikos įgyvendinimui, kurioje numatytos lėšos šioms priemonėms pasiekti:

- ✚ mokymams, seminarams, nuolatiniam jaunimo konsultavimui, išvykoms ir susitikimams su kitų rajonų jaunimu;

- ✚ Radviliškio rajono jaunimo dalyvavimui tarpžinybiniuose forumuose, konferencijose, įvairių renginių organizavimui;

- ✚ neformalių jaunimo grupių įregistravimui VĮ Registrų centras;

- ✚ straipsniams spaudoje, internetiniame puslapyje apie jaunimo veiklą.

2007 metais jaunimo politikos įgyvendinimui Radviliškio rajono savivaldybės taryba skyrė 15 300 Lt, o Finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms programai – 119 000 Lt (iš jų jaunimo organizacijoms – 10 700 Lt). Be to, 2007 m. lapkričio 29 d. Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-232 „Dėl Radviliškio rajono savivaldybės studijų rėmimo fondo patvirtinimo“ įsteigtas Radviliškio rajono savivaldybės studijų fondas, iš kurio pradėti remti Radviliškio rajono gabūs, gerai besimokantys, rajonui reikalingų specialybių jaunuoliai, studijuojantys Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose pagal pagrindines dieninių studijų programas (papildomas išpareigojimas jaunimui, gaunančiam paramą, įgijus aukštąjį išsilavinimą, grįžti dirbti į Radviliškio rajoną pagal specialybę trejiems metams). Paminėtina, kad 2007 metais jaunimo ir su jaunimo organizacijos iš Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įvairių programų savo veiklai vykdyti gavo 10 600 Lt.

2008 metais Radviliškio rajono savivaldybės taryba Radviliškio rajono savivaldybės finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programai skyrė 170 000 Lt (iš jų jaunimo organizacijoms – 7 000 Lt), o Radviliškio rajono savivaldybės darbo su jaunimu programai – 17 000 Lt. Radviliškio rajone veikiančios jaunimo organizacijos, parengusios įvairius projektus, iš Jaunimo reikalų departamento gavo 5 900 Lt.

2009 metais darbo su jaunimu programai buvo skirta 12 000 Lt, o jaunimo organizacijoms iš Radviliškio rajono savivaldybės finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programos – 11 000 Lt.

2010 metais Radviliškio rajono savivaldybės finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programai Radviliškio rajono savivaldybės taryba skyrė 120 000 Lt (parama jaunimo organizacijoms – 16 500 Lt), o darbo su jaunimu programai dėl ekonominio sunkmečio iš viso neskirta lėšų. Šis faktas, žinoma, nepadeda jaunimo politikos plėtrai

skatinti: pasunkintos naujų jaunimo organizacijų įkūrimo sąlygos (iki 2010 m. darbo su jaunimu programoje buvo kompensuojamos naujų organizacijų įsiregistravimo VĮ „Registru centras“ išlaidos; jaunimui nesudaromos galimybės dalyvauti tarptautiniuose ir nacionaliniuose jaunimo forumuose, konferencijose ir renginiuose, nebeorganizuojami jaunimo lyderių mokymai. Be to, jaunimo organizacijų veiklas anksčiau mielai rėmęs Jaunimo reikalų departamentas, 2010 metais buvo priverstas sustabdyti jaunimo veiklų rėmimo programas, kadangi Lietuvos Respublikos Seimas jaunimo projektų bei veiklų finansavimui, kuri administruoja Jaunimo reikalų departamentas, skyrė tik 454 000 Lt (ši suma 3 kartus mažesnė nei 2009 metais, ir 5,5 karto mažesnė nei 2008 metais ir nesiekia net 1997 metų lygio, kuomet šiai priemonei biudžete buvo numatyta 560 000 Lt).

Apibendrinant galima teigti, kad Radviliškio rajono savivaldybės taryba iš esmės remia jaunimo politikos plėtrą (iki 2010 m.), tačiau lėšų jaunimo veiklai vykdyti, naujoms jaunimo organizacijoms įsiregistruoti turėtų būti skiriama daugiau. Be to, nagrinėjant Radviliškio rajono savivaldybės finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programą, paaiškėjo, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijų projektinei veiklai skiriama palyginti nedaug lėšų (didžiąją programos lėšų dalį „atsiriekia“ kaimo bendruomenės ir kitos nevyriausybinės organizacijos).

3. RADVILIŠKIO RAJONO JAUNIMO SITUACIJOS TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodologija

Temos aktualumas. Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. Todėl yra svarbi savivaldybių jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent čia. Kad savivaldybės įkurtos institucijos galėtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką, informuoti jaunimą, organizuoti jauniems žmonėms įdomius renginius, padėti jauniems žmonėms realizuoti save jų gyvenamojoje vietoje, būtina nuolat atlikti jaunimo situacijos tyrimus.

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (anksčiau – Valstybinė jaunimo reikalų taryba) kas dvejus metus užsako Jaunimo situacijos tyrimus, kurių tikslas – išanalizuoti, kiek jaunimas yra išskiriamas kaip atskira visuomenės dalis, kiek suvokiamas kaip išskirtinė socialinė grupė, kokios problemos iškyla jauniems žmonėms, koks jaunimo aktyvumas visuomenėje, kokios yra jaunų žmonių vertybinės nuostatos. Šie išsamūs tyrimai buvo atlikti 2004, 2006 ir 2007 metais. 2009 metais Jaunimo reikalų departamento užsakymu atliktas Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas, susidedantis iš dviejų dalių: Jaunimo reikalų koordinatorių apklausos ir Jaunimo informavimo apie jaunimo politiką septyniose savivaldybėse – Jonavos rajono, Kelmės rajono, Klaipėdos miesto, Lazdijų rajono, Telšių rajono, Skuodo rajono, Šiaulių miesto – tyrimo. Atlikus šiuos tyrimus, buvo parengta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse kokybės vertinimo ataskaita.

Savivaldybės, rengdamos metų programas, taip pat numato lėšų vietos jaunimo situacijos tyrimams atlikti. Radviliškio rajono savivaldybės užsakymu uždaroji akcinė bendrovė „Factus Dominus“ 2007 metų spalio–lapkričio mėnesiais atliko jaunimo situacijos tyrimą Radviliškio rajone. Šio tyrimo metu apklausti 419 respondentų nuo 14 iki 29 metų amžiaus. 2008 metais minėta bendrovė parengė Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo ataskaitą. Būtina pabrėžti, kad ekonominio sunkmečio metu jaunų žmonių, gyvenančių Radviliškio rajone, situacija iš esmės pakito, todėl būtina atlikti naują bendros jaunimo situacijos Radviliškio rajone vertinimą. Be to, UAB „Factus Dominus“ pateikia tik jaunų žmonių požiūrį bei vertybes, todėl norėjosi atlikti išsamesnį tyrimą ir išanalizuoti jaunimo reikalų koordinatoriaus esamos situacijos suvokimą bei Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų situaciją.

Radviliškio rajono savivaldybės taryba 2006 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T-735 patvirtino Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos sudėtį bei Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus. Šiame magistro darbe atliekamu Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimu (Žr. 1

prieda) siekiama išsiaiškinti, ar šie sprendimai tinkamai įgyvendinami, ar jaunimas žino apie Jaunimo reikalų tarybos ir Savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus vykdomą veiklą, ar Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės yra pakankamai aktyvūs ir pilietiški.

Magistrinio darbo tyrimo tikslas – išsiaiškinti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių (Jaunimo politikos pagrindų įstatyme įtvirtinta nuostata, kad jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 30 metų) dabartinę situaciją.

Magistrinio darbo tyrimo uždaviniai:

1. išsiaiškinti jaunų žmonių, gyvenančių Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje, problemas;
2. nustatyti jaunų žmonių vertybines nuostatas;
3. išanalizuoti jaunų žmonių aktyvumą visuomenėje;
4. nustatyti Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą.

Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo tikslinė grupė: anketinėje apklausoje dalyvavo Radviliškio rajono gyventojai nuo 14 iki 30 metų. Tyrimo metu jauniems žmonėms išdalyta 500 anketų, iš kurių gražinta 310. Tyrimo rezultatai reprezentuoja Radviliškio rajono jaunimo nuo 14 iki 30 metų nuomones bei vertinimus.

Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo hipotezės:

1. Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą;
2. Jauni žmonės, gyvenantys Radviliškio rajone, nėra pakankamai aktyvūs pilietiniuose procesuose.

Duomenų analizė. Įvykdžius tyrimą, gautų duomenų analizė atlikta naudojant *SPSS* (*Statistical Package for the Social Sciences*) programinę įrangą.

Tyrimo metodologija:

Siekiant ištirti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių dabartinę situaciją, naudotasi mokslo darbų, dokumentų bei tyrimų medžiaga, išnagrinėta bei sistemingai remtasi mokslinė literatūra apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybių lygmeniu.

Tyrimo metodologija grindžiama:

1. Įvairių užsienio šalių ir Lietuvos mokslininkų – H. Williamson, 2001; W. Muller ir M. Gangl, 2003; D. Osborne, T. Gaebler, 1992; A. Vaisvalavičiūtės (2007), L. Bačinskienės, M. Sinkevičiaus, E. Rudelienės (2004), R. Tidikio (2006), dr. J. Buzaitytės-Kašalynienės ir D. Skusevičiaus ir A. Lumbytės (2009) – ir kt. idėjomis bei atliktais tyrimais apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybių lygmeniu.

2. Socialiniuose moksluose susiklosčiusi ir visuotinai pripažinta empirinio atrankinio tyrimo metodika.

Magistro darbe taikyti *tyrimo metodai*:

1. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė;
2. Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių ir ekspertų apklausa (anketos jauniems žmonėms bei Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriui, įgyvendinančiam jaunimo politiką Radviliškio rajone). Duomenys apdoroti panaudojant „Ms Excel“ ir „SPSS“ (*Statistical Package for the Social Sciences*) programinę įrangą.

Magistro darbo tyrimo strategija:

1. Magistro darbo temos pasirinkimas, teorinės medžiagos rinkimas, tyrimo metodologinių pagrindų formulavimas (2008 m. spalio mėn. – 2008 m. gruodžio mėn.).
2. Tyrimo instrumento parengimas (2009 m. sausio mėn. – 2009 m. vasario mėn.).
3. Pasiruošimas duomenų rinkimui, apklausos vykdymui (2009 m. vasario mėn. – 2009 m. kovo mėn.).
4. Anketavimas (2009 m. kovo mėn. – 2009 m. birželio mėn.).
5. Duomenų analizė ir interpretavimas (2009 m. liepos mėn. – 2009 m. rugsėjo mėn.).
6. Tyrimo ataskaitos rengimas, išvadų bei pasiūlymų formulavimas (2009 m. spalio mėn. – 2010 m. balandžio mėn.).

Duomenų klasifikavimas. Surinkti duomenys sugrupuoti į tris dalis: 1. Anketiniai jaunų žmonių apklausos duomenys; 2. eksperto (Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus) interviu duomenys; 3. Anketiniai Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų apklausos duomenys.

Rezultatų praktinis reikšmingumas. Tyrimas yra taikomojo pobūdžio, t. y. remiantis rezultatais ir praktinėmis rekomendacijomis, gali būti tobulinami Radviliškio rajono savivaldybės tarybos priimti sprendimai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą rajone.

3.2. Tyrimo imties charakteristikos

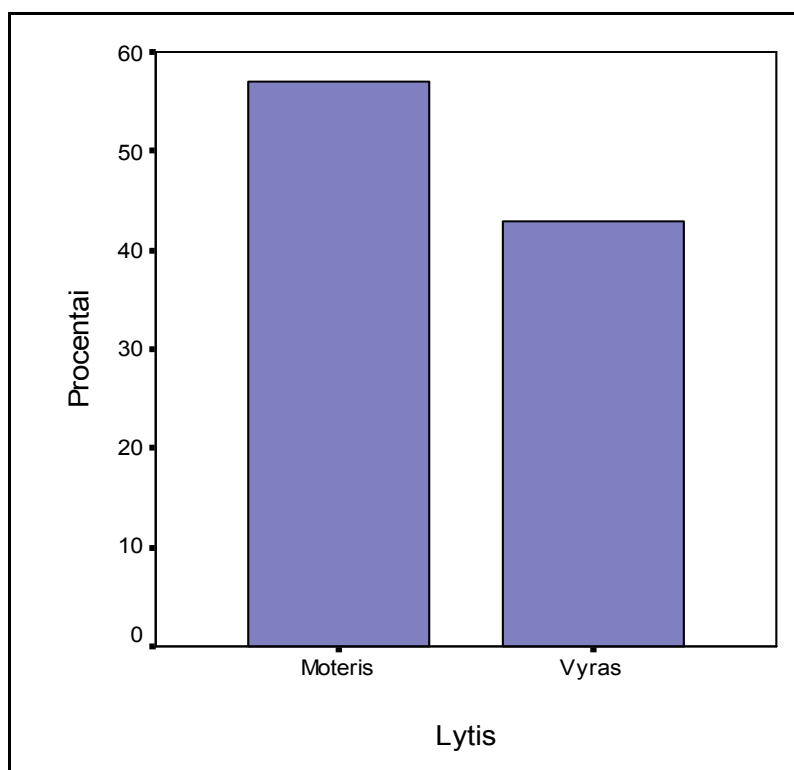
2009 metų kovo–birželio mėnesiais buvo atliktas Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimas Radviliškio rajone. Tyrimo metu apklausta 310 respondentų nuo 14 iki 30 metų amžiaus. Tyrimo imtis – reprezentatyvi, ji atspindi jaunimo nuostatas ir vertinimus visame Radviliškio rajone.

Jauniems žmonėms buvo pateiktas ilgas klausimynas, kuriuo siekta atspindėti tiriamą reiškinių visapusiškai ir giliai jį ištyrinėti, tačiau jo užpildymas užima pakankamai daug laiko, todėl ne visi respondentai grąžino užpildytas anketas (iš 500 anketų grąžinta 310).

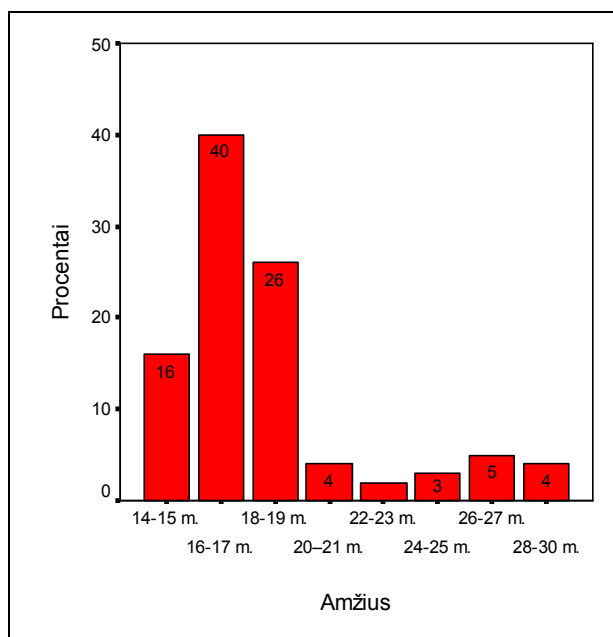
Respondentai buvo suskirstyti į šias grupes:

- ✚ lyties (jaunuoliai ir jaunuolės);
- ✚ amžiaus (14–15 m., 16–17 m., 18–19 m., 20–21 m., 22–23 m., 24–25 m., 26–27 m., 28–30 m.);
- ✚ pagal pagrindinį užsiėmimą (bedarbiai, namų šeimininkės(-ai), mokiniai, studentai, turintys nuosavą verslą, dirbantys privačiame sektoriuje, dirbantys valstybiniame sektoriuje, dirbantys mokiniai/studentai);
- ✚ pagal gaunamas pajamas (iki 300 Lt, 301–600 Lt, 601–1 000 Lt, virš 1 000 Lt);
- ✚ pagal gyvenamąją vietą (gyvenantys Radviliškio mieste ir gyvenantys Radviliškio rajone);
- ✚ pagal išsilavinimą (nebaigtas vidurinis, vidurinis, profesinis, aukštesnysis, nebaigtas aukštasis, aukštasis universitetinis, aukštasis neuniversitetinis).

Respondentų pasiskirstymas pagal socialinius-demografinius kintamuosius – lytį, amžių, pajamas, gyvenamąją vietą, pagrindinį užsiėmimą, išsilavinimą, tėvų pagrindinius užsiėmimus – parodomas 4–11 paveiksluose.

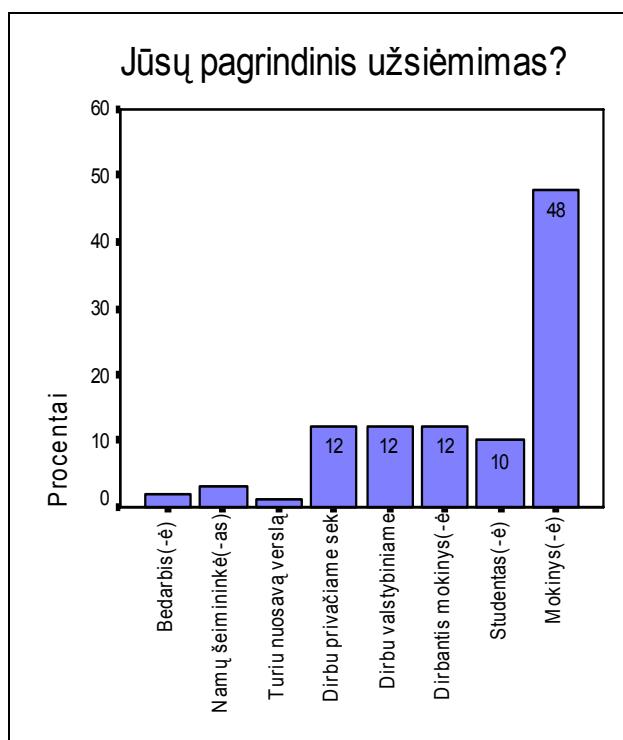

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

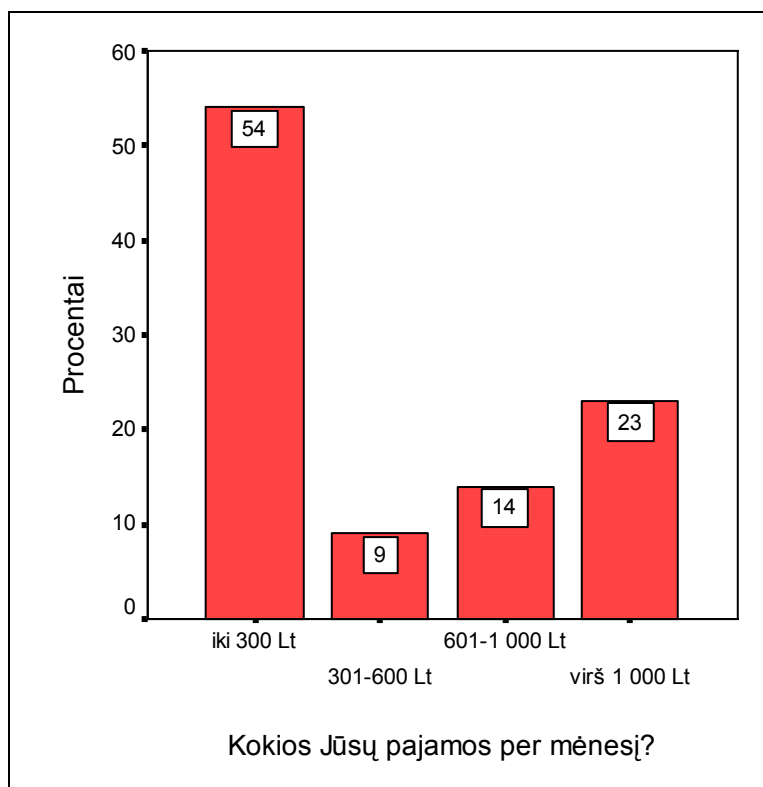
5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

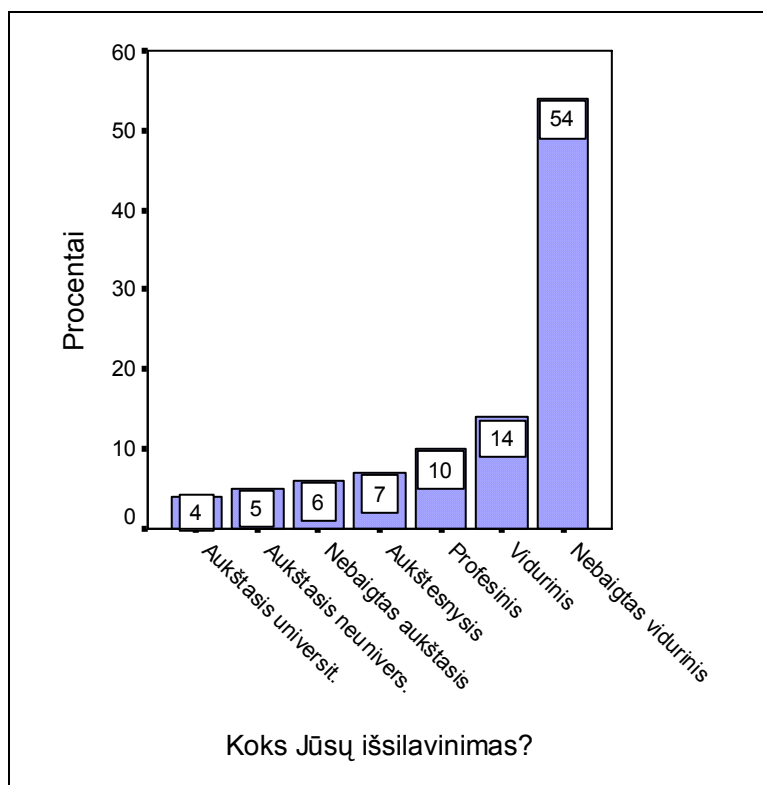

6 pav. Pagrindinis respondentų užsiėmimas

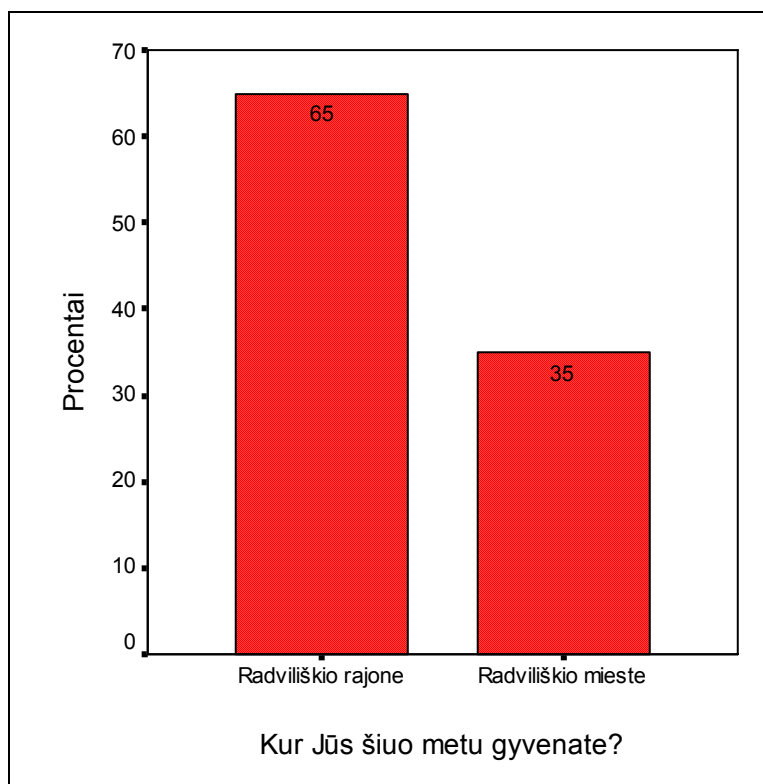
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

7 pav. Respondentų atsakymai apie per mėnesį gaunamas pajamas
 Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

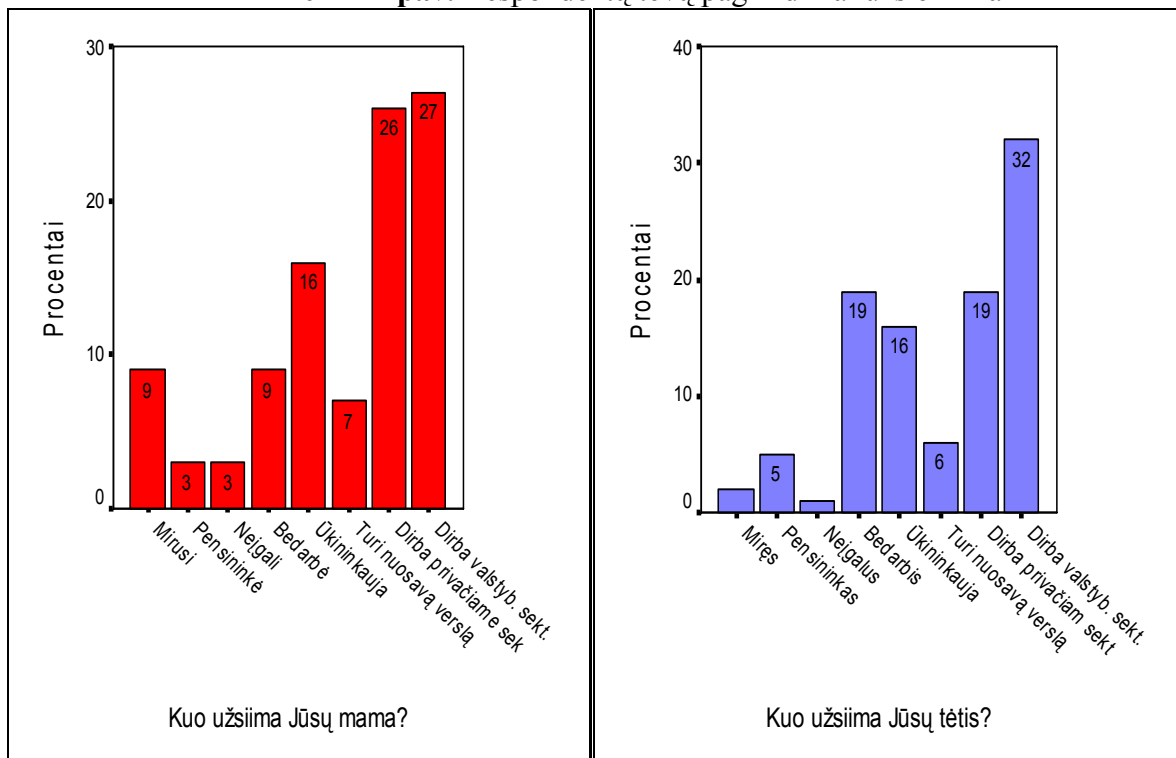
8 pav. Respondentų išsilavinimas
 Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

9 pav. Respondentų gyvenamoji vieta

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

10 ir 11 pav. Respondentų tėvų pagrindiniai užsiėmimai

10 pav.

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

11 pav.

Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo metu anketavimo būdu moterų apklausta daugiau nei vyrų (atitinkamai 57% ir 43%). Šioje apklausoje dalyvavo respondentai nuo 14 iki 30

metų. Kadangi tyrimo metu apklausti visų amžiaus grupių, įeinančių į jauno žmogaus sąvoką, respondentai, galima teigti, kad tyrimas pakankamai išsamus.

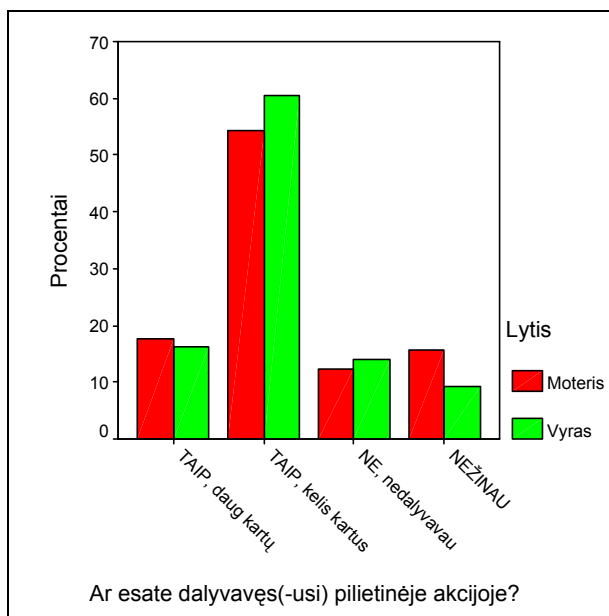
Apklausa vyko Radviliškio mieste, Baisogalos, Sidabravo, Grinkiškio, Šeduvos miesteliuose. 65 proc. apklaustųjų – Radviliškio rajono gyventojai. Radviliškio mieste gyvenantys jauni žmonės pasyviau dalyvavo apklausoje.

Kadangi net 48 proc. respondentų yra mokiniai, tikėtina, kad jų pajamos, gaunamos per mėnesį, nesiekia 300 Lt. Jaunuolių, įgijusių aukštąjį universitetinį, aukštąjį neuniversitetinį, nebaigtą aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą, mėnesio pajamos dažniausiai sudarė virš 1 000 Lt. Profesinį ar vidurinį išsilavinimą įgijusių jaunų žmonių dažniausiai gaunamos pajamos (per mėnesį) – nuo 301 iki 1 000 Lt. Galima teigti, kad Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje gyvenančių jaunų žmonių gaunamos pajamos iš esmės atitinka jų išsilavinimą.

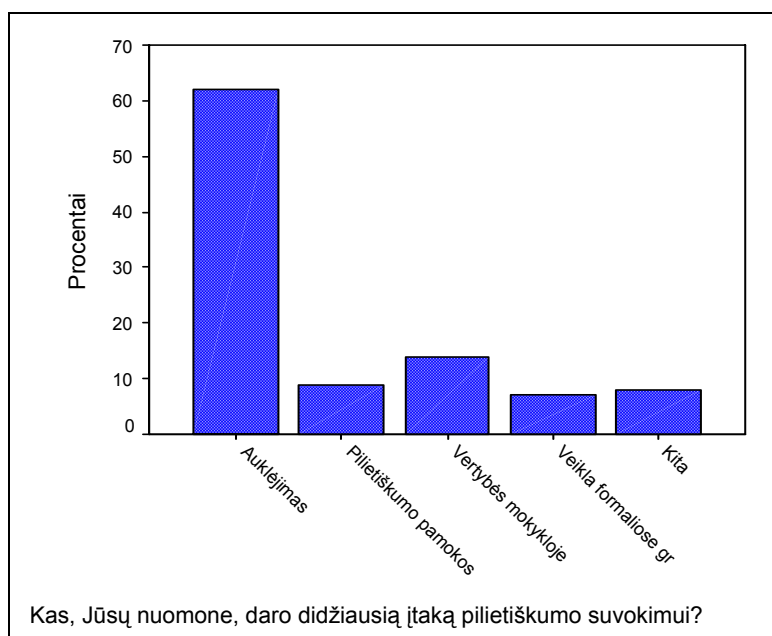
Atliekant Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimą, buvo apklausti įvairaus amžiaus įgiję skirtingą išsilavinimą arba besimokantys jauni žmonės, gyvenantys tiek Radviliškio rajone, tiek Radviliškio mieste, gaunantys skirtingas pajamas, todėl, galima teigti, kad šio anketinio tyrimo imtis – pakankamai reprezentatyvi, atspindinti jaunimo nuostatas ir vertinimus visame Radviliškio rajone.

3.3. Jaunimo vaidmuo pilietinėje visuomenėje

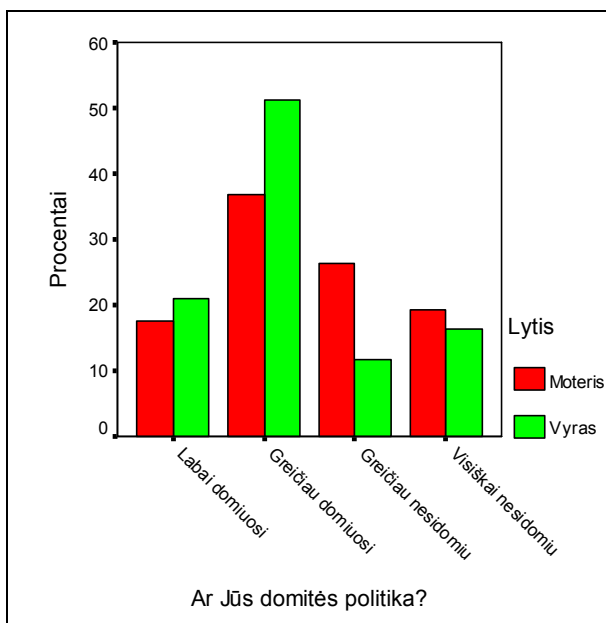
Dabartinė visuomenė susiduria su daugeliu rimtų iššūkių, vienaip ar kitaip susijusių su jaunų žmonių gerove ir valstybės ateitimi. Didėjanti demografinė krizė, grėsmingai aukštas jaunimo nedarbo lygmuo, nusikalstamumo didėjimas – visi šie rodikliai liudija apie jaunimo, kaip atskiros socialinės grupės, problemų svarbą ir būtinybę padėti jauniems žmonėms pereiti „iš mokyklos suolo“ prie realaus gyvenimo. Būtina parengti jaunus žmones sąmoningam bei atsakingam dalyvavimui visuomenės gyvenimui, todėl Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo metu siekta išsiaiškinti, kaip jaunimas suvokia pilietiškumo (visuomeniškumo) sąvoką, požiūrį į pilietiškumą ir pan. Apibendrinus tyrimo metu pateiktus duomenis, gauti tokie rezultatai (Žr. 12–16 pav.):

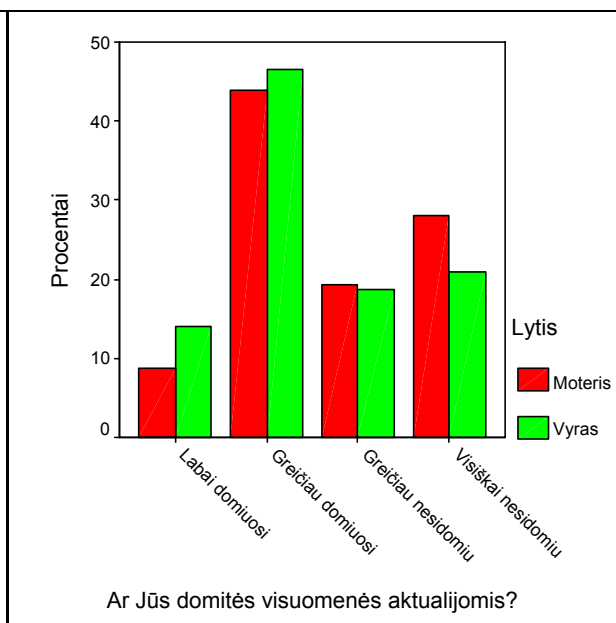
12 pav. Respondentų dalyvavimas pilietinėse akcijose
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

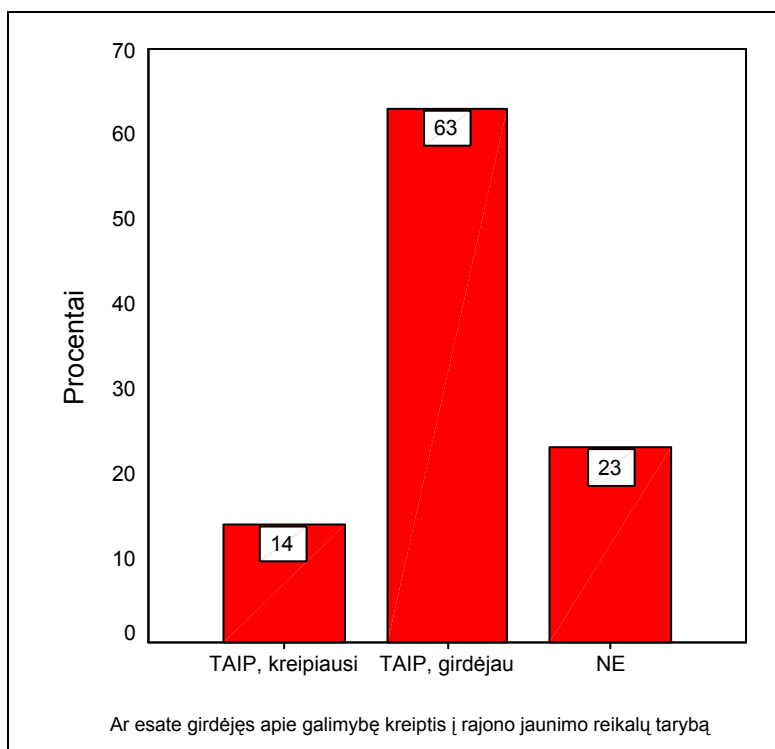
13 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas pagal pilietiškumo suvokimą
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

14 pav. Respondentų domėjimasis politika
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

15 pav. Respondentų domėjimasis visuomenės aktualijomis
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

16 pav. Respondentų atsakymai į klausimą apie Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

83 proc. Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo metu apklaustų jaunų žmonių teigia, kad jauno žmogaus pilietiškumas nepriklauso nuo jo dalyvavimo organizuotoje veikloje – tai tiesiog vidinis suvokimas, jog turi būti pilietiškas ir atsakingas. 17 proc. respondentų tvirtina, kad jaunas žmogus yra pilietiškas, kai prisiima atsakomybę (ne tik prieš artimiausius žmones) ir dalyvauja organizuotoje veikloje.

Beveik 60 proc. vyrų ir 54 proc. moterų (Žr. 12 pav.) yra dalyvavę kokioje nors pilietinėje akcijoje (politinėje, ekologinėje, atskirų grupių interesų gynimo ir pan.) nors vieną kartą (kelis

kartus). Tai liudija, kad jauni žmonės, gyvenantys Radviliškio rajone, yra pakankamai pilietiškai ir aktyvūs visuomeninėje veikloje.

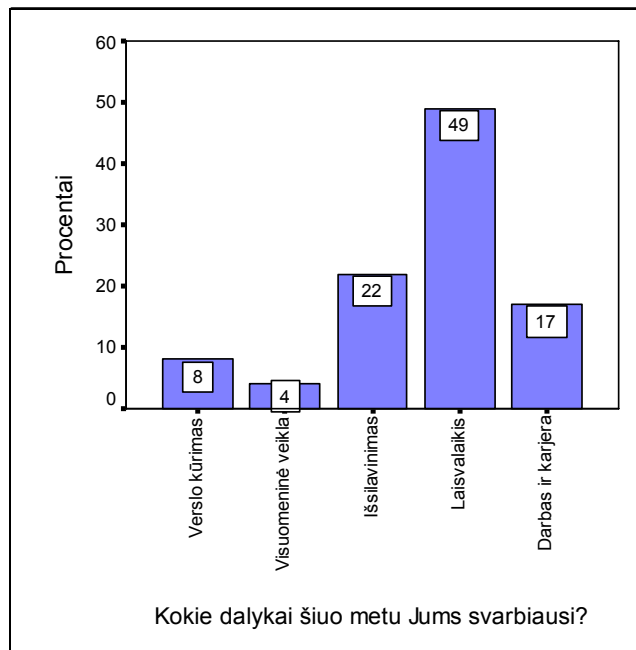
61 proc. apklaustųjų (Žr. 13 pav.) teigia, kad didžiausią įtaką pilietiškumo suvokimui daro auklėjimas bei tradicijos šeimoje. Pilietiškumo suvokimui įtaką taip pat daro vertybės, skiepijamos mokykloje, veikla formaliose bei neformaliose jaunimo organizacijose, pilietiškumo pamokos mokykloje.

Didžioji dalis respondentų (Žr. 14, 15 pav.) domisi politika bei visuomenės aktualijomis. 63 proc. apklaustųjų (Žr. 16 pav.) teigia, kad yra girdėję apie galimybę kreiptis į Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir per jaunimo atstovus išsakyti savo nuomonę bei taip dalyvauti rajono visuomeniniame gyvenime. 14 proc. apklaustųjų kreipėsi į Jaunimo reikalų tarybą su pasiūlymais bei klausimais.

Apibendrinant galima teigti, kad Radviliškio rajono gyvenantys jauni žmonės turi susiformavusį požiūrį į pilietiškumą, nemaža dalis jaunimo dalyvavo įvairiose pilietinėse akcijose, domisi politikos aktualijomis, tačiau labai nedaug jaunų žmonių yra dalyvavę Radviliškio rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

3.4. Jaunimo problemos socialinėje erdvėje

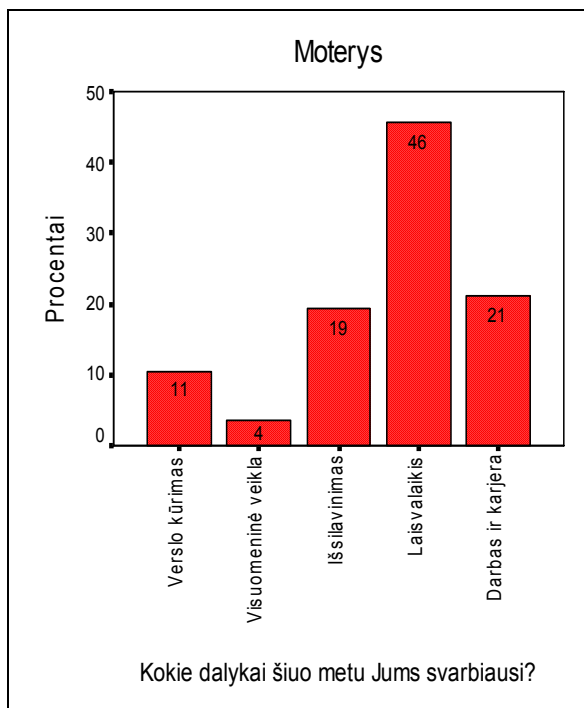
Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje ypatingas dėmesys skiriamas jaunimo problemoms. Jaunystė yra amžiaus tarpsnis, kai formuojasi žmogaus asmenybė, kai jis savarankiškai pradeda dalyvauti visuomenės gyvenime ir daryti jam įtaką. Šiuo laikotarpiu žmonėms iškyla daug problemų, kurių jie dažnai nesugeba įveikti pasikliaudami tik savo jėgomis. Tai vis didėjantis jaunimo nusikalstamumas, girtavimas, narkomanija, nedarbas, būsto problemos ir kt. Jauno žmogaus ir jo aplinkinių nesugebėjimas spręsti iškylančių problemų dažnai sukelia sunkių pasekmių ir atskiriems asmenims, ir visai visuomenei. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje akcentuojama, kad valstybinių institucijų darbo tikslas – sukurti sąlygas formuoti iniciatyviai demokratiškai jaunai asmenybei bei suteikti galimybes aktyviai dalyvauti politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime. Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimu siekta patikrinti, ar skiriasi valstybės institucijų ir pačių rajone gyvenančių jaunų žmonių požiūriai ir problemų suvokimas.

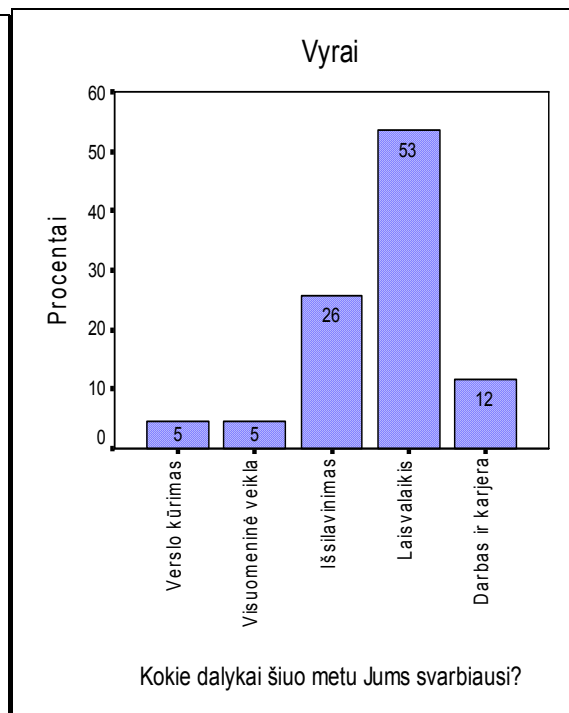
17 pav. Respondentų atsakymai į klausimą: „Koks dalykas šiuo metu yra svarbiausias Jūsų gyvenime?“
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

17 paveikslas atskleidžia dalykų, kurie svarbiausi jauniems žmonėms, pasiskirstymą procentais. Kaip matyti iš minėto paveikslėlio, daugumai jaunų žmonių svarbiausia yra laisvalaikis, savo pomėgių realizavimas bei draugai. Išsilavinimo svarbą pabrėžia 22 proc. jaunuolių, o darbą bei karjerą svarbiausiu dalyku gyvenime laiko 17 proc. jaunų žmonių.

18 ir 19 paveiksluose atskleidžiama tai, kokius dalykus gyvenime svarbiausiais laiko jauni žmonės – merginos ir jaunuoliai.

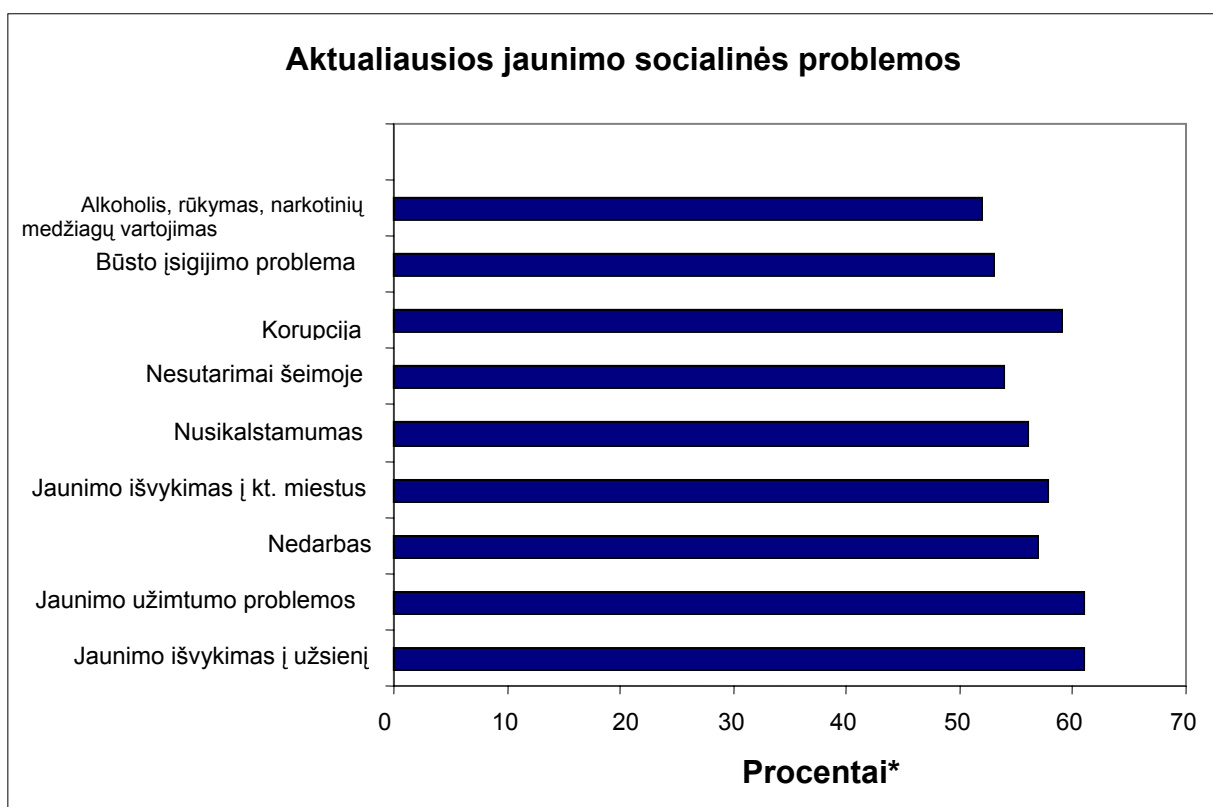
18 pav. Svarbiausi dalykai apklaustoms jaunuolėms

19 pav. Svarbiausi dalykai apklaustiems jaunuoliams
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Kaip matyti iš 18 ir 19 paveikslų, respondentams – jaunuolėms ir jaunuoliams – anketų pildymo metu aktualiausia buvo laisvalaikis, pomėgiai bei draugai ir išsilavinimas (kadangi daugiausia apklaustųjų buvo mokiniai, toks svarbiausių gyvenime dalykų pasirinkimas nestebina).

Labai svarbu išsiaiškinti, kaip Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje gyvenantys jauni žmonės suvokia socialines jaunimo problemas. Kad valstybės institucijos galėtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką, būtina žinoti jaunimo požiūrį į įvairius dalykus. Anketoje buvo suformuluotas klausimas apie tai, kokios socialinės jaunimo problemos yra, jaunų žmonių nuomone, svarbiausios. 20 paveiksle atskleidžiamos aktualiausios socialinės jaunimo problemos. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad jauni žmonės aktualiausiomis socialinėmis problemomis įvardija jaunimo išvykimą dirbti ar mokytis užsienio šalyse, nepakankamą jaunimo užimtumo organizavimą, korupciją. Taip pat jauniems žmonėms aktualios alkoholio, rūkymo, narkotinių medžiagų vartojimo, būsto įsigijimo problemos (Žr. 20 pav.).

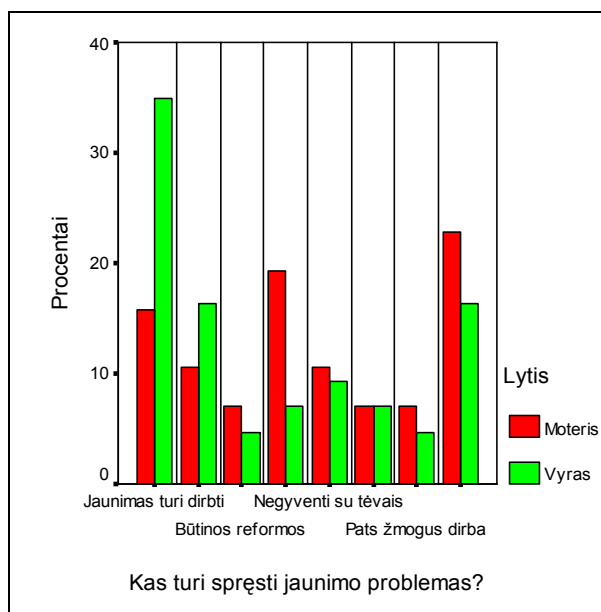

20 pav. Socialinių jaunimo problemų aktualumas

*Respondentai galėjo nurodyti tris atsakymus, todėl atsakymų suma viršija 100 %.

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Taip pat Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo metu siekta išsiaiškinti, ar jauni žmonės suvokia, kad jie patys turi imtis priemonių, norėdami išspręsti problemas. 21 paveiksle pateikiama jaunų žmonių nuomonė apie asmeninės atsakomybės vertinimą.

21 pav. Respondentų atsakymai į klausimą: „Kaip vertinate jaunų žmonių asmeninę atsakomybę, sprendžiant socialines problemas?“

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Jaunų žmonių atsakymai į šį klausimą buvo pakankamai įvairūs. Dalis jaunų žmonių (daugiausia vyrų) mano, kad jaunimas turi rodyti iniciatyvą, norėdamas išspręsti savo problemas, kiti teigia, kad Vyriausybė privalo skirti daugiau dėmesio jaunimo problemoms spręsti. Trečdalis apklausos dalyvių manė, kad būtinos reformos švietimo srityje, kad įgytas išsilavinimas užtikrintų gerovę, bei būtinybę užtikrinti labai palankias būsto įsigijimo sąlygas bei gauti gerai apmokamą darbą. Respondentų nuomonės apylygiai pasiskirstė svarstant apie jaunų žmonių gyvenamąją vietą: apie 55 proc. apklaustųjų mano, kad jauni žmonės turėtų apsigyventi atskirai nuo tėvų, kuomet susiranda darbą, apie 45 proc. respondentų anketoje teigia, kad gyventi su tėvais yra žymiai patogiau nei pačiam rūpintis buitimi ir gerove.

Taigi jaunimo problemos pakankamai aiškios ir atitinka Radviliškio rajono savivaldybės tarybos patvirtintą Jaunimo politikos koncepciją. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius ir su jaunimu dirbančios organizacijos privalo siekti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų galimybę realizuoti save gimtojoje šalyje ir tai turėtų būti orientuota į kuo palankesnių sąlygų sudarymą, siekiant įgyti išsilavinimą ir pritaikyti jį praktinėje veikloje, savo darbu susikurti normalias gyvenimo sąlygas.

3.5. Jaunimo dalyvavimo situacija vietos lygmenyje

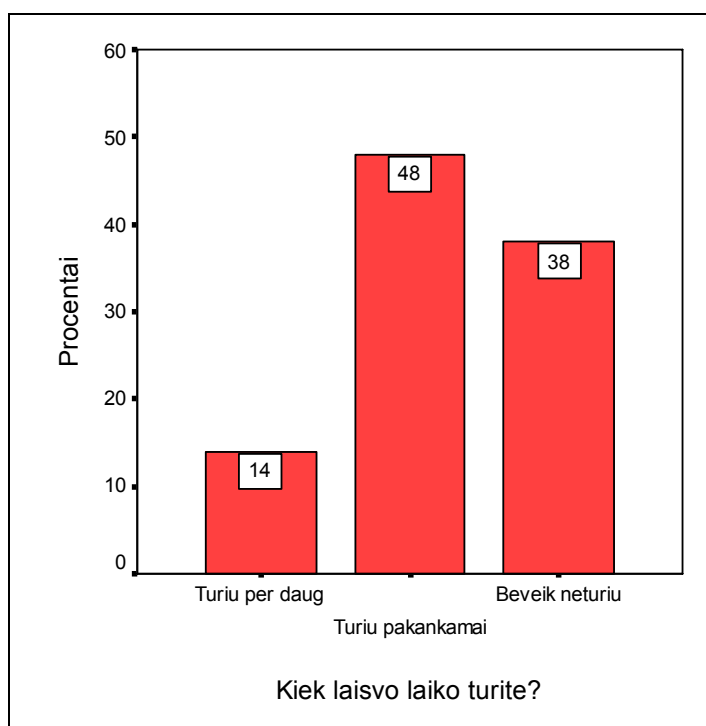
Jaunimo dalyvavimu vadinamas aktyvus jaunų žmonių dalyvavimas jų aplinkos/bendruomenės/visuomenės gyvenime. Ši sąvoka paprastai vartojama norint nusakyti jaunų žmonių įvairiais būdais įsitraukimą į visuomenei svarbių sprendimų priėmimą, aktualių problemų sprendimą, interesų atstovavimą, informavimą ir kt.

Jaunimo dalyvavimo svarba nusakoma ne tik Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 3 straipsnio 4 punkte: „dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais“, bet ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos (1992) 25 straipsnyje: „Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas <...>“ bei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda“ 2 punkte: „gyventojų dalyvavimas tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia visuomeninių organizacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu <...>“.

3.5.1. Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių laisvalaikis ir užimtumas

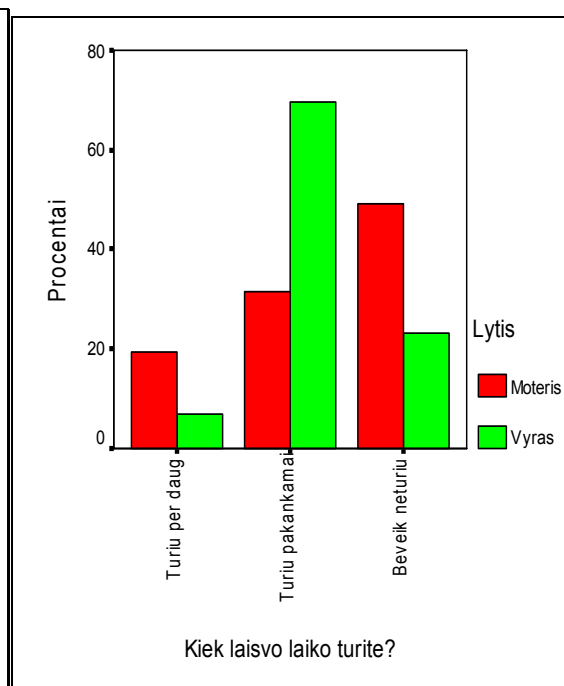
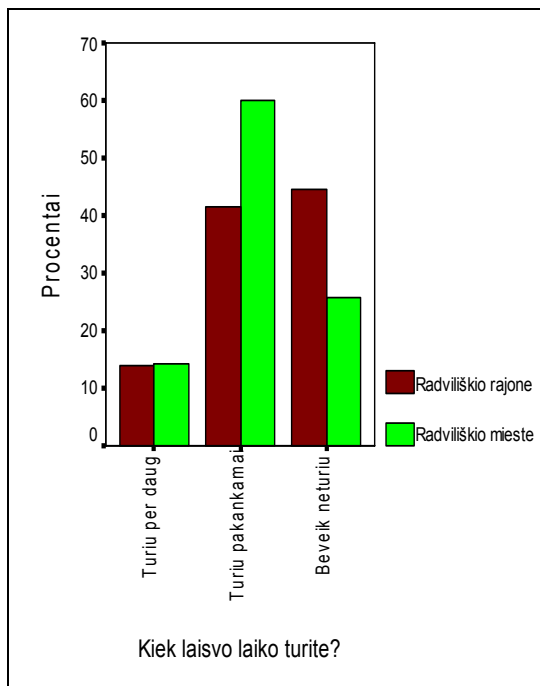
Kadangi 49 proc. respondentų pažymėjo laisvalaikį kaip svarbiausią dalyką gyvenime (Žr. 17 pav.), būtina ištirti jaunų žmonių požiūrį į laisvalaikio ir užimtumo vertinimą, veiklas, kuriomis užsiima jaunuoliai, turėdami laisvo laiko, bei užimtumo poreikius ir norimas veiklas. Būtina nuolat skatinti jaunimo iniciatyvas ir laisvalaikio užimtumo plėtojimą, skatinti jaunimo saviraišką, įsitraukimą į visuomeninę veiklą, suteikti jauniems žmonėms galimybę realizuoti save ir įgyvendinti turimas novatoriškas ir netradicines idėjas.

22 paveikslas parodo, kiek laisvo laiko turi respondentai.

22 pav. Respondentų laisvalaikio ir užimtumo vertinimas (proc.)

Beveik pusė (48 proc.) respondentų mano, kad jie laisvo laiko turi pakankamai, pagrindinė veikla neriboja jų laisvalaikio. 38 proc. apklaustųjų teigia, kad laisvo laiko beveik neturi, šie respondentai mano esą labai užimti žmonės. 14 proc. apklaustųjų jaunų žmonių teigia, kad laisvo laiko turi per daug ir dažnai nežino, kuo užsiimti.

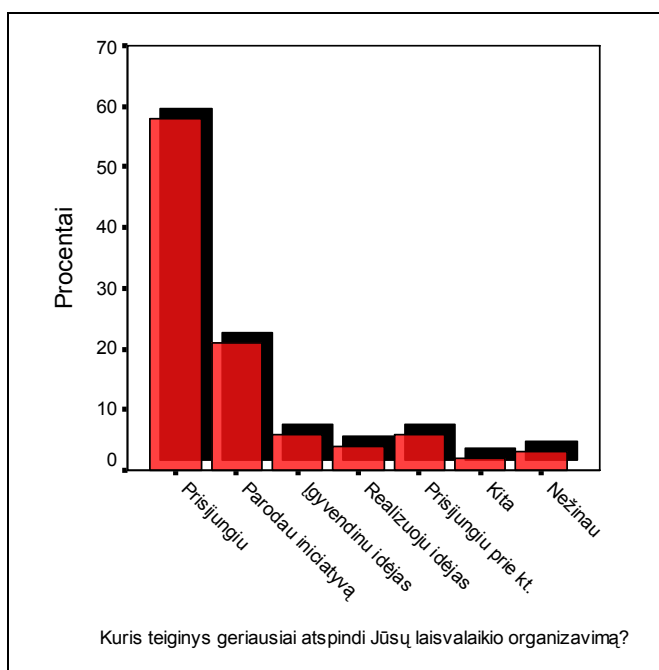

23 pav. Laisvalaikis pagal respondentų gyvenamąją vietą

24 pav. Respondentų laisvalaikis pagal lytį

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Palyginus kelis kintamuosius (Žr. 23, 24 pav.), galima teigti, kad didžioji dalis respondentų gyvenančių Radviliškio mieste, vidutiniškai turi daugiau laisvo laiko nei gyvenantys rajone; vyrai turi daugiau laisvo laiko nei moterys.

25 pav. Respondentų atsakymų pasiskirstymas (proc.) į klausimą: „Kuris iš žemiau pateiktų teiginių geriausiai apibūdina Jūsų laisvalaikio organizavimą?“

Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo metu respondentų buvo prašoma apibūdinti jų laisvalaikio organizavimą vienu sakiniu (Žr. 25 pav.). Net 58 proc. apklaustųjų teigia, kad jie mielai prisijungia prie kitų jaunų žmonių veiklos, jei būna pakviečiami ir ši veikla ar idėjos patinka. 21 proc. respondentų teigia, kad parodo iniciatyvą prisijungti prie kitų jaunų žmonių veiklos, jeigu jų veikla ar idėjos priimtinos. 6 proc. apklaustų jaunų žmonių tvirtina, kad turėdami idėją įdomiam užsiėmimui mielai imasi iniciatyvos organizuoti kitus ją įgyvendinti. 6 proc. respondentų teigia, kad prisijungia prie kitų jaunų žmonių veiklos, net jei jų idėjos ar veikla apklaustiesiems nėra patrauklios. Galiausiai 4 proc. apklaustų jaunų žmonių tvirtina, kad turėdami idėjų, mielai jas realizuoja, tačiau tik tuo atveju, jei viską gali atlikti vieni, neįtraukdami kitų žmonių.

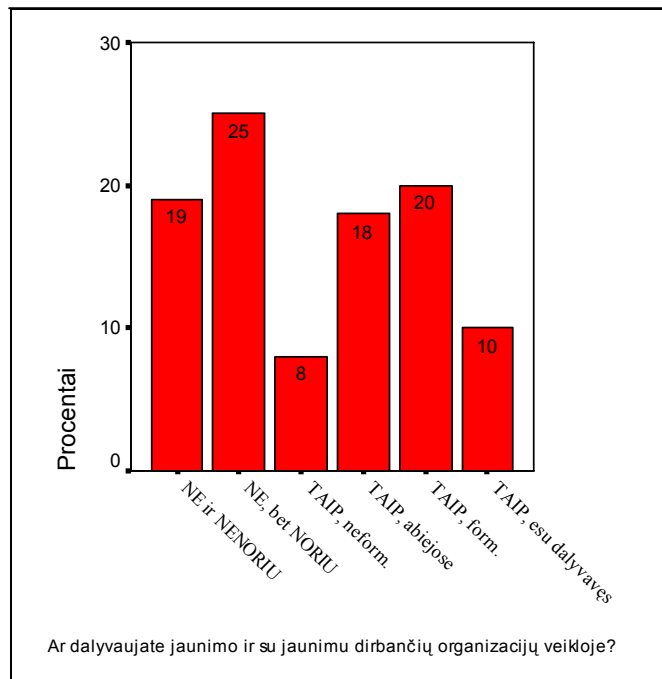
Dažniausiai jauni žmonės laisvalaikį leidžia susitikinėdami su draugais, mokydami, dirbdami kompiuteriu ar naršydami internete bei dirbdami buitines darbus. Deja, mažai jaunų žmonių dalyvauja formalių arba neformalių organizacijų veikloje, galima spėti, ar jaunimui trūksta iniciatyvumo, ar formalios ir neformalios jaunimo organizacijos yra neprieinamos arba jų veikla jaunimui nėra patraukli. Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, norinčios tapti prieinamesnėmis visuomenei, privalo intensyviau ir plačiau skleisti informaciją apie savo veiklą, organizuoti nemokamų renginių.

Apžvelgus Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenis, liečiančius jaunimo laisvalaikį bei užimtumą, galima teigti, kad Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės turi nemažai laisvo laiko, tačiau trūksta įdomesnių pramogų, kad šį laiką būtų galima prasmingai išnaudoti.

3.5.2. Radviliškio rajono jaunimo organizacijų prieinamumas ir patrauklumas

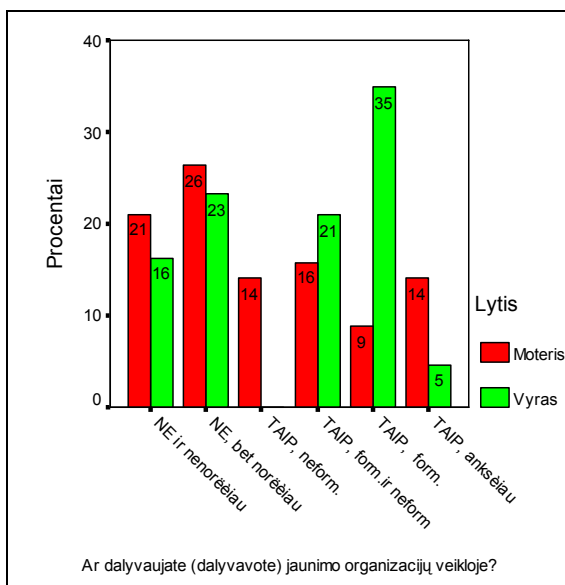
Vienas iš efektyviausių būdų jauniems žmonėms susipažinti su pilietinės visuomenės principais bei veikimu yra aktyvus išitraukimas į jaunimo organizacijų veiklą. Jaunimo organizacijos turėtų sukurti tam tikrą erdvę jauno žmogaus ugdymui: perteikti bei padėti įgyti kompetencijų, kurių negali suteikti formalus mokymo įstaigos. Vienas pagrindinių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos organizavimo principų – jų prieinamumas bei patrauklumas jauniems žmonėms.

Tyrimo metu 10 proc. respondentų patvirtino, kad jie yra dalyvavę jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje anksčiau, 18 proc. respondentų dalyvauja tiek formalių, tiek neformalių jaunimo grupių veikloje, 20 proc. apklaustųjų teigia, jog jie dalyvauja tik formalių grupių veikloje, 8 proc. respondentų tvirtina, kad jie dalyvauja tik neformalių grupių (klubų) veikloje (Žr. 26 pav.).

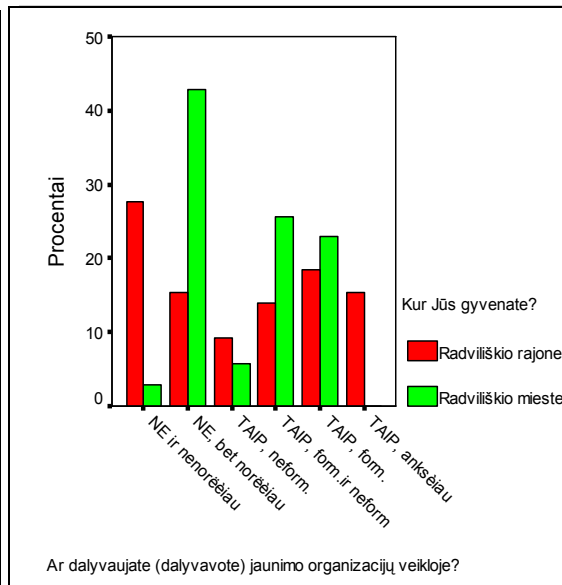
26 pav. Respondentų atsakymai į klausimą: „Ar dalyvaujate (dalyvavote) jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?“

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

27 pav. Respondentų atsakymai pagal lytį

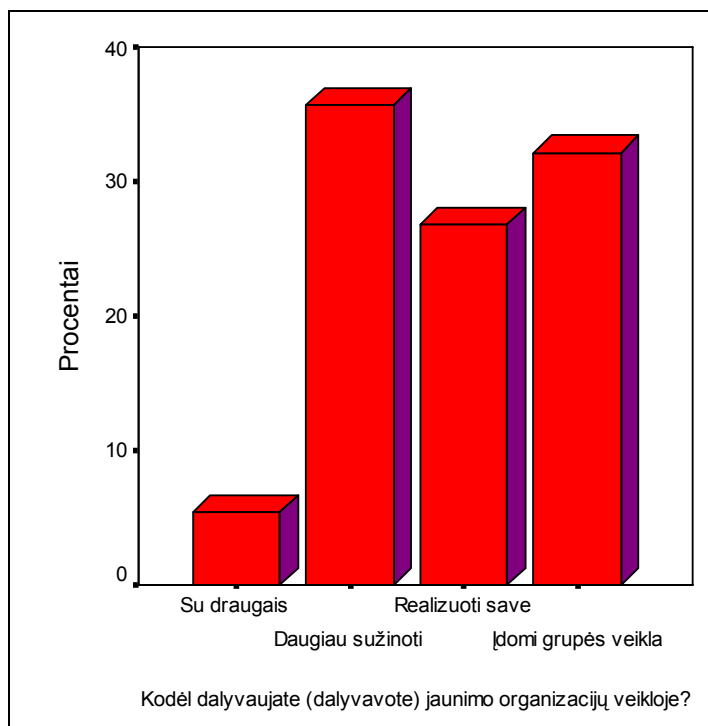
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

28 pav. Respondentų atsakymai pagal gyvenamąją vietą

Palyginus kelis kintamuosius (Žr. 27, 28 pav.), galima teigti, kad didžioji dalis respondentų, gyvenančių Radviliškio mieste, vidutiniškai nedalyvauja, bet norėtų dalyvauti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje nei gyvenantys rajone; vyrai dažniau dalyvauja formalių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje nei moterys.

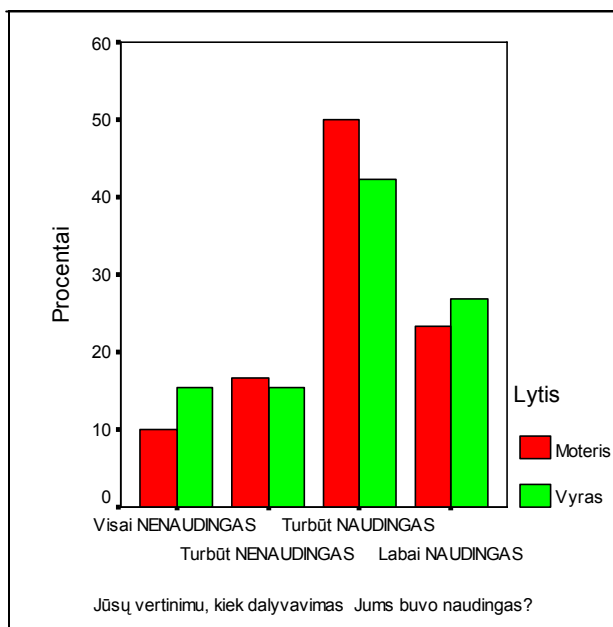
Tyrimo metu jaunų žmonių, dalyvaujančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, prašyta atsakyti, kodėl jie skiria dalį savo laisvalaikio minėtoms organizacijoms (Žr. 29 pav.).

29 pav. Respondentų dalyvavimo jaunimo organizacijų veikloje motyvai

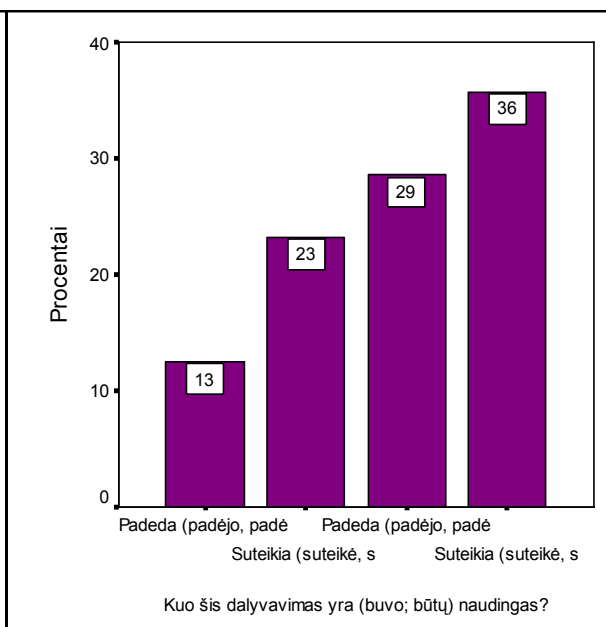
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Tik dalyvavusiųjų arba dalyvaujančiųjų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje tyrimo metu klausta, ar dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje jiems naudingas (Žr. 30, 31 pav.).

30 pav. Respondentų nuomonė apie dalyvavimo naudingumą

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

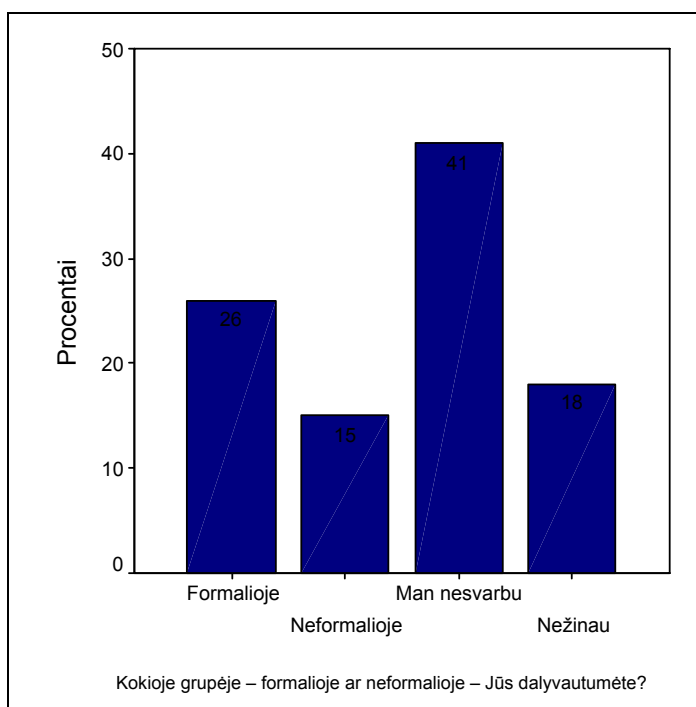

31 pav. Respondentų pasisakymai apie dalyvavimo naudą

Daugiausia respondentų, atsakydami į klausimą apie jaunimo organizacijų naudingumą, mano, kad dalyvavimas jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje yra (buvo) naudingas. 36 proc. respondentų dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje suteikia (suteikė;

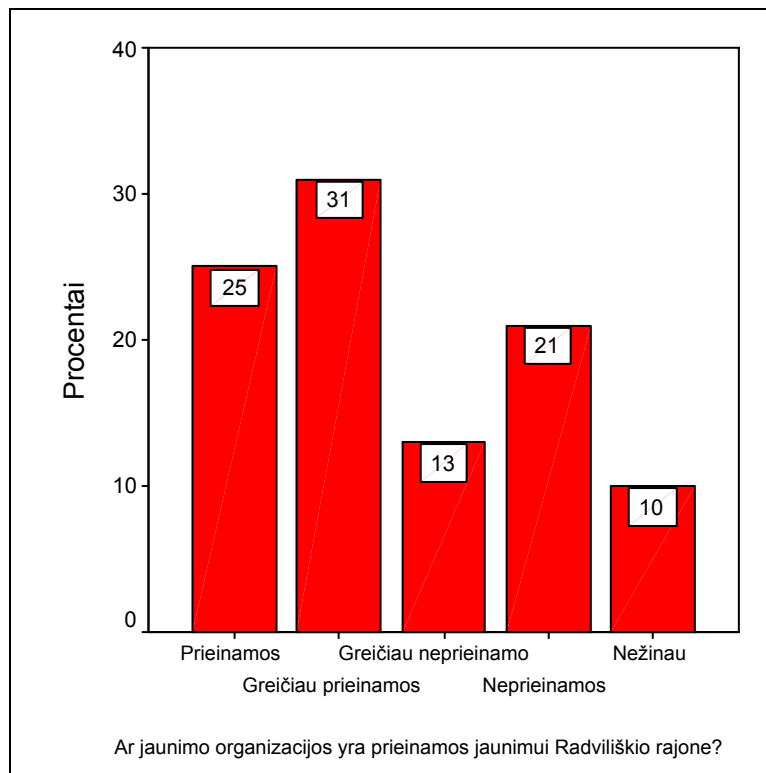
galėtų suteikti) naujų žinių, profesinės patirties, 29 proc. apklaustųjų dalyvavimas padeda (padėjo; galėtų padėti) užmegzti naudingų pažinčių, 23 proc. respondentų dalyvavimas minėtoje veikloje suteikia (suteikė; galėtų suteikti) savarankiškumo, o 13 proc. apklaustųjų – padeda (padėjo; padėtų) apsispręsti dėl ateities.

Į klausimą, kokioje veikloje – formalioje, t. y. juridškai registruotoje, turinčioje savo struktūrą, įstatus ir pan., ar neformalioje, respondentai dalyvautų mieliau, 41 proc. apklaustųjų atsakė, jog jiems nesvarbu, 26 proc. respondentų teigė, jog labiau norėtų dalyvauti formalios jaunimo organizacijos veikloje, 15 proc. apklaustųjų tvirtino, kad labiau norėtų dalyvauti neformalioje jaunimo grupėje, o 18 proc. apklaustųjų – nežino. Galima daryti išvadą, kad jaunimui nesvarbu, kokiai – formaliajai ar neformaliajai – jaunimo organizacijai priklausyti, jauni žmonės apskritai norėtų dalyvauti bendraminčių grupėje, todėl būtina sudaryti tinkamas sąlygas jaunimo iniciatyvumui skatinti (Žr. 33 pav.).

33 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal norą dalyvauti formalioje ar neformalioje grupėje
Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Tyrimo metu dauguma jaunų žmonių, paklaustų apie tai, ar, jų nuomone, jaunimo organizacijos prieinamos jauniems žmonėms, gyvenantiems Radviliškio rajone, atsakė, kad jaunimo organizacijos yra greičiau neprieinamos (Žr. 34 pav.), todėl jaunimo organizacijos, norėdamos pritraukti žmonių, turėtų intensyviau skelbti apie savo veiklą, pristatyti save pasinaudojusios naujausiomis informacinėmis technologijomis, rengti bei įgyvendinti projektus, į kuriuos būtų galima įtraukti viso rajono aktyvų jaunimą.

34 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas apie organizacijų prieinamumą

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

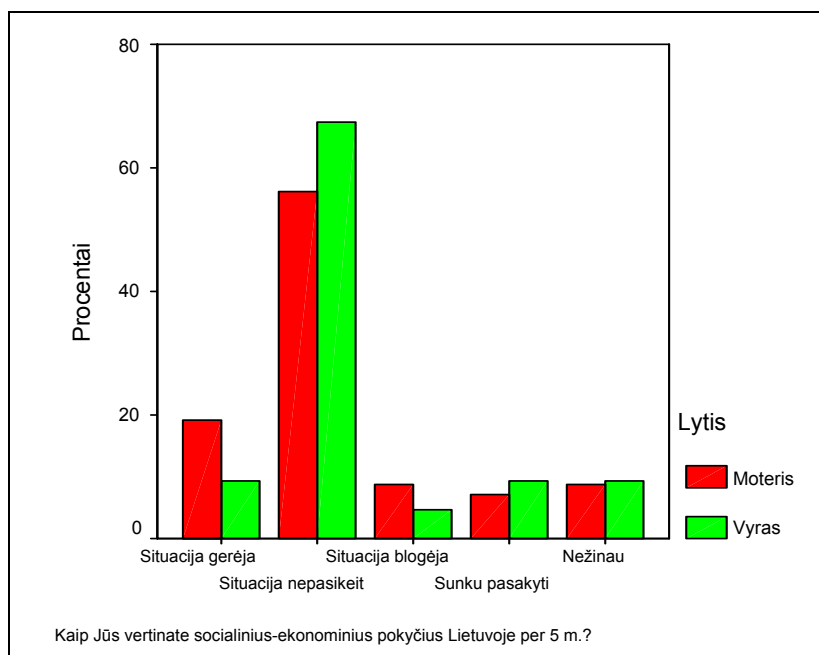
Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos asamblėjoje (2009-04-18) priimtoje pozicijoje dėl

Jaunimo neformalaus ugdymo pripažinimo ir jaunimo organizacijų vaidmens pabrėžiama, kad per sąveiką su kitais žmonėmis bei aplinka, kurioje realizuojama jaunimo organizacijų veikla, jaunas asmuo įgyja labai vertingų kompetencijų: bendravimo įgūdžių, žmogiškųjų išteklių vadybos, komandinio darbo, pasitikėjimo savimi, disciplinos, atsakomybės, lyderystės įgūdžių, planavimo, projektų vadybos, organizavimo, koordinavimo ir praktinių įgūdžių sprendžiant iškilančias problemas. Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės nori dalyvauti tiek formalioje, tiek neformalioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, todėl būtina juos nuolat informuoti apie rajone veikiančių organizacijų veiklą, įgyvendinamus projektus, organizuojamus renginius.

3.6. Jaunimo migracinės nuostatos

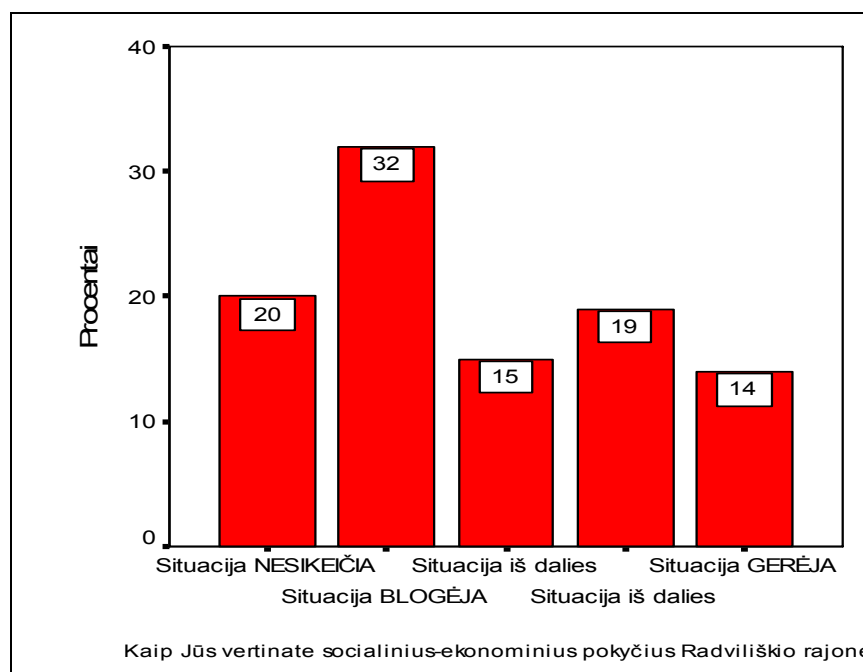
Pabrėžtina, kad sąvoka „migracija“ apima bet koki žmonių judėjimą, t. y. vienoje valstybėje ar kertant jos sienas, ilgam ar trumpam laikotarpiui, savanorišką arba priverstinę, ieškant kitos darbo vietos, legalią ar nelegalią ir migraciją, siekiant pakeisti socialinę, ekonominę, politinę, kultūrinę ar kitokią aplinką. Pastaruoju metu sparčiai didėjanti gyventojų emigracija daro neigiamą įtaką valstybės ir jos regionų raidai, todėl ieškoma įvairių būdų bei kuriama daug priemonių (tiesa, kol kas šis procesas nėra efektyvus) gyventojų emigracijai valdyti. Statistikos departamento duomenimis (2009), pastaraisiais metais mūsų šalį paliko daugiau nei 50 000 gyventojų.

Vienas iš Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo uždavinių – išsiaiškinti jaunų žmonių požiūrį į vidinę bei išorinę migraciją, kadangi Lietuvoje, o ypač mažesnėse gyvenamosiose vietovėse, pastebima grėsminga „protų nutekėjimo“ tendencija.

35 pav. Pokyčių vertinimas per pastaruosius penkerius metus

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis 60 proc. vyrų ir 58 proc. moterų teigia, kad per pastaruosius penkerius metus situacija Lietuvoje pasikeitė į blogąją pusę (Žr. 36 pav.).

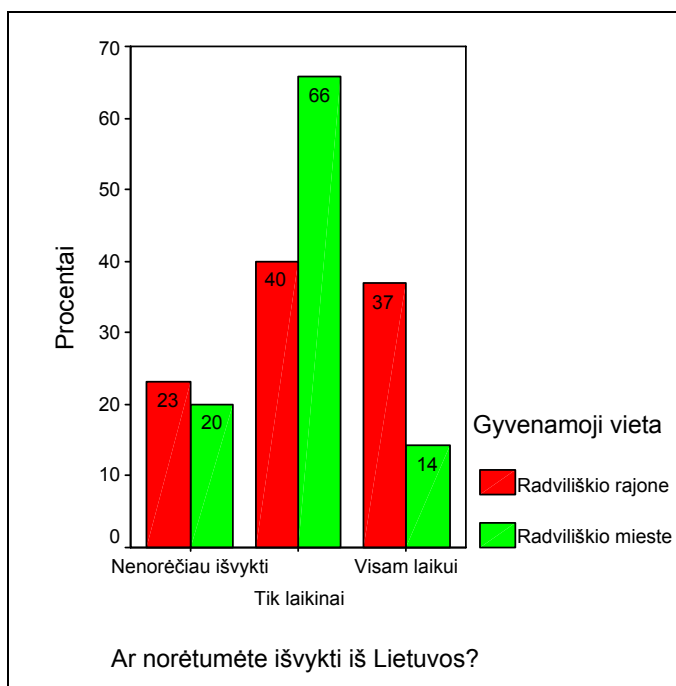
36 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant ekonominę Lietuvos situaciją

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Tyrimo metu atskleista, kad Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės labai pesimistiškai vertina ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje (Žr. 35 pav.), bet ne taip pesimistiškai vertina

Radviliškio rajono situacija: tik 32 proc. apklaustųjų teigia, kad situacija Radviliškio rajone blogėja (Žr. 36 pav.).

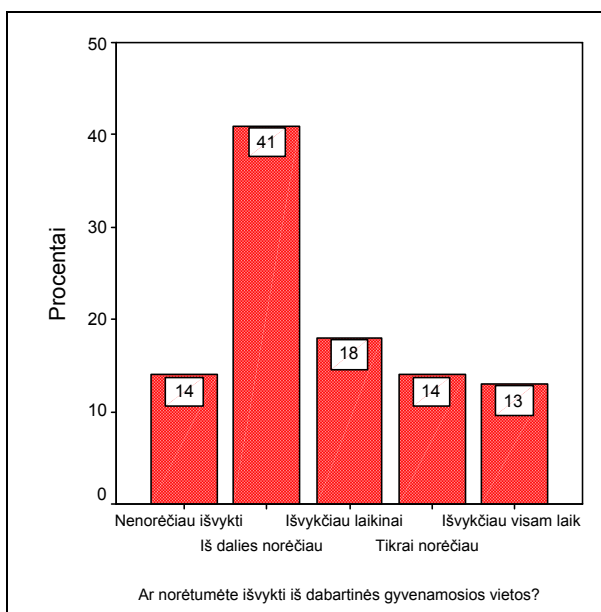
Į klausimą, ar norėtų išvykti iš Lietuvos (Žr. 37 pav.), 66 proc. Radviliškio miesto ir 40 proc. Radviliškio rajono gyventojų teigia, kad norėtų išvykti laikinai, bet sugrįžtų; 37 proc. Radviliškio rajono ir 14 proc. miesto gyventojų norėtų išvykti visam laikui; 23 proc. Radviliškio rajono ir 20 proc. miesto gyventojų nenorėtų išvykti į užsienį.

37 pav. Respondentų požiūris į migraciją

Sudaryta darbo autorės, remiantis Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Iš dabartinės gyvenamosios vietos Radviliškio rajone iš dalies norėtų išvykti 41 proc. apklaustųjų (Žr. 38 pav.). 18 proc. respondentų išvyktų laikinai, 14 proc. respondentų labai norėtų išvykti iš Radviliškio rajono, 13 proc. jaunų žmonių norėtų išvykti visam laikui, o 14 proc. apklaustųjų nenorėtų persikelti kitur iš Radviliškio rajono.

38 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant vidinę migraciją

Paminėtina, kad dalis jaunų žmonių norėtų išvykti, nes jų netenkina esama padėtis Lietuvoje, kai kuriuos išvykti skatina noras pakeliauti bei pažinti kitas šalis, kai kuriuos į užsienį skatina išvykti į užsienį geresnė studijų kokybė užsienyje, didelė dalis jaunimo tiesiog nori užsidirbti pinigų.

Apibendrinant galima teigti, kad Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių nuostatos migracijos atžvilgiu nėra džiuginančios. Radviliškio rajono savivaldybė turėtų priimti konkrečias priemones, padėsiančias susigrąžinti išvykusius jaunos žmones į Radviliškio rajoną, padedančias jaunimui susirasti darbą, ir nuolat teikti informaciją apie ekonominę rajono situaciją.

4. RADVILIŠKIO RAJONO JAUNIMO IR SU JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLA

4.1. Metodologinis ekspertų interviu aprašymas

Interviu vadinama viena iš apklausos rūšių, integruotų į stebėjimo metodų grupę. Paminėtina, kad interviu metodas papildomai gali būti skirstomas į daugelį įvairių variantų, nuo formalizuotų, arba standartizuotų, interviu, kur ekspertui pateikiami klausimai numatyti iš anksto, iki neformalių interviu, kuriuose ekspertui pateikiamų klausimų seka bei jų formalizavimas nėra apibrėžti.

Siekiant išsiaiškinti Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus požiūrį į jaunimo politikos plėtrą, bendradarbiavimo su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis ir neformaliu jaunimu galimybes, Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių dalyvavimo sprendimų priėmimo procese laipsnį, pasirinktas *kryptingas interviu*, kadangi darbo autorė priklauso Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybai ir yra detaliam išnagrinėjusi esamą jaunimo situaciją.

Siekiant ekspertui „neprimesti“ savo nuomonės, pasirinkti klausimai su laisvai formuojamais atsakymais.

Tyrimo hipotezė išliko ta pati kaip ir Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių apklausoje (Žr. 3 skyriaus 3.1 skyrelį).

Tyrimui naudotas aprašomosios analizės metodas.

4.1.1. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus veikla ir bendradarbiavimas su Radviliškio rajono jaunimu

Siekiant išsamiai ištirti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją, labai svarbu ištirti jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklą, bendradarbiavimo su jaunimo organizacijomis ir neformaliomis jaunimo grupėmis laipsnį bei iniciatyvumą ir pastangas informuoti jaunimą apie savivaldybėje vykstančius procesus, susijusius su jaunimo politikos plėtra.

Apklausus Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiąją specialistę (jaunimo reikalų koordinatorę) Danguolę Laurinaitienę (Žr. 3 priedą), paaiškėjo, kad savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius kasdienėje veikloje tik apie pusę darbo laiko gali skirti jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijoms atlikti, nes turi nemažai papildomų funkcijų, nesusijusių su jaunimo politikos plėtra. Ekspertės nuomone, tikslingiausia būtų jaunimo reikalų koordinatorių padaryti tiesiogiai pavaldų Savivaldybės administracijos direktoriui, taip sumažėtų papildomų funkcijų apimtys ir jaunimo reikalų koordinatorius galėtų daugiau laiko

skirti bendravimui su formaliu bei neformaliu jaunimu, dalyvavimui tarpžinybinių institucijų veikloje ir kitai tiesioginei jaunimo politikos plėtros veiklai vykdyti.

Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore, įgyvendindama jaunimo politiką savivaldybės lygmeniu, daugiausia dėmesio skiria Savivaldybės mero, Tarybos, Administracijos direktoriaus tvirtinamų dokumentų dėl jaunimo politikos įgyvendinimo projektų rengimui, informacijos apie jaunimo politikos plėtrą kaupimui bei viešinimui, Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbo koordinavimui, Radviliškio rajono jaunimo interesų atstovavimui įvairiose darbo grupėse ar komisijose, jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių inicijavimui.

Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore registruoja visas jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, tvarko ir pildo Radviliškio rajono savivaldybės interneto svetainės www.radviliskis.lt skydelį JAUNIMAS bei bendrauja su jaunimo organizacijų vadovais el. paštu. Bendravimas ir jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių konsultavimas Radviliškio rajono savivaldybėje vykdomas pagal poreikį. Deja, bendravimo su neformaliomis jaunimo grupėmis nesiekama, jos konsultuojamos tik tuomet, jei pačios kreipiasi į rajono jaunimo reikalų koordinatorių. Tai kiek apsunkena neformalių jaunimo grupių padėtį, kadangi vadinamieji „neformalai“ dažnai nedrįsta arba nemato prasmės kreiptis į valstybės instituciją, todėl lengviau būtų su jais bendrauti ir siekti jiems padėti bei įtraukti į formalią jaunimo veiklą aplinkoje, kurioje šis jaunimas jaučiasi jaukiai ir drąsiai.

Galima teigti, kad Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore aktyviai dalyvauja darbo grupių, komisijų, sprendžiančių jaunimo klausimus, veikloje, tačiau į šių struktūrų darbą būtų naudinga įtraukti jaunimo lyderius, taip priartinant priimamus sprendimus prie jaunų žmonių poreikių ir siekių.

Radviliškio rajone nėra įkurta regioninė jaunimo organizacijų taryba „apskritasis stalas“, todėl nėra galimybių išgirsti vieningą jaunimo organizacijų nuomonę savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisingumu bei aktualumu. Jaunimo reikalų koordinatore Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklą įvertino vidutiniškai, t. y. ši institucija daugiau diskutuoja, nei siūlo savivaldybės institucijoms sprendimų projektus, kuriais būtų galima pagerinti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją.

Apibendrinant galima teigti, kad Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatore veikla nukreipta daugiau į formalias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, jų veiklos skatinimą, bei į jaunimo informavimą. Tikslingiau būtų jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės pavaldumą priskirti Savivaldybės administracijos direktoriui, šiuo būdu jaunimo politikos plėtra būtų įgyvendinama daug efektyviau.

4.2. Valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų įtaka jaunimo politikai ir prieinamumas jauniems žmonėms

Derėtų pabrėžti, kad piliečių dalyvavimas valstybės valdyme laikomas vienu svarbiausių demokratijos ir laisvos bei atviros visuomenės bruožų. Tiesa, tuo pačiu metu šis procesas sukelia daug problemų ir ideologinių, mokslinių bei praktinių diskusijų, kaip užtikrinti tinkamas sąlygas piliečių dalyvavimui. Paminėtina, kad visuomenės dalyvavimas Lietuvoje įgyvendinamas tokiais būdais:

- ✚ pavienių asmenų ir interesų grupių veikla, organizuojant viešus svarstymus, komentarus bei pranešimus, demonstracijas;
- ✚ vykdam rinkimines kampanijas bei užsiimant lobizmu;
- ✚ dalyvaujant nevyriausybinių organizacijų, profsajungų, politinių partijų bei kitų visuomeninių darinių veikloje.

Nevyriausybėmis organizacijomis vadinamos organizacijos, įsteigtos laisva piliečių valia, vadovaujantis Lietuvos Respublikos asociacijų, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų bei Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymų nuostatomis. Šios organizacijos privalo tenkinti visuomenės interesus bei savo veikloje vadovautis įstatymuose įvardytais visuomenei naudingais tikslais.

Siekiant iširti Radviliškio rajono savivaldybės bendradarbiavimo su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, aptarti esamą nevyriausybinių jaunimo organizacijų atstovavimo visuomenei situaciją ir daromos įtakos Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimų priėmimo procesui, atlikta Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų anketinė apklausa (Žr. 2 priedą).

Šio tyrimo tikslas – iširti teorines bei praktines Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų galimybes bendradarbiauti bei atstovauti savo interesus Radviliškio rajono savivaldybėje, išanalizuoti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą Radviliškio rajone gyvenantiems jauniems žmonėms bei pateikti rekomendacijas šiam bendradarbiavimui tobulinti.

Tyrimo tikslui pasiekti buvo iškelti tokie uždaviniai:

- ✚ įvertinti Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų santykius su Radviliškio rajono savivaldybe bei atlikti praktinį bendradarbiavimo įvertinimą;
- ✚ įvertinti jaunų žmonių galimybes dalyvauti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje bei atlikti minėtų organizacijų patrauklumo bei prieinamumo įvertinimą;
- ✚ pateikti rekomendacijas Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų ir Radviliškio rajono savivaldybės bendradarbiavimo sistemos tobulinimui.

Tyrimo atlikimui naudoti metodai: vykdant tyrimą, anketiniu būdu 2009 m. kovo–birželio mėn. apklausti Radviliškio rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai, klausimo tipai mišrūs: uždari (18 klausimų) ir atviri (8 klausimai), taip pat naudota mokslinės literatūros ir Lietuvos teisinės bazės analizė.

4.2.1. Tyrimo imties charakteristikos

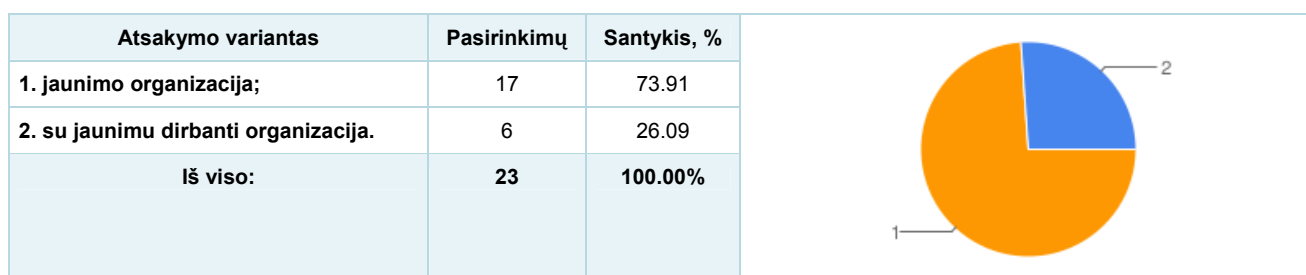
Radviliškio rajone šiuo metu veikia 27 jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, užsiregistravusios Radviliškio rajono savivaldybės interneto svetainėje www.radviliskis.lt (kitos organizacijos savo veiklos nevykdo). Šioms organizacijoms buvo išsiųsti elektroniniai laišakai su prašymu užpildyti elektroninę anketą. Iš viso buvo išsiųstos 27 anketos, iš kurių pilnai užpildytos grįžo 23, todėl, galima teigti, kad tyrimo imtis iš esmės yra tinkama iškeltam tyrimo tikslui įgyvendinti. Šios anketos bei apibendrinti rezultatai patalpinti interneto svetainėje www.publika.lt.

Apklausti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai (toliau vadinama – respondentai) suskirstyti į šias grupes:

- ✚ pagal atstovavimą (atstovaujantys jaunimo arba su jaunimu dirbančias organizacijas);
- ✚ pagal jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos tipą (politiniu-ideologiniu pagrindu veikianti organizacija, jaunimo atstovavimo organizacija (mokinių, studentų), socialinę veiklą vykdanči organizacija, atviras jaunimo centras, narystės organizacija, laisvalaikio užimtumo organizacija, jaunimo organizacijų sąjunga);
- ✚ pagal organizacijos vykdomas veiklas (seminarai, mokymai; konferencijos; akcijos; stovyklų organizavimas; konsultacijos; labdaringa veikla; renginių organizavimas; kitos veiklos);
- ✚ pagal tai, į kokio amžiaus jaunimą orientuota atstovaujamos organizacijos veikla (14–18 metų; 18–24 metų; 24–29 metų).

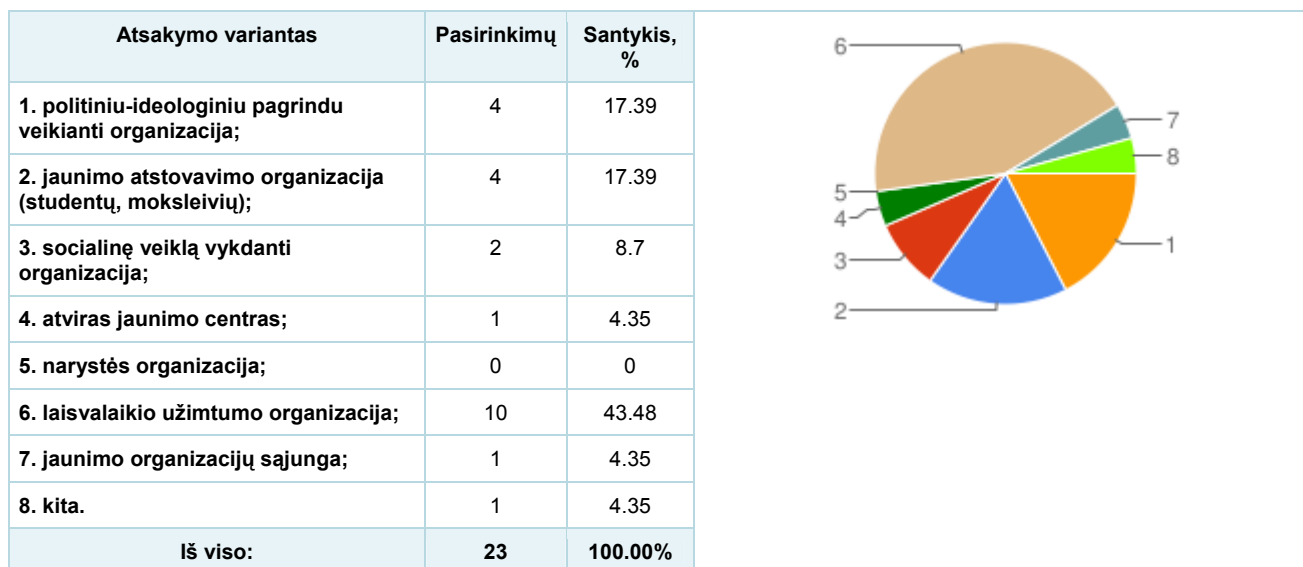
Respondentų, atstovaujančių jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, pasiskirstymas pagal atstovavimą bei organizacijos tipą atskleidžiamas 39 ir 40 paveiksluose, o pagal organizacijos vykdomas veiklas ir pagal tai, į kokio amžiaus jaunimą orientuotos organizacijos vykdomos veiklos – 41 ir 42 paveiksluose.

Jūsų organizacija:

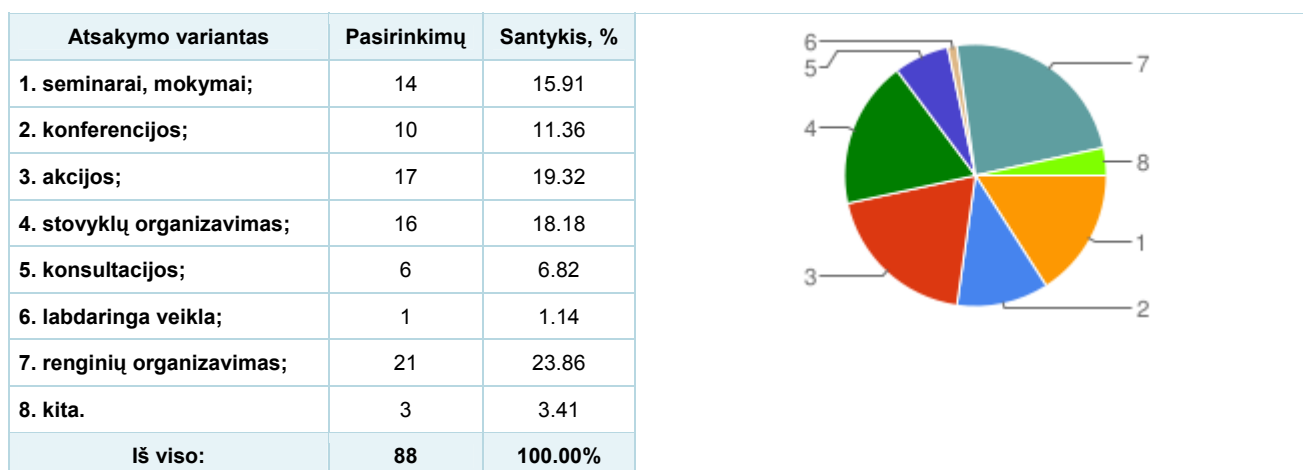
39 pav. Respondentų atstovaujamos organizacijos

Kuriam iš išvardintų tipų priskirtumėte savo organizaciją?

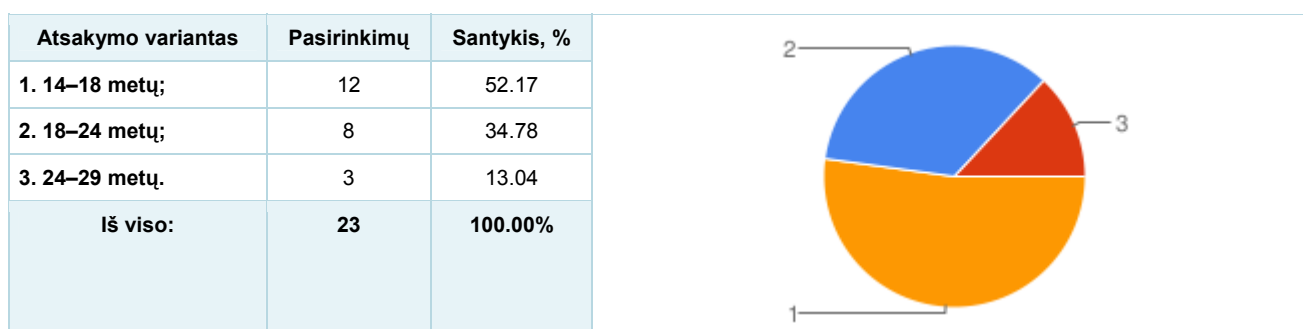
40 pav. Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų tipai

Pagrindinės Jūsų organizacijos veiklos:

41 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų pagrindinės veiklos

Į kokio amžiaus jaunimą orientuota Jūsų organizacijos veikla?

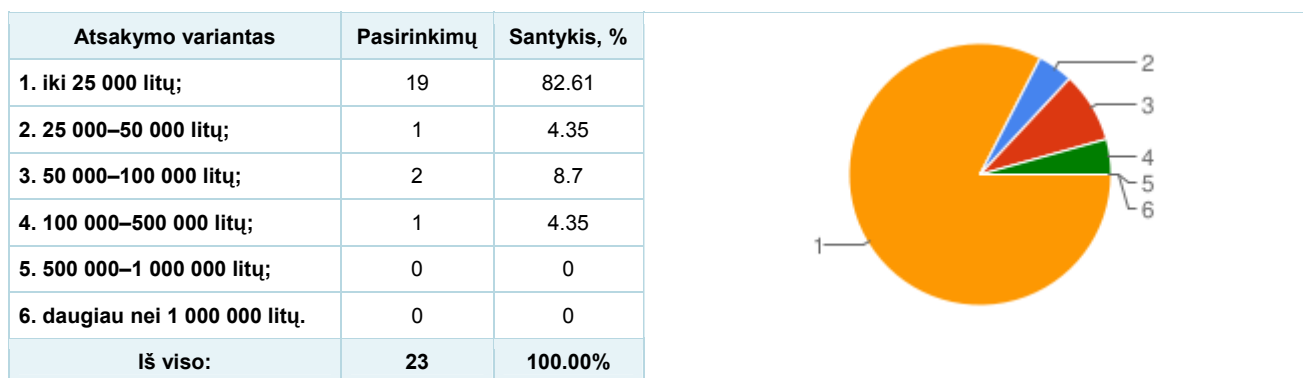
42 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų veiklos nukreipimas

Apibendrinant tyrimo imtį, galima teigti, kad tyrimas yra pakankamai reprezentatyvus (iš 27 organizacijų anketas užpildė 23), todėl atspindi bendrą Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų situaciją.

4.2.2. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos finansavimas

Tyrimo metu respondentų prašyta nurodyti 2009 metų bendrą organizacijos biudžetą, lėšas iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, gautas 2009 metais, ir iš tarptautinių fondų gautas lėšas. 83% jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendras 2009 metų biudžetas sudarė iki 25 000 Lt, 9% organizacijų turėjo nuo 50 000 Lt iki 100 000 Lt biudžetą, vienos organizacijos (4%) biudžetas 2009 metais buvo 25 000–50 000 Lt, o Visuomeninės organizacijos „Vaikai – visuomenės dalis“ Radviliškio vaikų ir jaunimo centro „Atviri visiems“ biudžetas 2009 metais buvo nuo 100 000 Lt iki 500 000 Lt (Žr. 43 pav.):

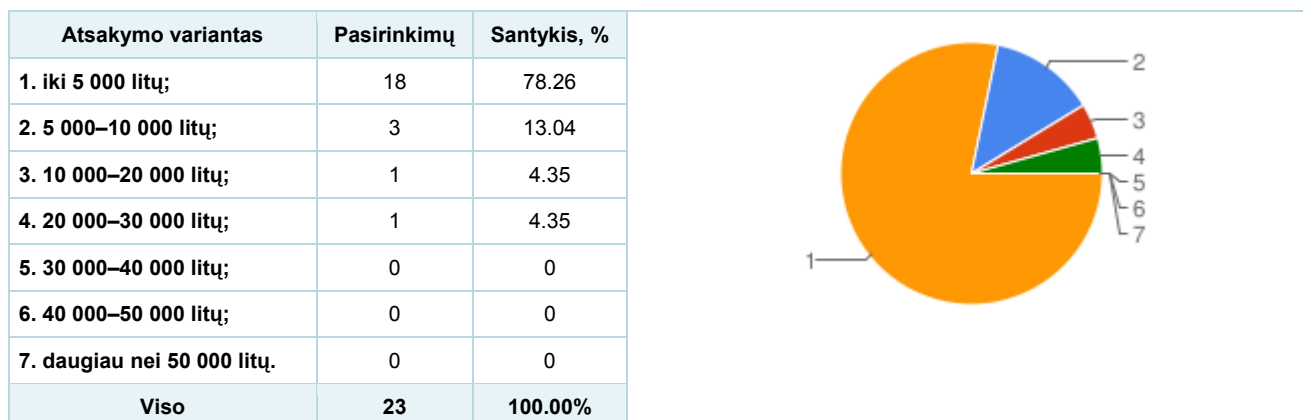
Jūsų organizacijos 2009 metų bendras biudžetas:

43 pav. Respondentų organizacijų bendras 2009 metų biudžetas

Paminėtina, kad Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos iš valstybės bei Radviliškio rajono savivaldybės biudžetų 2009 metais gavo panašias lėšas: net 18 (78%) organizacijų – iki 5 000 Lt, 3 organizacijos (13%) – nuo 5 000 Lt iki 10 000 Lt, viena organizacija (4%) – nuo 10 000 Lt iki 20 000 Lt, viena organizacija (4%) – nuo 20 000 Lt iki 30 000 Lt (Žr. 44 pav.). Iš tarptautinių fondų lėšų gavo tik viena organizacija (10 000 Lt), šis faktas liudija, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos arba nežino apie galimybę rengti tarptautinius projektus ir gauti finansavimą jų įgyvendinimui, arba neturi kompetencijos juos parengti.

Lėšos iš valstybės, savivaldybės biudžetų, kurias 2009 metais gavo Jūsų organizacija:

44 pav. Jaunimo organizacijų gautų lėšų 2009 metais pasiskirstymas

Tyrimo metu, domėtasi, ar Radviliškio rajono organizacijose yra dirbančiųjų pagal darbo sutartis, kiek šiose organizacijose savanorių, ar organizacijos turi tinkamas patalpas bei biuro ir organizacinės technikos, kad galėtų tinkamai funkcionuoti. Analizuojant respondentų atsakymus į šiuos klausimus, paaiškėjo, kad 15 organizacijų neturi nė vieno darbuotojo, dirbančio pagal terminuotą darbo sutartį, 4 organizacijos turi po 1 darbuotoją, dvejose rajono organizacijose pagal terminuotą darbo sutartį dirba po 3 darbuotojus, vienoje organizacijoje dirba 4 darbuotojai (Žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančiose organizacijose etatinių darbuotojų skaičius

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. 0;	15	65.22
2. 1;	4	17.39
3. 2;	3	13.04
4. 3;	0	0
5. 4;	1	4.35
6. 5;	0	0
7. 6;	0	0
8. 7;	0	0
9. 8 ir daugiau.	0	0
Iš viso:	23	100.00%

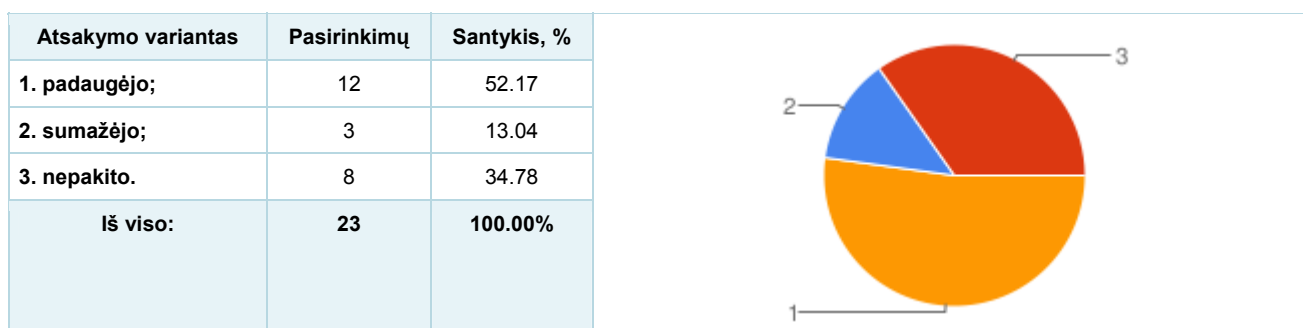
22 jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos turi patalpas, 16 organizacijų vadovų tyrimo metu teigė, kad turi pakankamai biuro ir organizacinės technikos, kad jų veikla būtų

efektyviai plėtojama. Septynių organizacijų vadovai pareiškė, kad minėtos technikos turi nepakankamai, o labiausiai jiems trūksta spausdintuvų, nešiojamų kompiuterių ir skenerių.

4.2.3. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų patrauklumas bei prieinamumas

Tyrimas atskleidė, kad 12 organizacijų narių padaugėjo, 3 organizacijose – sumažėjo, o net 7 organizacijose per pastaruosius metus dalyvių/narių skaičius nepakito (Žr. 45 pav.). Galima spėti, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos arba nededa pastangų viešindamos savo veiklą, arba yra per daug uždaros ir į savo organizacijas sunkiai „išsileidžia“ naujus narius.

Per pastaruosius metus Jūsų organizacijos veikloje narių/dalyvių:

45 pav. Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų pasisakymas apie organizacijos dalyvių skaičių

Paminėtina, kad tyrimo metu paaiškėjo, jog jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai savo organizacijų veiklą viešina naudodamiesi lankstinukais, interneto puslapiiais, straipsniais spaudoje, įvairiomis akcijomis.

Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderiai, tyrimo metu paklausti apie tai, kodėl jaunimas neaktyviai dalyvauja jaunimo organizacijų veikloje, buvo iš esmės vieningi: 20,37% teigė, kad jauniems žmonėms trūksta informacijos apie jaunimo ir nevyriausybinių organizacijų veiklą, 17,59% minėjo, kad jaunimui daug laiko užima mokslai/darbas, 15,74% minėjo, kad jaunų žmonių paprasčiausiai niekas neparagina ar nepaskatina dalyvauti jaunimo organizacijų veikloje (Žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Respondentų teiginių apie jaunimo neaktyvumą organizacijų veikloje pasiskirstymas

Kaip manote, kodėl tik nedidelė jaunimo dalis dalyvauja nevyriausybinių jaunimo organizacijų veikloje (pasirinkite iki 5 pagrindinių priežasčių)?

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. trūksta informacijos apie nevyriausybinių jaunimo organizacijų veiklą;	22	20.37
2. daug laiko užima mokslai/darbas;	19	17.59
3. nemato prasmės/nejaučia poreikio;	8	7.41

4. niekas nepaskatina/neparagina;	17	15.74
5. jaunimas nežino/nėra girdėjęs apie nevyriausybinės jaunimo organizacijas, veikiančias jų gyvenamajame vietovėje;	13	12.04
6. nėra jų pomėgius/interesus atitinkančios organizacijos;	14	12.96
7. tokios organizacijos nepatrauklios jaunimui;	2	1.85
8. apskritai nežino apie tokią galimybę;	9	8.33
9. tokios organizacijos yra uždaros naujiems nariams;	4	3.7
10. kita.	0	0
Iš viso:	108	100.00%

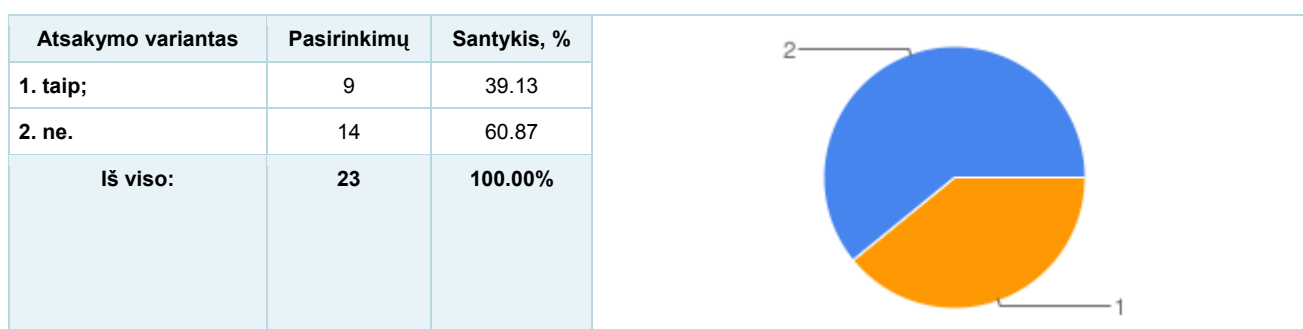
Darytina išvada, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos įdeda nepakankamai pastangų arba paprasčiausiai nemato poreikio įtraukti kuo daugiau jaunų žmonių į aktyvią veiklą. Ši tendencija liūdina, kadangi uždaros jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos atstovauja tik mažos grupelės jaunų žmonių poreikiams, neapimdamos viso rajono jaunimo.

4.2.4. Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimas su Radviliškio rajono savivaldybe

Tyrimo metu daug dėmesio skirta Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimui su Radviliškio rajono savivaldybe ir dalyvavimui Savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

9 organizacijų vadovai tyrimo metu teigė, kad jų organizacija aktyviai dalyvauja įgyvendinant jaunimo politiką Radviliškio rajono savivaldybėje, net 14 organizacijų vadovų paminėjo, kad šiame procese nedalyvauja (Žr. 46 pav.).

Ar Jūsų organizacija/jos nariai dalyvauja įgyvendinant Radviliškio rajono jaunimo politiką?

46 pav. Organizacijų dalyvavimas jaunimo politikos įgyvendinimo procese

Tyrimo metu jaunimo lyderiai paprašyti išskirti 3 institucijas, labiausiai prisidedančias prie jaunimo politikos įgyvendinimo. 33,82% respondentų pirmumą įgyvendinant jaunimo politiką suteikė Jaunimo reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, 20,59% apklaustųjų teigė, kad daugiausia pastangų įgyvendindamos jaunimo politiką įdeda jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, o 17,65% respondentų pirmenybę suteikė savivaldybių administracijoms (Žr. 47 pav.).

Kokios valdžios institucijos ir įstaigos, organizacijos, Jūsų nuomone, labiausiai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo (pažymėkite 3 pagrindines)?

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė;	9	13.24
2. Lietuvos Respublikos Seimas;	4	5.88
3. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija;	0	0
4. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;	2	2.94
5. Švietimo ir mokslo ministerija;	4	5.88
6. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;	23	33.82
7. savivaldybių administracijos;	12	17.65
8. jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos.	14	20.59
Iš viso:	68	100.00%

47 pav. Įgyvendinančios jaunimo politiką institucijos

28,57% apklaustųjų, įvardindami jaunimo politiką formuojančias institucijas, pirmenybę suteikė Jaunimo reikalų departamentu, 24,29% respondentų – Jaunimo reikalų tarybai prie Jaunimo reikalų departamento, 20% apklaustųjų – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybai (LiJOT), ir vos 5,71% respondentų – savivaldybių jaunimo reikalų taryboms (Žr. 4 lentelę).

4 lentelė

Jaunimo politiką formuojančios institucijos Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų požiūriu

Kas, Jūsų nuomone, formuoja jaunimo politiką Lietuvoje (pažymėkite 3 pagrindines institucijas ar organizacijas)?

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė;	6	8.57
2. Lietuvos Respublikos Seimas;	1	1.43
3. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;	20	28.57
4. Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento;	17	24.29
5. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT);	14	20
6. regioninės jaunimo organizacijų tarybos;	0	0
7. savivaldybių jaunimo reikalų tarybos;	4	5.71
8. jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos;	7	10
9. žiniasklaida.	1	1.43
Iš viso:	70	100.00%

Matyti, kad Radviliškio rajone veikiančios jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos nėra pakankamai susipažinusios su savivaldybės jaunimo reikalų tarybos galiomis bei veikla,

nenoriai arba neaktyviai dalyvauja Radviliškio rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

4.3. Jaunimo darbuotojai ir jų kompetencija dirbti su šiuolaikiniu jaunimu

Jaunimo darbuotojų kompetencija dirbti su šiuolaikiniu jaunimu buvo atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 60-2273), socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042) bei VšĮ Socialinių inovacijų instituto 2008 metais parengta vertinimo ataskaita „Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse kokybės vertinimas“ ir tais pačiais metais parengta tyrimo ataskaita „Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas. Savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių apklausa“.

Paminėtina, kad 2008 metais patvirtinta Jaunimo politikos savivaldybėse vertinimo metodika, nusakanti pagrindines jaunimo politikos kokybės vertinimo gaires pagal 8 indikatorius: 1. jaunimo politikos formavimą bei įgyvendinimą, 2. jaunimo dalyvavimą, 3. jaunimo informavimą, 4. paramą, skiriamą jaunimui, 5. tarpžinybiškumą bei tarpsektoriškumą, 6. jaunimo neformalųjį ugdymą, jaunimo mokymus bei konsultavimą, 7. jaunimo tyrimus ir stebėseną, 8. inovacijas ir pasiekimus vykdant jaunimo politiką ir jaunimo veiklą, yra per didelė savo apimtimi, kadangi visa reikiama informacija vertinimui atlikti turi būti pateikiama pagal 131 rodiklį, todėl savarankiškai įvertinti jaunimo politiką savivaldybėje gana sudėtinga.

Radviliškio rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos kokybę vertinta remiantis eksperimentiniu VšĮ Socialinių inovacijų instituto atliktu Lazdijų rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybių vertinimu. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos kokybę įvertinta pagal šešis kriterijus:

- ✚ jaunimo politikos informacijos valdymą;
- ✚ jaunimo politikos įgyvendinimą;
- ✚ jaunimo politikos įgyvendinimo įrankius;
- ✚ sąlygų jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklai sudarymą;
- ✚ panaudojamus bei plėtojamus partnerystės ryšius;
- ✚ atsižvelgimą į visų jaunimo grupių interesus.

1 kriterijus „Jaunimo politikos informacijos valdymas“

Šiuo kriterijumi siekta įvertinti Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus gebėjimą valdyti informaciją apie jaunimo politikos valdymą ir tikslingai ją

panaudoti. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašyme (Žr. 4 priedą) nurodyta „kaupiti, sisteminti, analizuoti ir apibendrinti informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą, pagal poreikius vykdyti jaunimo situacijos tyrimus“. Paminėtina, kad jaunimo politiką aptarianti informacija tinkamai kaupiama bei sisteminama Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriuje, renkama informacija apie rajone veikiančias jaunimo ir su jaunu dirbančias organizacijas, tačiau per penkerius metus dėl lėšų trūkumo atliktas tik vienas jaunimo situacijos tyrimas (2007 m.). Informacija apie švietimo, socialinę, ekonominę bei demografinę jaunimo situaciją renkama tik fragmentiškai pagal poreikį ir apsiribojama metinėmis jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos ataskaitomis. Kadangi nuolatinė stebėseną apie jaunimo situaciją Radviliškio rajono savivaldybėje nėra atliekama, jaunimo reikalų koordinatoriui ir Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai sunku nustatyti pokyčius bei tobulintinus jaunimo politikos plėtros momentus.

2 kriterijus „Jaunimo politikos įgyvendinimas“

2006 metais Radviliškio rajono savivaldybės tarybos patvirtintoje Radviliškio rajono jaunimo politikos koncepcijoje (Žr. 5 priedą) apibrėžti jaunimo politikos įgyvendinimo tikslai, jaunimo politikos principai bei prioritetai. Paminėtina, kad ši koncepcija parengta remiantis kitų rajonų pavyzdinėmis koncepcijomis, todėl būtina ją atnaujinti, priartinant tikslus, uždavinius bei prioritetus prie Radviliškio rajono jaunimo.

Jaunimo politikos strategijos Radviliškio rajono savivaldybė nėra parengusi, nors tai tikriausiai paaiškinama tuo, kad dar nėra patvirtinta Ilgalaikė Lietuvos jaunimo politikos strategija, todėl galbūt netikslinga rajonui bandyti „užbėgti įvykiams už akių“.

Jaunimo politikos įgyvendinimas Radviliškio rajone nuo 2007 metų pradėtas remti (darbo su jaunu programa), tiesa, 2010 metų biudžete lėšų jaunimo politikos įgyvendinimui, deja, nesurasta. Šiais metais remiami tik jaunimo ir kitų nevyriausybinėse organizacijų projektai.

Apibendrinant galima teigti, kad jaunimo politikos įgyvendinimas Radviliškio rajono savivaldybei nėra prioritetinga sritis, reikalaujanti nuolatinių atnaujinimų bei lėšų.

3 kriterijus „Jaunimo politikos įgyvendinimo įrankiai“

Struktūriniu požiūriu Radviliškio rajone yra sudarytos jaunimo politikos plėtros prielaidos, t. y. jaunimo reikalų koordinatoriaus iniciatyva sudaryta ir veikia Jaunimo reikalų taryba, patvirtinti jos nuostatai (Žr. 6 priedą), organizuojami posėdžiai. Didžiausia problema – Jaunimo reikalų tarybos pasyvumas (nepateiktas nei vienas sprendimo projektas Savivaldybės tarybai). Tiesa, atsakomybė už Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklą bei pasiektus rezultatus tenka jaunimo reikalų koordinatoriui.

4 kriterijus „Sudarytos sąlygos jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklai“

Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius yra karjeros valstybės tarnautojas, todėl galima teigti, kad jo pareigybė atitinka Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu nustatytą jaunimo reikalų koordinatoriaus statusą.

Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas patvirtintas 2007 metais, tačiau nebuvo atnaujintas, pasirodžius Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymui Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042).

Radviliškio rajono jaunimo reikalų koordinatorius atlieka ne tik su jaunimo politika susijusias funkcijas (vykdo ir Investicijų ir projektų valdymo skyriaus darbuotojui priskirtas funkcijas), todėl turi mažiau galimybių tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką.

Rajono savivaldybėje sudarytos tinkamos sąlygos jaunimo reikalų koordinatoriaus kvalifikacijos kėlimui: specialistė, kuruojanti jaunimo reikalus, visuomet vyksta į jaunimo reikalų koordinatorių pasitarimus ir mokymus, dalyvauja regioninėse ir nacionalinėse konferencijose, diskusijose. Taip pat jaunimo reikalų koordinatoriui užtikrinamos tinkamos sąlygos dalyvauti įvairiose darbo grupėse, komisijose, kuriose svarstomi jaunimo politikos klausimai.

5 kriterijus „Panaudojami ir plėtojami partnerystės ryšiai“

Pabrėžtina, kad Radviliškio rajono savivaldybėje yra sukurta tarpžinybinių darbo grupių, komisijų, kuriose keičiamasi informacija, ieškoma sprendimo būdų. Nors mero potvarkiu ar administracijos direktoriaus įsakymu suformuotų tarpžinybinių darbo grupių patvirtinamas darbo reglamentas, darbo tvarka, nurodoma grupės narių atsakomybė, ne visuomet pavyksta užtikrinti efektyvią šių grupių veiklą.

Kadangi jaunimo politika – labai integrali, būtina skatinti bendradarbiavimą tarp atskirų Savivaldybės administracijos skyrių, formuoti tarpžinybines grupes bendroms jaunimo politikos problemoms spręsti, kad jos neliktų – vien jaunimo reikalų koordinatoriaus reikalu.

6 kriterijus „Atsižvelgiama į visų jaunimo grupių interesus“

Radviliškio rajono jaunimo politikos įgyvendinimo programos iš esmės daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar labiau socialiai pažeidžiamam jaunimui. Finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programa taip pat orientuota tik į juridinį statusą turinčias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, paliekant nuošalyje neformaliuosius lyderius, turinčius gerų idėjų ir potencialo joms įgyvendinti.

Išanalizavus jaunimo politikos įgyvendinimą ir jaunimo reikalų koordinatoriaus kompetenciją, galima teigti, kad Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimas iš esmės yra suplanuotas ir vykdomas, tačiau jaunimo reikalų koordinatoriui nėra sudarytos palankios sąlygos įgyvendinti jaunimo politiką dėl dubliuojamų funkcijų, neaktyvios Savivaldybės

jaunimo reikalų tarybos veiklos ir rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų pasyvumo.

IŠVADOS

Teorinės tyrimo išvados

Atlikus išsamią mokslinės literatūros, Europos Sąjungos dokumentų, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, Radviliškio rajono savivaldybės dokumentų, interneto šaltinių analizę, suformuluotos šios išvados:

✚ Lietuvos jaunimo politikos tikslai – intelektualios, pilietiškos, demokratiškos bei atsakingos asmenybės formavimosi skatinimas; jaunimo integracija į visuomenės politinį, ekonominį, pilietinį, socialinį, kultūrinį ir akademinį gyvenimą; motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje – iš esmės nedaug skiriasi nuo tų, kurie įgyvendinami kitose Europos Sąjungos šalyse.

✚ Nacionaliniu lygiu jaunimo politiką formuoja ir įgyvendina Lietuvos Respublikos Seimas (Seimo jaunimo ir sporto reikalų komisija), Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija (konsultantas jaunimo ir sporto klausimams), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Piniginės paramos, vaikų ir jaunimo departamentas, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento ir nacionalinės jaunimo ir su jaunimu dirbančios nevyriausybinės organizacijos. Savivaldybių lygmeniu jaunimo politiką formuoja bei įgyvendina savivaldybių tarybos (savivaldybių jaunimo reikalų tarybos), savivaldybių administracijos (savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriai), savivaldybių teritorijose veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.

✚ Europos Sąjungos šalys narės, formuodamos savo jaunimo politikos prioritetus, iš esmės rėmėsi bendraisiais ES teisės aktuose išdėstytais tikslais ir prioritetais, tik pritaikė juos savai ekonominei ir socialinei situacijai. Visų ES valstybių narių vizija išlieka tokia pati: 1. investicijos į jaunimą (didesnių išteklių sutelkimas siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniniu gyvenimu, ir didinti jų gerovę); 2. galimybių suteikimas jaunimui (jaunimo galimybių skatinimas, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes ir prisidėti siekiant jos tikslų).

✚ Šių dienų jauni europiečiai – karta, gyvenanti nuolat ir greitai kintančioje socialinėje, demografinėje, ekonominėje ir technologijų aplinkose. Europos Sąjungos įgyvendinama jaunimo politika siekiama atitikti jaunų žmonių kintančius poreikius, taip skatinant juos prisidėti prie visuomenės. Lietuvai tapimas Europos Sąjungos nare suteikė naujų galimybių dalyvauti Europos Sąjungos jaunimo politikos formavime, nusistatyti bendruosius tikslus, atsižvelgiant į savo šalies kontekstą.

✚ Savivaldybės yra arčiau jaunų žmonių gyvenamosios aplinkos, jos turi galimybę keisti tą aplinką norima kryptimi, o svarbiausia – gali sudaryti palankias sąlygas jaunimo veiklai, kurios rezultatai pastebimi greitai ir turi realų poveikį bendruomenei. Sėkmingam jaunimo politikos

strategijų kūrimui ir jų įgyvendinimui būtinas geras jaunų žmonių situacijos išmanymas, todėl formuojant nacionalinę jaunimo politiką ypatingas indėlis tenka savivaldybėms, esančioms šalia vietos jaunimo ir geriausiai išmanančio jaunų žmonių konkrečioje vietovėje poreikius ir problemas.

Praktinės tyrimo išvados

Ištyrus Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją, išanalizavus jaunimo poreikius bei dalyvavimo sprendimų priėmimo procese aktyvumą, galima padaryti šias išvadas:

✚ Jaunimas iš esmės yra pripažįstamas išskirtine visuomenės dalimi, turinčia savo interesus, pomėgius, bruožus ir, žinoma, problemas. Vienas svarbiausių šios grupės išskirtinumų – didesnis šios socialinės grupės pažeidžiamumas bei sunkumai siekiant įsitvirtinti darbo rinkoje bei visuomenėje.

✚ Tyrimo metu jaunų žmonių išsakytos problemos iš esmės atitinka Radviliškio rajono savivaldybės tarybos patvirtintą Jaunimo politikos koncepciją. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius ir su jaunimu dirbančios organizacijos privalo siekti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų galimybę realizuoti save gimtojoje šalyje ir tai turėtų būti orientuota į kuo palankesnių sąlygų sudarymą, siekiant įgyti išsilavinimą ir pritaikyti jį praktinėje veikloje, savo darbu susikurti normalias gyvenimo sąlygas.

✚ Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės nori dalyvauti tiek formalioje, tiek neformalioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, todėl būtina juos nuolat informuoti apie rajone veikiančių organizacijų veiklą, įgyvendinamus projektus, organizuojamus renginius bei apie galimybes įsijungti į aktyvią jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą.

✚ Nemaža dalis jaunų žmonių norėtų išvykti, nes jų netenkina esama padėtis Lietuvoje, kai kuriuos išvykti skatina noras pakeliauti bei pažinti kitas šalis, kai kuriuos į užsienį skatina išvykti į užsienį geresnė studijų kokybė užsienyje, didelė dalis jaunimo tiesiog nori užsidirbti pinigų. Taip pat pastebima vidinė migracija, kuomet jauni žmonės, vos baigę mokyklas, išvyksta studijuoti į didesnius miestus ir lieka ten gyventi.

Atlikus jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų apklausą, išanalizavus Radviliškio rajono savivaldybės ir rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimo būdus, išnagrinęjus Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų atstovavimą jaunimui ir daromą įtaką savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese, suformuluotos tokios išvados:

✚ Radviliškio rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos įdeda nepakankamai pastangų arba paprasčiausiai nemato poreikio įtraukti kuo daugiau jaunų žmonių į

aktyvią veiklą, todėl negalima teigti, kad jos atstovauja viso rajone gyvenančio jaunimo interesus. Iš esmės atstovavimas užtikrinamas tik savo organizacijos narių atžvilgiu.

✚ Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos turi minimalias teises galimybes dalyvauti Radviliškio rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese, tačiau šiomis teisėmis naudojasi mažai. Praktinės jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijų galimybės bendradarbiauti su savivaldybės institucijomis iš esmės priklauso nuo jaunimo lyderių aktyvumo ir sugebėjimo daryti įtaką valdžios institucijoms, taip pat nuo rajono politikų teigiamo požiūrio į šias organizacijas bei nuo draugiškų tarpasmenių santykių egzistavimo.

✚ Radviliškio rajone remiama jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikla. Šios organizacijos naudojasi galimybe gauti lėšų projektinei veiklai vykdyti iš Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pabrėžtina, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos arba nežino apie galimybę rengti tarptautinius projektus ir gauti finansavimą jų įgyvendinimui, arba neturi kompetencijos jiems parengti.

✚ Radviliškio rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos nėra pakankamai susipažinusios su savivaldybės jaunimo reikalų tarybos galiomis bei veikla, nenoriai arba neaktyviai dalyvauja Radviliškio rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

Atlikus Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiojo specialisto (jaunimo reikalų koordinatoriaus) apklausą, išnagrinėjus jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumą jaunimo politikos įgyvendinimo srityje, darytinos šios išvados:

✚ Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius kasdienėje veikloje tik apie pusę darbo laiko gali skirti jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijoms atlikti, nes turi nemažai papildomų funkcijų, nesusijusių su jaunimo politikos plėtra.

✚ Bendravimas ir jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių konsultavimas Radviliškio rajono savivaldybėje vykdomas pagal poreikį, tačiau bendravimo su neformaliomis jaunimo grupėmis nesiekama, jos konsultuojamos tik tuomet, jei pačios kreipiasi į rajono jaunimo reikalų koordinatorių. Tai kiek apsunkina neformalių jaunimo grupių padėtį, kadangi neformalūs jaunimo lyderiai ne visuomet drįsta arba nemato prasmės kreiptis į valstybės instituciją.

✚ Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius aktyviai dalyvauja darbo grupių, komisijų, sprendžiančių jaunimo klausimus, veikloje, tačiau į šių struktūrų darbą jaunimo lyderiai nėra įtraukiami.

✚ Radviliškio rajone nėra įkurta regioninė jaunimo organizacijų taryba „apskritasis stalas“, todėl nėra galimybių išgirsti vieningą jaunimo organizacijų nuomonę savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisingumu bei aktualumu.

✚ Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veikla vertinama vidutiniškai, t. y. ši institucija daugiau diskutuoja, nei siūlo savivaldybės institucijoms sprendimų projektus, kuriais būtų galima pagerinti Radviliškio rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją.

✚ Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus veikla iš esmės daugiau nukreipta į formalias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, jų veiklos skatinimą, bei į jaunimo informavimą.

Įvertinus Radviliškio rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos kokybę pagal šešis kriterijus, galima daryti šias išvadas:

✚ Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriuje tinkamai kaupiama bei sisteminama jaunimo politiką aptarianti informacija, renkama informacija apie rajone veikiančias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas. Informacija apie švietimo, socialinę, ekonominę bei demografinę jaunimo situaciją renkama tik fragmentiškai pagal poreikį ir apsiribojama metinėmis jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos ataskaitomis. Nuolatinė stebėseną apie jaunimo situaciją Radviliškio rajono savivaldybėje nėra atliekama, jaunimo reikalų koordinatoriui ir Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai sunku nustatyti pokyčius bei tobulintinus jaunimo politikos plėtros momentus.

✚ Jaunimo politikos įgyvendinimas Radviliškio rajono savivaldybei nėra prioritetinga sritis, todėl nėra skiriama pakankamai lėšų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai remti ir skatinti, jaunų žmonių dalyvavimui savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese aktyvinti ir esamai jaunimo situacijai nustatyti.

✚ Struktūriniu požiūriu Radviliškio rajone yra sudarytos jaunimo politikos plėtros prielaidos, t. y. sudaryta ir veikia Jaunimo reikalų taryba, patvirtinti jos nuostatai, organizuojami posėdžiai ir diskusijos.

✚ Radviliškio rajono jaunimo reikalų koordinatorius atlieka ne tik su jaunimo politika susijusias funkcijas (vykdo ir Investicijų ir projektų valdymo skyriaus darbuotojui priskirtas funkcijas), todėl turi mažiau galimybių tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką.

✚ Radviliškio rajono jaunimo politikos įgyvendinimo programos daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar socialiai pažeidžiamam jaunimo aktyvinimui. Finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programa taip pat orientuota tik į juridinį statusą turinčias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, paliekant nuošalyje neformaliuosius lyderius, turinčius gerų idėjų ir potencialo joms įgyvendinti.

Apibendrinant teorines ir praktines tyrimo išvadas, galima teigti, kad Suformuluota tyrimo hipotezė – Radviliškio rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą, jaunimas nėra pakankamai aktyvus

sprendimų priėmimo procese, jaunimo reikalų koordinatoriui nėra sudarytos palankios sąlygos įgyvendinti jaunimo politiką, Radviliškio rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos įgyvendinimo programos daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar socialiai pažeidžiamo jaunimo aktyvinimui – pasitvirtino.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus mokslinius darbus, įstatymus ir kitus teisės aktus bei atlikus praktinę analizę, paaiškėjo, kad pagrindinė magistro darbo problema – nepakankamas jaunų žmonių aktyvumas visuomenėje bei savivaldybės institucijų priimamų sprendimų procese, menkas Radviliškio rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumas bei patrauklumas ir nepakankamas Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumas įgyvendinant jaunimo politikos plėtros funkcijas. Siekiant užtikrinti tinkamą jaunimo politikos plėtrą, parengtos šios rekomendacijos:

1. Siekiant užtikrinti tinkamas sąlygas jaunimo reikalų koordinatoriui vykdyti integralią jaunimo politiką, jaunimo reikalų koordinatorius neturi būti apkrautas papildomomis su jaunimo politikos įgyvendinimu nesusijusiomis funkcijomis. Tiksliausia jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybę padaryti tiesiogiai pavaldžią Savivaldybės administracijos direktoriui, taip sumažėtų papildomų funkcijų apimtys ir jaunimo reikalų koordinatorius galėtų daugiau laiko skirti bendravimui su formaliu bei neformaliu jaunimu, dalyvavimui tarpžinybinių institucijų veikloje ir kitai tiesioginei jaunimo politikos plėtros veiklai vykdyti.

2. Norint užtikrinti efektyvų jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybės lygmeniu, būtina peržiūrėti bei atnaujinti jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymą, kad jaunimo reikalų koordinatorius galėtų tinkamai įgyvendinti valstybės deleguotą funkciją ir visą savo darbo laiką skirti jaunimo politikos plėtros funkcijoms atlikti.

3. Rekomenduojama stiprinti Radviliškio rajone veikiančias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas per savivaldybės projektinį finansavimą, įtraukti jaunimo lyderius į tarpžinybinių bei tarpinstitucinių darbo grupių veiklą, inicijuoti regioninės jaunimo organizacijų tarybos „apskritojų stalo“ įkūrimą, kad savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese dalyvautų daugiau jaunimo organizacijų.

4. Siekiant užtikrinti tinkamą jaunimo politikos įgyvendinimą, siūloma nuolat atlikti jaunimo situacijos tyrimus, remiantis jais, atnaujinti Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, Radviliškio rajono savivaldybės strateginį plėtros planą ir kitus teisės aktus pagal tyrimais nustatytus jaunimo poreikius bei problemas.

5. Būtina organizuoti mokymus ir seminarus jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovams, neformalių grupių lyderiams apie jaunimo interesų išmanymą ir atstovavimą, projektų, skatinančių jaunimo veiklą, naujų jaunimo lyderių parengimą, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą jaunimo politikos plėtros procesą.

6. Privalu daugiau dėmesio skirti jaunimo informavimui apie savivaldybės institucijų priimamus sprendimus, liečiančius jaunimo klausimus, jiems priimtinomis priemonėmis – elektroniniu paštu, interaktyviomis konferencijomis, tiesioginiais kontaktais su jaunimo lyderiais.

7. Siūloma parengti Radviliškio rajono savivaldybės ir rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimo jaunimo politikos įgyvendinimo klausimais plėtros programą bei sukurti priemones naudingam abipusiam bendradarbiavimui ir tinkamam jaunų žmonių atstovavimui Savivaldybės institucijose užtikrinti.

LITERATŪRA

Europos Sąjungos dokumentai:

1. 2007 m. lapkričio 16 d. Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl horizontalaus požiūrio į jaunimo politiką, siekiant sudaryti galimybes jaunimui išnaudoti savo potencialą ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime// Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007. Nr. C-282(50).

2. 8th Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Youth (2008). The Future of the Council of Europe Youth Policy: AGENDA 2020. Declaration. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-09-17]. Prieiga per internetą:

<http://www.lijot.lt/Files/Documents/633786141058251307.doc>.

3. Annual Progress Report on the Implementation of the National Lisbon Strategy Implementation Programme of Lithuania (2006) [interaktyvus], [žiūrėta 2009-10-01]. Prieiga per internetą:

http://www.ukmin.lt/lt/strategija/doc/Lisabona/LT%20national%20report%20_part%201.doc.

4. Commission of the European Communities. A European Youth Pact. Brussels, 2005-03-23. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-02-03]. Prieiga per internetą:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0206:FIN:EN:DOC>.

5. Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth. Prieiga per internetą:

http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/download/whitepaper_en.pdf [žiūrėta: 2008-09-30].

6. Council of European Union (2005-03-23). European Youth Pact. Brussels, 2005, No. 7619/05.

7. European Council. (2009). Resolution on a Renewed Framework for European Cooperation in the Youth Field (2010–2018). [interaktyvus], [žiūrėta 2009-04-17]. Prieiga per internetą: <http://www.lijot.lt/Files/Documents/633952698697699645.pdf>.

8. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai dėl su jaunimu susijusių Europos politikos krypčių Europos jaunimo reikalų sprendimo – Europos jaunimo pakto įgyvendinimo ir aktyvaus pilietiškumo skatinimo//Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2006, Nr. C-192(49). P. 35–41. Prieiga per internetą:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:028:0035:0041:LT:PDF> [žiūrėta: 2009-01-15].

9. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Jaunimo visapusiško švietimo, užimtumo ir dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas“// Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2008. Nr. C-151(51). P. 45–49. Prieiga per internetą:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:151:0041:0045:LT:PDF>

[žiūrėta: 2009-01-15].

10. Europos Tarybos (švietimas, jaunimas, kultūra) išvados (2005 m. vasario 21 d.) dėl jaunimo atsižvelgiant į Lisabonos strategijos tarpinę peržiūrą//Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2005. Nr. C 85(48). P. 5–6. Prieiga per internetą:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:085:0005:0006:LT:PDF> [žiūrėta:

2009-01-15].

11. Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadu dėl Europos jaunimo pakto įgyvendinimo// Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2006. Nr. C-70(49). P. 1–2. Prieiga per internetą:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:070:0001:01:LT:HTML> [žiūrėta: 2009-

01-15].

12. Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl neformalaus ir neinstitucinio mokymosi Europos jaunimo reikalų srityje vertės pripažinimo// Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2006. Nr. C-168 (49). P. 1–3.

13. Youth Forum Jeunesse. Key Principles for the New Framework for European Cooperation in the Youth Field. Adopted by the General Assembly Rotherdam, The Netherlands, 13–15 November, 2008. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-07-13]. Prieiga per internetą:

<http://www.lijot.lt/Files/Documents/633808390127976469.pdf>.

14. Youth Forum Jeunesse. Work Plan of the European Youth Forum 2009–2010. Adopted by the General Assembly Rotherdam, The Netherlands, 13–15 November, 2008. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-07-13]. Prieiga per internetą:

<http://www.lijot.lt/Files/Documents/633808448923923570.pdf>.

15. Lisabonos sutartis, iš dalies keičianti Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijos steigimo sutartį, pasirašyta Lisabonoje 2007 m. gruodžio 13 d. // Europos Sąjungos oficialus leidinys. Informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007. Nr. C-306 (50). P. 274.

16. The European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. An EU Strategy for Youth – Investigating and Empowering: A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities, Communication from the Commission to the Council. Brussels: COM, 2009.

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2008–2010 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. balandžio d. įsakymu Nr. 29. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?2099014825> [žiūrėta: 2008-11-25].

2. Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-10-11]. Prieiga per internetą: <http://www.eurodesk.lt/index.php?language=lt&page=10010089>.

3. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406). Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt [žiūrėta: 2008-09-30].

4. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 10, 13 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 7⁽¹⁾ straipsniu įstatymas (Žin., 2005, Nr. 144-5238). Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt [žiūrėta: 2008-09-30].

5. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas. Valstybės žinios, 2000, Nr. 66-1987. Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt.

6. Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. I-1413 „Dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 65-1537.

7. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. A1-100 „Dėl Jaunimo reikalų departamento prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2006, Nr. 42-1528.

8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 29-1042.

9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 60-2273.

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 7 d. nutarimas Nr. 1167 „Dėl valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatų ir valstybinio jaunimo fondo įstatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 98-2245.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 10 d. nutarimas Nr. 5 „Dėl Nacionalinės gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategijos įgyvendinimo 2005–2013 metų priemonių patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2005, Nr. 5-112.

12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimas Nr. 898 „Dėl jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programos patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 95-3825.

13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1269 „Dėl regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2007–2010 metų programos“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 127-5185.

14. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiojo specialisto (jaunimo reikalų koordinatoriaus) pareigybės aprašymas.

15. Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2007 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas Nr. T-168 „Dėl Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos sudarymo“. Prieiga per internetą: <http://www.radviliskis.lt/files/jaunimas-04-jaunimo-reikalau-tarybos-sudetis.pdf> [žiūrėta: 2008-09-30].

16. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcija, patvirtinta Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T-735. Prieiga per internetą: <http://www.radviliskis.lt/files/jaunimas-02-rrs-jaunimo-politikos-koncepcija.pdf> [žiūrėta: 2008-09-30].

17. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatai, patvirtinti Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T-735. Prieiga per internetą: <http://www.radviliskis.lt/files/jaunimas-03-rrs-jaunimo-reikalau-tarybos-nuostatai.pdf> [žiūrėta: 2008-09-30].

18. Radviliškio rajono savivaldybės strateginis plėtros planas. P. 185.

19. Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 26 d. sprendimas Nr. T-777 „Dėl finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms nuostatų tvirtinimo“.

20. Radviliškio rajono savivaldybės Socialinių paslaugų planas 2009 metams, patvirtintas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. T-612 „Dėl Socialinių paslaugų plano 2009 metams tvirtinimo“.

Mokslinė literatūra ir straipsniai:

1. Addysg, A., Dysgu, G. (2007). Young People, Youth Work, Youth Service. Welsh: Crown Copyright, p. 70.

2. Bagdzevičienė, R., Dapkus, R. (2005). Regionų plėtra: prisitaikymas prie kintančių rinkos sąlygų ir naujų gebėjimų ugdymas//Regioninė politika, p. 75.
3. Bagdzevičienė, R., Rimas, J., Venckus, A. Regionė ekonomikos plėtros strategija. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-11-30]. Prieiga per internetą: http://www.lrti.lt/veikla/RP_RegEkonPlet.doc.
4. Biliūtė-Aleknavičienė, E. (2004). Jaunimo organizacijų poveikis asmenybės savirealizacijai. *Pedagogika*, 73, 141–147.
5. Bower, J., Geudens, T. (2005). The Full Bridges Report: Promoting Recognition of Youth Work across Europe. Brussel: SALTO-YOUTH Inclusion Resource Centre, p. 90.
6. Burneika, D., Bagočiūtė, A. (1997). Regioninės politikos raida Baltijos šalyse 1990–2000 metais: Lyginamieji aspektai.
7. Chisholm, L. (1998). Citizenship and Youth in Europe: Research or Politics? Oslo: NOVA, p. 18.
8. Communication from the Commission to the Council on European policies concerning youth. Addressing the concerns of young people in Europe – implementing the European Youth Pact and promoting active citizenship//Brussels, 30.05.2005, COM (2005) 206 final. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/youth/archive/policies/youthpact_en.html; [žiūrėta: 2008-10-05].
9. Corbalan, A. (2008). Europos jaunimo forumas: dalyvavimo puoselėjimas ir jo skatinimas Europoje. *Po skėčiu*, 1(70), 5–6.
10. Česonis, G. Lietuvos regioninė politika 2007–2013 metų Europos sąjungos struktūrinės politikos kontekste. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-12-02]. Prieiga per internetą: http://www.laei.lt/leid_fls/nauj_fl/konf061116/Cesonis.pdf.
11. European Commission (2009). European Research on Youth: Supporting Young People to Participate Fully in Society. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, p. 80.
12. European Steering Committee for Youth (2004). European Framework of Youth Policy. Budapest: European Youth Centre, p. 39.
13. Europos Taryba (2000). Organizacijų valdymas. Vilnius: Europos Tarybos informacijos biuras, p. 94.
14. Frolenko, Š. (2005). Atstovavimo jaunimo interesams keliai ir klystkeliai. *Po skėčiu*, 3(63), 9–11.
15. Frolenko, Š. (2008). Iššūkis jaunimo organizacijoms – besikeičiantys jaunimo poreikiai. *Po skėčiu*, 1(70), 3–4.
16. Gerasimienė, L. (2006). Programos „Jaunimas“ įgyvendinimo Lietuvoje ypatumai. *Po skėčiu*, 2(65), 14–18.

17. Goetschy, J. (1999). *The European Employment Strategy: Genesis and Development*. London: Thousand Oaks, p. 137.
18. Gruževskis, B., Okunevičiūtė-Neveauskienė, L. (2007). Jaunimo integracijos į darbo rinką problemos. Vilnius: VGTU leidykla, p. 13–18.
19. Integruota jaunimo politika savivaldybėje [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-10-31]. Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/go.php/lit/Integruota_jaunimo_politika/496.
20. Jaunimo galimybių plėtros strategija. 2007, Vilnius. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-12-15]. Prieiga per internetą: http://www.ndt.lt/files/File/viesos_konsultacijos/Jaunimo_galimybiu_pletros_strategija.doc.
21. Jaunimo politikos įgyvendinimas savivaldybėse. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-10-30]. Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/go.php/lit/Jaunimo_politikos_igyvendinimas_savivald/455.
22. Jaunimo politikos struktūra nacionaliniu lygmeniu. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-11-15]. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?1987382772>.
23. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ 2007 metų vasario 16 – kovo 5 dienomis atliktas šalies jaunimo sociologinis tyrimas. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-11-23]. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?1608143337>.
24. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu VŠĮ „Nacionalinis plėtros institutas“ 2007 m. balandžio 1 d. – birželio 20 d. atlikto tyrimo „ES programa „Jaunimas“ Lietuvoje 2000–2006 metais“ apžvalga. Vilnius, 2007. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-01-11]. Prieiga per internetą: <http://www.jtba.lt/UserFiles/File/Jaunimas%20tyrimas.pdf?PHPSESSID=9699e8b29a077991cc120a157f9b0a19>.
25. Joint Council on Youth. (2003). *Youth Policy in Lithuania*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, p. 58.
26. Kas tai – JRD? [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-11-22]. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-45268892>.
27. Keršys, R. (2007). Jaunimo koordinatorių veikla savivaldybėse: problemos ir iššūkiai. *Po skėčiu*, 2(68), 13–14.
28. Kiznis, M. (2007). Pirmieji regioninės jaunimo politikos žingsniai. *Po skėčiu*, 2(68), 6–9.
29. Krukauskienė, E., Trinkūnienė, I., Žilinskaitė, V. (2003). Jaunimo kultūrinis identitetas: prioritetai, nuostatos, etninė kultūra. Monografija. Vilnius: Eugrimas, p. 104.
30. Kučikas, A., Malinauskas, A. (2008). Atviri jaunimo centrai – jaunimo poreikiams. Vilnius: BĮ UAB „Baltijos kopija“, p. 57.

31. Kučikas, A. (2005). Savivaldybių jaunimo politikos gairės. 2003–2005 metų patirtis ir išvalgos. Vilnius: Reklamos agentūra „Meninos“, p. 21.
32. Kučikas, A. (2007). Savivaldybių vaidmuo jaunimo politikos raidos perspektyvoje. *Po skėčiu*, 2(68), 3–6.
33. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (2008). Jaunimo politika Lietuvoje ir Lenkijoje. Vilnius: LiJOT biuras, p. 64.
34. Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos integracija į Europos Sąjungą. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-12-02]. Prieiga per internetą: http://www.lrinka.lt/index.php/analitiniai_darbai/lietuvos_integracija_i_europos_sajunga/2422.
35. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2006). Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas. Tyrimo ataskaita. Vilnius, p. 88.
36. Makštutis, A., Vijeikis, J. (2008). Jaunimo įsidarbinimo problemos Lietuvoje. *Vadyba: mokslo tiriamieji darbai*, 2 (13), 78–81.
37. Meldžiukas, J. (2007). Bendradarbiavimas su vyriausybinio sektoriumi ir jaunimo politikos laimėjimai. *Po skėčiu*, 3(69), 6–10.
38. Mewaldt, A., Gailius, Ž. (1997). Praktinis vadovas jaunimo lyderiams. Vilnius: Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, p. 78.
39. Monkevičius, M. (2007). Lietuvos jaunimo organizacijų taryba: 15 metų. Vilnius: UAB „Baltijos kopija“, p. 65.
40. Nakrošis, V., Vilpišauskas, R. (2005). Ko verta politika? Viešosios politikos vertinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje. Vilnius: Eugrimas, p. 51.
41. Naujokaitytė, U. (2005). Jaunimo atstovavimo etika. *Po skėčiu*, 3(63), 2–4.
42. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos užsakymu UAB „Factus Dominus“ 2007 m. spalio–lapkričio mėnesiais atliktas sociologinio tyrimo „Radviliškio rajono jaunimo situacijos tyrimas“ ataskaita. [interaktyvus], [žiūrėta: 2008-12-11]. Prieiga per internetą: <http://www.radviliskis.lt/files/jaunimas-situacijos-tyrimas-ataskaita.pdf>.
43. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatoriaus 2008 metų veiklos ataskaita.
44. Radviliškio rajono savivaldybės valdymo tobulinimo programos aprašymas (jaunimo politikos įgyvendinimas).
45. Saplinskaitė, I. (2008). Savanoriška veikla: ar sudarytos visos galimybės jaunam žmogui veikti? *Po skėčiu*, 1(70), 13–16.
46. Skusevičius, D., Lumbytė, A. (2009). Regioninė jaunimo politika. Vilnius: Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, p. 84.

47. Sosickytė, M. (2005). Atstovavimas jaunimo interesams regionuose: ar jaunas žmogus gali tapti „lipduku“? *Po skėčiu*, 3(63), 7–8.
48. Stankūnienė, V., Jasilionienė, A., Jančaitytė, R. (2005). Šeima, vaikai, šeimos politika: modernėjimo prieštaros. Monografija. Vilnius: spausdinimo įmonė „Mokslo aidai“, p. 276.
49. State of Council for Youth Affairs. (2006). Guidelines on Municipal Youth Policy in Lithuania. Vilnius: UAB „Baltijos kopija“, p. 24.
50. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (2009). Lietuvos statistikos metraštis – 2009. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, p. 703.
51. Ulozas, M. (2005). Europos jaunimo paktas. *Po skėčiu*, 3(63), 13–15.
52. Ulozas, M. (2006). Organizacijų kitimas tarptautiniame kontekste: YEU. *Po skėčiu*, 2(65), 11–13.
53. Urmonienė, M. (2003). Socialinės paramos jauniems bedarbiams modelis. *Sociologija: mokslo darbai*, 2(4), 49–56.
54. Vaidelis, G. (2007). Jaunimo galimybės regionuose. *Po skėčiu*, 2(68), 23–25.
55. Vaisvalavičiūtė, A. (2007). Antikorupcinis švietimas: Lietuvos atvejis. *Viešoji politika ir administravimas*, 21, 75–86.
56. Valatka, R. (2005). Jaunimas neišnaudoja demokratijos privalumų. *Po skėčiu*, 3(63), 3–6.
57. Vidaus reikalų ministerija. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa. [Interaktyvus], [žiūrėta: 2009-12-01]. Prieiga per internetą:
http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/RPD/Vietine_pletra_Situacijos_analize_ir_tendencijos_SSGG_analize.doc.
58. Vyšniauskas, A., Mustafajeva, E. (2008). Su politika susijusių Lietuvos jaunimo organizacijų tarptautinis bendradarbiavimas. Kur turime žengti? *Po skėčiu*, 2 (71), 6–8.
59. VšĮ „Nacionalinės plėtros institutas“ Jaunimo politikos ekspertinė grupė. Jaunimo nevyriausybinių organizacijų finansavimo galimybių analizė. 2006-01-16. [interaktyvus], [žiūrėta: 2009-01-11]. Prieiga per internetą:
http://www.npi.lt/site/Failai/File/JPEG_finansavimas_galutinis.doc.
60. VšĮ Socialinių inovacijų institutas. (2008). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse kokybės vertinimas. Vilnius: Socialinių inovacijų institutas, p. 62.
61. VšĮ Socialinių inovacijų institutas. (2008). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas. I dalis. Tyrimo ataskaita. Vilnius: Socialinių inovacijų institutas, p. 84.
62. Žemaitaitytė I. (2006). Jaunimo nusikalstamumo prevencija: neformaliojo ugdymo aspektas. *Socialinis darbas : mokslo darbai*, 5(2), 80–87.

63. Žiliukaitė, J. (2008). Lietuvos jaunimo socialinės politinės vertybės: savanaudiškumas ir pilietinės veiklos. *Politologija*, 2(50), 3–22.

64. Wallace, C., Kovatcheva, S. (1998). *Youth in Society. The construction and deconstruction of youth in East and West Europe*. London: Macmillan, p. 112.

65. Williamson, H. (2001). Reaching and researching the “hard to reach”. *Youth research in Europe: the next generation. Perspectives on transitions, identities and citizenship*. Strasbourg: Council of Europe, 35–46.

Šaltiniai internete:

1. Europos informacinių paslaugų tinklo jaunimui interneto svetainė www.eurodesk.lt.
2. Europos jaunimo fondo interneto svetainė www.eyf.coe.int.
3. Europos jaunimo politikos centro interneto svetainė www.youth-knowledge.net.
4. Europos jaunimo portalas <http://europa.eu/youth>.
5. Europos Tarybos informacijos biuro interneto svetainė www.coe.int.
6. Europos Tarybos informacijos biuro Lietuvoje interneto svetainė www.etib.lt.
7. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainė www.jrd.lt.
8. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros interneto svetainė www.jtba.lt.
9. Lietuvos jaunimo neformalaus ugdymo asociacijos interneto svetainė www.jnu.lt.
10. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainė www.lijot.lt.
11. Nacionalinės jaunimo reikalų koordinatorių asociacijos interneto svetainė www.njrka.lt.
12. Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centro interneto svetainė www.nisc.lt.
13. Tarptautinių kultūros programų centro, koordinuojančio programą „Europa piliečiams“ Lietuvoje, interneto svetainė www.pilieciams.eu.

PRIEDAI

JAUNŲ ŽMONIŲ, GYVENANČIŲ RADVILIŠKIO RAJONE, APKLAUSOS ANKETA

Siekdami kuo daugiau ir išsamiau sužinoti apie jaunimo problemas, vertybines orientacijas bei nuostatas įvairiose gyvenimo srityse ir įvertinti bendrą Radviliškio rajono jaunų žmonių situaciją, atliekame apklausą. Anketa yra anoniminė, rezultatai bus panaudoti tik apibendrintai duomenų analizei. Prašytume atidžiai perskaityti klausimus ir pažymėti Jums tinkantį atsakymą(-us) (pažymėkite taip:). Labai svarbu, kad atsakytumėte į visus pateiktus klausimus.

Iš anksto dėkojame už bendradarbiavimą!

1. Kokie dalykai šiuo metu Jums yra svarbiausi?				
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus				
1. Darbas ir karjera	☐		4. Laisvalaikis, pomėgiai, draugai	☐
2. Išsilavinimas	☐		5. Visuomeninė veikla	☐
3. Nuosavo verslo kūrimas	☐			

2. Kaip manote, kokios socialinės jaunimo problemos šiuo metu svarbiausios?				
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus				
1. Korupcija	☐		6. Nusikalstamumas	☐
2. Alkoholis, rūkymas, narkotinių medžiagų vartojimas	☐		7. Jaunimo išvykimas gyventi į kitus miestus	☐
3. Būsto įsigijimo problema	☐		8. Nedarbas	☐
4. Nesutarimai šeimoje	☐		9. Jaunimo užimtumo problemos	☐
5. Jaunimo išvykimas į užsienį	☐			

3. Kaip vertinate jaunų žmonių asmeninę atsakomybę, sprendžiant socialines problemas?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Pats jaunimas privalo rodyti iniciatyvą	☐
2. Vyriausybė privalo skirti daugiau dėmesio jaunimo problemoms spręsti	☐
3. Būtina reformuoti švietimo sistemą, kad įgytas išsilavinimas užtikrintų gerovę	☐
4. Reikia užtikrinti palankias būsto įsigijimo sąlygas bei gerai apmokamą darbą	☐
5. Jaunimas turėtų persikraustyti atskirai nuo tėvų, kai susiranda darbą	☐
6. Gyventi su tėvais žymiai patogiau nei pačiam rūpintis savo buitimi ir gerove	☐
7. Pats žmogus turi pasirūpinti savo gerove	☐
8. Vyriausybės pareiga yra aprūpinti darbu tuos, kuriems jis yra reikalingas	☐
Kita (įrašyti)	

4. Kiek laisvo laiko turite?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Laisvo laiko turiu per daug, dažnai nežinau, kuo užsiimti	☐
2. Laisvo laiko turiu pakankamai, pagrindinė veikla neriboja mano laisvalaikio	☐
3. Laisvo laiko beveik neturiu, esu labai užimtas žmogus	☐

5. Kuris iš žemiau pateiktų teiginių geriausiai apibūdina Jūsų laisvalaikio organizavimą?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Aš prisijungiu prie kitų veiklos, jei mane pakviečia, o jų veikla ar idėjos man patinka	☐
2. Aš parodau iniciatyvą prisijungti prie kitų veiklos, jei jų idėjos ar veikla man patinka	☐
3. Turėdamas idėją įdomiam užsiėmimui, aš mielai imuosi iniciatyvos organizuoti kitus ją įgyvendinti	☐
4. Turėdamas idėją, aš mielai realizuoju, tačiau tik tuo atveju, jei viską galiu atlikti vienas, neįtraukdamas kitų žmonių	☐
5. Aš prisijungiu prie kitų veiklos, jei mane pakviečia, net jei jų veikla ar idėjos man nėra patrauklios	☐

6. Kokia veikla užsiimate turėdami laisvo laiko?	
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus	
1. Susitinku su draugais	☐
2. Skaitau, mokausi	☐
3. Kompiuteris, internetas	☐
4. Dirbu buities darbus	☐
5. Iškylauju gamtoje	☐
6. Sportuoju	☐
7. lankausi kultūros renginiuose	☐
8. Lankau (šokių, dailės, technikos ir pan.) būrelį	☐
9. Būnu namie ir „nieko neveikiu“	☐
10. Dalyvauju visuomeninių organizacijų veikloje	☐
11. Lankausi kavinėse, baruose	☐
12. Dalyvauju neformalios grupės veikloje	☐

7. Koks svarbiausias veiksnys, ribojantis Jūsų laisvalaikį?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Paties (pačios) pasyvumas arba abejingumas	☐
2. Informacijos apie laisvalaikio galimybes stoka	☐
3. Gyvenimas nedideliame mieste	☐
4. Tėvų, šeimos narių kontrolė	☐
5. Pinigų trūkumas	☐
6. Laiko trūkumas	☐

8. Jeigu turėtumėte galimybių, kokia veikla užsiimtumėte?	
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus	
1. Išskylaučiau gamtoje	☐
2. Lankyčiausi kultūros renginiuose	☐
3. Lankyčiau (šokių, dailės, technikos ir pan.) būrelį	☐
4. Dalyvaučiau neformalios grupės veikloje	☐
5. Dalyvaučiau visuomeninių organizacijų veikloje	☐
6. Lankyčiausi kavinėse, baruose	☐
7. Sportuočiau	☐
8. Būčiau namie ir „nieko neveikčiau“	☐
9. Susitikinėčiau su draugais	☐
10. Skaityčiau, mokyčiausi	☐
11. Dirbčiau buitines darbus	☐
12. Kompiuteris, internetas	☐

9. Kokių renginių jaunimui, Jūsų nuomone, trūksta Radviliškio rajone?	
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus	
1. Jaunimo organizacijų veiklos	☐
2. Susitikimų su žymiais žmonėmis	☐
3. Koncertų	☐
4. Sporto renginių	☐
5. Spektaklių	☐
6. Masinių miesto švenčių	☐
7. Parodų	☐

10. Ar dalyvaujate (dalyvavote) jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?	
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus	
1. NE, nedalyvauju ir NENORĖČIAU dalyvauti	☐
2. NE, nedalyvauju, tačiau NORĖČIAU dalyvauti	☐
3. TAIP, dalyvauju neformalios grupės veikloje	☐
4. TAIP, dalyvauju tiek formalios, tiek neformalios grupės veikloje	☐
5. TAIP, dalyvauju formalios grupės veikloje	☐
6. TAIP, esu dalyvavęs(-usi) anksčiau	☐

11. Kokių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje dalyvaujate (dalyvavote)? Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus			
1. Renginių organizavimo	☐	6. Vietos bendruomenės	☐
2. Sporto mokyklos	☐	7. Religinės bendruomenės ar parapijos organizacijų	☐
3. Meno mokyklos	☐	8. Jaunimo organizacijų	☐
4. Mokyklos papildomojo ugdymo	☐	9. Kultūros centro ar jo filialų meno kolektyvų	☐
5. Politinės partijos	☐	10. Moksleivių savivaldos	☐

12. Kodėl dalyvaujate (dalyvavote) jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Kartu dalyvauja draugai	☐
2. Noriu užmegzti naujų pažinčių	☐
3. Noriu daugiau sužinoti, tobulėti	☐
4. Noriu realizuoti save	☐
5. Įdomi grupės (organizacijos) veikla	☐

13. Kiek vidutiniškai valandų per savaitę Jūs skirate (skyrėte, norėtumėte skirti) šiai veiklai? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
Iki 1 val.	☐
1–2 val.	☐
3–5 val.	☐
Daugiau nei 5 val.	☐
Nežinau	☐

14. Ar Jūs turite (turėjote, norėtumėte turėti) kokią nors atsakomybę, pareigas jaunimo organizacijoje (pvz., renkamas postas, savanoris, ekspertas ir kt.)? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Taip	☐
2. Ne	☐
3. Nežinau (nesu įsitikinęs)	☐

15. Jūsų vertinimu, kiek dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje Jums, kaip asmenybei, yra (buvo, galėtų būti) naudingas? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Visai NENAUDINGAS	☐
2. Turbūt NENAUDINGAS	☐
3. Turbūt NAUDINGAS	☐
4. Labai NAUDINGAS	☐

16. Kuo šis dalyvavimas Jums yra (buvo, būtų) naudingas? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Padeda (padėjo, padėtų) susivokti, apsispręsti dėl savo ateities	☐
2. Suteikia (suteikė, suteiktų) savarankiškumo	☐
3. Padeda (padėjo, padėtų) užmegzti naudingų pažinčių	☐
4. Suteikia (suteikė, suteiktų) naujų žinių, profesinės patirties	☐

17. Ar Jūs dalyvavote (dalyvavote) formalių, t. y. juridškai registruotų, turinčių savo struktūrą, įstatus ir pan., organizacijų ar neformalių jaunimo grupių (klubų) veikloje? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. TAIP, esu dalyvavęs(-usi) anksčiau	☐
2. TAIP, dalyvauju formalios grupės veikloje	☐
3. Dalyvauju tiek formalios, tiek neformalios grupių veikloje	☐
4. TAIP, dalyvauju neformalios grupės veikloje	☐
5. NEDALYVAUJU, tačiau NORĖČIAU dalyvauti, jeigu rasčiau grupę pagal savo pomėgius	☐
6. NE, nedalyvauju ir NENORĖČIAU dalyvauti	☐

18. Kokios galimybės Jus labiausiai domina (domino; domintų) dalyvaujant formalios arba neformalios jaunimo grupės veikloje? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Galimybė išreikšti save, realizuoti savo pomėgius, tenkinti interesus	☐
2. Galimybė gauti naujų žinių, informacijos	☐
3. Galimybė bendrauti su įvairiais žmonėmis, bendraminčiais	☐
4. Galimybė susirasti draugų	☐
5. Galimybė užmegzti naudingų ryšių	☐
6. Galimybė „kompensuoti“ veiklos trūkumą (turiningai leisti laisvalaikį)	☐
7. Galimybė įgyvendinti tam tikras savo idėjas	☐
8. Galimybė turėti atsakomybę tam tikroje srityje (išmokti įsipareigoti)	☐
9. Galimybė aktyviau dalyvauti visuomeninėje veikloje, ką nors pakeisti Lietuvoje	☐
10. Galimybė padėti kitiems	☐
11. Galimybė tapti lyderiu, būti svarbiam, daryti įtaką, dalyvauti politiniame gyvenime	☐
12. Galimybė pasireikšti iniciatyvumui	☐

19. Kokioje grupėje – formalioje ar neformalioje – Jūs labiau norėtumėte dalyvauti?	
1. Formalioje	☐
2. Neformalioje	☐
3. Man nesvarbu	☐
4. Nežinau	☐

20. Ar, Jūsų nuomone, jaunimo organizacijos yra prieinamos jauniems žmonėms, gyvenantiems Radviliškio rajone?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Prieinamos	☐
2. Greičiau prieinamos	☐
3. Greičiau neprieinamos	☐
4. Neprieinamos	☐
5. Nežinau	☐

21. Kaip manote, kodėl tik nedidelė jaunimo dalis dalyvauja jaunimo nevyriausybinių organizacijų veikloje?			
Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus			
1. Trūksta informacijos apie jų veiklą	☐	6. Nėra jų pomėgius (interesus) atitinkančių organizacijų	☐
2. Daug laiko užima mokslai (darbas)	☐	7. Tokios organizacijos nėra patrauklios jaunimui	☐
3. Nemato prasmės (nejaučia poreikio)	☐	8. Apskritai nežino apie tokią galimybę	☐
4. Niekas nepaskatina, neparagina	☐	9. Tokios organizacijos yra neprieinamos, nėra tokių organizacijų Radviliškio rajone	☐
5. Jaunimas nežino (nėra girdėjęs) apie jaunimo nevyriausybines organizacijas, veikiančias Radviliškio rajone	☐	10. Tokios organizacijos yra uždaros naujiems nariams	☐

22. Jeigu nedalyvaujate jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, kodėl?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Neturiu laiko	☐
2. Man neįdomu	☐
3. Neturiu informacijos apie tokių organizacijų veiklą	☐
4. Nėra organizacijos, kurios veikloje norėčiau dalyvauti	☐
Kita (įrašyti)	

23. Kokioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje norėtumėte dalyvauti?			
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Sportinėje veikloje	☐	5. Stovyklų organizavimo veikloje	☐
2. Meninėje veikloje	☐	6. Savanoriškoje (socialinėje) veikloje	☐
3. Mokymų ar švietėjiška kryptimi nukreiptoje veikloje	☐	7. Kita (įrašyti)	
4. Renginių organizavimo veikloje	☐		

24. Kas Jūsų nuomone, galėtų paskatintų jaunos žmones aktyviau dalyvauti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?			
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Paties žmogaus noras būti aktyviam	☐	4. Jaunimo organizacijų aktyvesnė veikla	☐
2. Išsamesnė informacija apie galimybę dalyvauti visuomeninėje veikloje	☐	5. Jaunimo centrų steigimas	☐
3. Pilietinis ugdymas mokykloje	☐	Kita (įrašyti)	

25. Kuris iš šių teiginių labiau atitinka Jūsų nuomonę apie tai, kas yra pilietiškumas?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Jauno žmogaus pilietiškumas nepriklauso nuo jo dalyvavimo organizuotoje veikloje – tai tiesiog vidinis suvokimas, jog turi būti pilietišką ir atsakingą	☐
2. Jaunas žmogus yra pilietišką, kai prisiima atsakomybę (ne tik prieš artimiausius žmones) ir dalyvauja organizuotoje veikloje	☐

26. Ar esate dalyvavęs(-usi) kokioje nors pilietinėje akcijoje (politinėje, išskyrus balsavimą rinkimuose, ekologinėje, atskirų grupių interesų gynimo ir pan.)?			
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. TAIP, daug kartų	☐	3. NE, nedalyvavau	☐
2. TAIP, kelis kartus (vieną kartą)	☐	4. NEŽINAU, kas yra pilietinės akcijos	☐

27. Kuriuos iš žemiau išvardytų dalykų Jūs priskirtumėte pilietiškam elgesiui?	
1. Balsavimas per rinkimus	☐
2. Dalyvavimas pilietinėse akcijose, piketuose, mitinguose, projektuose	☐
3. Dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje (kur gyvena, mokaisi ar dirbi)	☐
4. Dalyvavimas jaunimo asociacijų (organizacijų) veikloje	☐
5. Dalyvavimas mokinių ar studentų savivaldose	☐
6. Dalyvavimas politinės partijos (organizacijos) veikloje	☐
7. Reagavimas į aktualijas: virtualios diskusijos, laiški spaudai, radijo ir TV laidoms	☐
8. Pilietinių akcijų, projektų, mitingų, piketų organizavimas	☐
9. Pasirašymas po peticijomis, kreipimaisi	☐
10. Susitikimai su politikais	☐
11. Kreipimasis į rajono Savivaldybės jaunimo reikalų tarybą	☐
12. Nė vienos iš šių veiklų	☐
13. Kita	☐

28. Kokiose iš šių veiklų Jūs pats (patį) jau esate dalyvavęs(-usi)?	
1. Balsavimas per rinkimus	☐
2. Dalyvavimas pilietinėse akcijose, piketuose, mitinguose, projektuose	☐
3. Dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje (kur gyvena, mokaisi ar dirbi)	☐
4. Dalyvavimas jaunimo asociacijų (organizacijų) veikloje	☐
5. Dalyvavimas mokinių ar studentų savivaldose	☐
6. Dalyvavimas politinės partijos (organizacijos) veikloje	☐
7. Reagavimas į aktualijas: virtualios diskusijos, laiški spaudai, radijo ir TV laidoms	☐
8. Pilietinių akcijų, projektų, mitingų, piketų organizavimas	☐
9. Pasirašymas po peticijomis, kreipimaisi	☐
10. Susitikimai su politikais	☐
11. Kreipimasis į rajono Savivaldybės jaunimo reikalų tarybą	☐
12. Nė vienoje iš šių veiklų	☐

29. Kas, Jūsų nuomone, labiausiai daro įtaką pilietiškumo suvokimui? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Auklėjimas, šeimos tradicijos	☐	4. Veikla formaliose, neformaliose jaunimo organizacijose	☐
2. Pilietiškumo pamokos mokykloje	☐	5. Kita (įrašyti)	
3. Vertybės, skiepijamos mokykloje	☐		

30. Ar Jūs domitės politika? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Labai domiuosi	☐
2. Greičiau domiuosi	☐
3. Greičiau nesidomiu	☐
4. Visiškai nesidomiu	☐

31. Ar Jūs domitės visuomenės aktualijomis? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Labai domiuosi	☐
2. Greičiau domiuosi	☐
3. Greičiau nesidomiu	☐
4. Visiškai nesidomiu	☐

32. Kas, Jūsų nuomone, rūpinasi jaunimo reikalais Radviliškio rajono savivaldybėje? Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus			
1. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba	☐	5. Veikla formaliose, neformaliose jaunimo organizacijose	☐
2. Mokyklos	☐	6. Savivaldybės jaunimo organizacijų sąjunga	☐
3. Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatojus	☐	7. Kita (įrašyti)	
4. Jaunimo organizacija(-os)	☐		

33. Ar esate girdėjęs(-usi) apie galimybę kreiptis į Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir per jaunimo atstovus išsakyti savo nuomonę bei taip dalyvauti Jūsų rajono visuomeniniame gyvenime?	
1. Taip, esu	☐
2. TAIP, girdėjau	☐
3. NE	☐

34. Kaip Jūs vertinate ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje per pastaruosius penkerius metus? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Manau, jog situacija gerėja	☐
2. Situacija nepasikeitė – ji nei gerėja, nei blogėja	☐
3. Manau, kad situacija Lietuvoje keičiasi į blogąją pusę	☐
4. Sunku pasakyti	☐
5. Nežinau	☐

35. Kaip Jūs vertinate ekonominius-socialinius pokyčius Radviliškio rajone per pastaruosius penkerius metus?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Situacija NESIKEIČIA	☐
2. Situacija BLOGĖJA	☐
3. Situacija iš dalies BLOGĖJA	☐
4. Situacija iš dalies GERĖJA	☐
5. Situacija GERĖJA	☐

36. Ką Jūs manote apie darbo užsienyje perspektyvą?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau į kitą šalį, kurioje galima užsidirbti daugiau pinigų	☐
2. Važiuočiau į užsienį tik kraštutiniu atveju, kol kas tikiuosi rasti gerai apmokamą darbą Lietuvoje	☐
3. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau dirbti į kitą šalį įgyti vakarietiškos darbo kultūros patirties, pasisemti vakarietišku vertybių	☐
4. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau laikinai padirbėti į kitą šalį dėl geresnių darbo sąlygų	☐
5. Važiuočiau dirbti į užsienį tik kraštutiniu atveju, kol kas turiu mane tenkinantį darbą	☐
6. Norėčiau išvykti dirbti į užsienį ir ten likti, nes labiau tenkina gyvenimo ir darbo sąlygos ten nei Lietuvoje	☐
7. Nevažiuočiau dirbti į užsienį jokių atveju	☐
8. Pasitaikius progai, noriu išvažiuoti padirbėti į kitą šalį, nes Lietuvoje nematau sau darbo perspektyvų	☐

37. Ar norėtumėte išvykti iš Lietuvos?	
Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą	
1. Nenorėčiau išvykti	☐
2. Norėčiau išvykti laikinai, bet grįžčiau	☐
3. Norėčiau išvykti visam laikui	☐

38. Kokie veiksniai Jus skatintų išvykti iš Lietuvos?	
1. Nepasitenkinimas esama padėtimi Lietuvoje	☐
2. Noras pakeliauti, pažinti kitas šalis	☐
3. Geresnė studijų kokybė užsienio šalyse	☐
4. Didesnės pasirinkimo galimybės susikurti geresnę ateitį	☐
5. Noras užsidirbti pinigų	☐
6. Kita (įrašyti)	

39. Kas Jus skatina pasilikti Lietuvoje?	
1. Jei nesugebėsiu „prasimušti“ Lietuvoje, užsienyje to padaryti taip pat nesugebėsiu	☐
2. Esu patenkintas(-a) dabartine savo padėtimi	☐
3. Nenoriu dirbti ne kvalifikuoto darbo užsienyje	☐
4. Lietuvoje yra daug galimybių, tik reikia mokėti jomis pasinaudoti	☐
5. Šeima (tėvai)	☐
6. Nebaigti mokslai	☐

40. Ar norėtumėte išvykti iš dabartinės gyvenamosios vietos? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Nenorėčiau išvykti	☐	4. Tikrai norėčiau išvykti	☐
2. Iš dalies norėčiau išvykti	☐	5. Norėčiau išvykti visam laikui	☐
3. Norėčiau išvykti laikinai, bet grįžčiau	☐		

41. Dėl kokių priežasčių norėtumėte iš Radviliškio rajono persikelti į kitą miestą?	
1. Dabartinėje aplinkoje nematau perspektyvų	☐
2. Čia sunku rasti bendraminčių	☐
3. Trūksta laisvalaikio galimybių, pramogų	☐
4. Norėčiau geriau apmokamo darbo	☐
5. Kitur didesnės galimybės susikurti geresnę ateitį	☐
6. Studijos kitame mieste	☐

42. Ar Jums apskritai kada nors teko gyventi ir studijuoti (dirbti) kitame mieste? Pasirinkite VIENĄ atsakymą	
1. Taip	☐
2. Ne	☐

43. Kaip Jūs įsivaizduojate savo tolimesnio gyvenimo perspektyvą artimiausioje ateityje (per ateinančius penkerius metus)? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Darbas, karjera	☐	5. Išvykimas į užsienį	☐
2. Studijos	☐	6. Šeimos pagausėjimas	☐
3. Šeimos kūrimas	☐	7. Persikėlimas gyventi į kitą miestą	☐
4. Nuosavo būsto įsigijimas	☐	8. Kita (įrašyti)	

44. Kur Jūs šiuo metu gyvenate? Pasirinkite VIENĄ atsakymą	
1. Radviliškio rajone	☐
2. Radviliškio mieste	☐

Kuo užsiima Jūsų tėvai?				
45. Mama:			46. Tėtis:	
1. Dirba valstybiniame sektoriuje	☐		1. Dirba valstybiniame sektoriuje	☐
2. Dirba privačiame sektoriuje	☐		2. Dirba privačiame sektoriuje	☐
3. Turi nuosavą verslą	☐		3. Turi nuosavą verslą	☐
4. Ūkininkauja	☐		4. Ūkininkauja	☐
5. Bedarbė	☐		5. Bedarbis	☐
6. Yra neigali	☐		6. Yra neįgalus	☐
7. Pensininkė	☐		7. Pensininkas	☐
8. Mirusi	☐		8. Miręs	☐

47. Koks Jūsų pagrindinis užsiėmimas? Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Mokinys(-ė)	☐	5. Dirbu privačiame sektoriuje	☐
2. Studentas(-ė)	☐	6. Namų šeimininkė(-as), vaiko priežiūros atostogose	☐
3. Dirbantis moksleivis(-ė), studentas(-ė)	☐	7. Bedarbė(-is)	☐
4. Dirbu valstybiniame sektoriuje	☐	8. Turiu nuosavą verslą	☐

48. Jūsų išsilavinimas pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą			
1. Nebaigtas vidurinis	☐	5. Nebaigtas aukštasis	☐
2. Vidurinis	☐	6. Aukštasis neuniversitetinis	☐
3. Profesinis	☐	7. Aukštasis universitetinis	☐
4. Aukštesnysis	☐		

49. Lytis	Vyras	Moteris
	☐	☐
50. Jūsų amžius		
51. Pajamos (per mėnesį)		

Jeigu sutiktumėte į panašius klausimus atsakyti elektroniniu paštu, įrašykite savo elektroninio pašto adresą:

Jūsų el. pašto adresas (įrašykite):

Dėkojame už nuoširdžius atsakymus!

RADVILIŠKIO RAJONO JAUNIMO IR SU JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ APKLAUSOS ANKETA

Siekdami kuo daugiau ir išsamiau sužinoti apie jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų problemas ir nuostatas bei įvertinti bendrą Radviliškio rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų aktyvumą ir veiklą, atliekame jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų apklausą.

Tyrimo tikslas – trumpai apžvelgti organizacijų vykdomas veiklas, kuriomis prisidedama prie Jaunimo politikos įgyvendinimo Radviliškio rajone ir visoje Lietuvoje, pagrindines problemas, su kuriomis susiduria jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, veikiančios Radviliškio rajone, ir jų nariai.

Organizacijos pavadinimas*

Jūsų organizacija:

- jaunimo organizacija;
 su jaunimu dirbanti organizacija.

Organizacijos fizinių/juridinių narių skaičius

Kuriam iš išvardintų tipų priskirtumėte savo organizaciją?*

- politiniu-ideologiniu pagrindu veikianti organizacija;
 jaunimo atstovavimo organizacija (studentų, moksleivių);
 socialinę veiklą vykdanči organizacija;
 atviras jaunimo centras;
 narystės organizacija;
 laisvalaikio užimtumo organizacija;
 jaunimo organizacijų sąjunga;
 kita .

Jūsų organizacijos 2009 metų bendras biudžetas:

- iki 25 000 litų;
- 25 000–50 000 litų;
- 50 000–100 000 litų;
- 100 000–500 000 litų;
- 500 000–1 000 000 litų;
- daugiau nei 1 000 000 litų.

Lėšos iš valstybės, savivaldybės biudžetų, kurias 2009 metais gavo Jūsų organizacija:

- iki 5 000 litų;
- 5000–10 000 litų;
- 10 000–20 000 litų;
- 20 000–30 000 litų;
- 30 000–40 000 litų;
- 40 000–50 000 litų;
- daugiau nei 50 000 litų.

Jūsų organizacijos 2009 metais iš tarptautinių fondų gautos lėšos:

Kiek darbuotojų, dirbančių pagal terminuotas darbo sutartis, yra Jūsų organizacijoje?

- 0;
- 1;
- 2;
- 3;
- 4;
- 5;
- 6;
- 7;
- 8 ir daugiau.

Kiek asmenų dirba Jūsų organizacijoje savanoriškai iki 10 d.?

Kiek asmenų prisideda po 1–10 dienų organizuodami ir dalyvaujant įvairiose akcijose, renginiuose ir pan.?

Kiek asmenų savanoriškai dirba Jūsų organizacijoje po 3?

Ar Jūsų organizacija turi patalpas?

- taip;
 ne.

Ar patalpos yra tinkamo dydžio, kad galėtumėte efektyviai vykdyti savo veiklą?

[Šį klausimą prašome atsakyti tas organizacijas, kurios turi patalpas savo veiklai vykdyti.

- taip;
 ne.

Ar turite pakankamai biuro ir organizacinės technikos, kad galėtumėte efektyviai vykdyti savo veiklą?

- taip;
 ne.

Jei turite nepakankamai biuro ir organizacinės technikos, kokios konkrečiai trūksta (išvardinkite)?

Pagrindinės Jūsų organizacijos veiklos.

- seminarai, mokymai;
 konferencijos;
 akcijos;
 stovyklų organizavimas;
 konsultacijos;
 labdaringa veikla;
 renginių organizavimas;
 kita.

Kokiais būdais įtraukiate jaunus žmones į savo organizacijos veiklą?

Per pastaruosius metus Jūsų organizacijos veikloje narių/dalyvių:

- padaugėjo;
 sumažėjo;
 nepakito.

Į kokio amžiaus jaunimą orientuota Jūsų organizacijos veikla?

- 14–18 metų;
- 18–24 metų;
- 24–29 metų.

Su kokiomis problemomis susiduriate vykdydami savo organizacijos veiklą (pažymėkite 5 pagrindines problemas)?

- organizacijos vadovų kaita;
- organizacijos narių kaita;
- finansinių išteklių trūkumas;
- nestabilus finansavimas;
- patalpos (nėra, per mažos);
- organizacijos skyrių regionuose statusas;
- žmogiškųjų išteklių trūkumas;
- organizacinės technikos trūkumas;
- trūksta etatinių darbuotojų;
- kompetencijos trūkumas;
- organizacijos narių pasyvumas;
- informacijos trūkumas;
- dėmesio iš valdžios institucijų trūkumas;
- kita

Kuriomis iš žemiau išvardintų priemonių naudojėtės, siekdami paviėšinti savo veiklą?

- lankstinukais;
- interneto puslapiu;
- straipsniais spaudoje;
- pranešimais spaudai;
- akcijomis;
- ryšių su visuomene kampanijomis;
- kita

Kaip manote, kodėl tik nedidelė jaunimo dalis dalyvauja nevyriausybinių jaunimo organizacijų veikloje (pasirinkite iki 5 pagrindinių priežasčių)?

- trūksta informacijos apie nevyriausybinių jaunimo organizacijų veiklą;
- daug laiko užima mokslai/darbas;
- nemato prasmės/nejaučia poreikio;
- niekas nepaskatina, neparagina;
- jaunimas nežino/nėra girdėjęs apie nevyriausybines jaunimo organizacijas, veikiančias jų gyvenamojoje vietovėje;

- nėra jų pomėgius/interesus atitinkančios organizacijos;
- tokios organizacijos nepatrauklios jaunimui;
- apskritai nežino apie tokią galimybę;
- tokios organizacijos yra uždaros naujiems nariams;
- kita

Kaip Jūs vertinate ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje per pastaruosius trejus metus?

- manau, kad situacija Lietuvoje gerėja;
- manau, jog situacija Lietuvoje keičiasi į blogąją pusę;
- manau, kad situacija Lietuvoje nesikeičia: nei blogėja, nei gerėja;
- sunku pasakyti;
- šiuo klausimu nuomonės neturiu.

Ar Jūsų organizacija/jos nariai dalyvauja įgyvendinant Radviliškio rajono jaunimo politiką?

- taip;
- ne.

Jei į prieš tai buvusį klausimą atsakėte „ne“, kodėl?

Kokios valdžios institucijų priemonės padėtų Jūsų organizacijos efektyvesnei veiklai?

Kokios valdžios institucijos ir įstaigos, organizacijos, Jūsų nuomone, labiausiai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo (pažymėkite 3 pagrindines)?

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
- Lietuvos Respublikos Seimas;
- Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija;
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- Švietimo ir mokslo ministerija;
- Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
- savivaldybių administracijos;
- jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.

Kas, Jūsų nuomone, formuoja jaunimo politiką Lietuvoje (pažymėkite 3 pagrindines institucijas ar organizacijas)?

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
- Lietuvos Respublikos Seimas;
- Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
- Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento;
- Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT);
- regioninės jaunimo organizacijų tarybos;
- savivaldybių jaunimo reikalų tarybos;
- jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos;
- žiniasklaida.

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų atsakymus!

INTERVIU SU RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORE

Pateikiamas interviu su Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiąja specialiste (jaunimo reikalų koordinatorė) Danguole Laurinaitiene.

Irma Krinickaitė (toliau vadinama – I. K.): Laba diena. Rengiu magistro darbą tema „Jaunimo politikos įgyvendinimas Radviliškio rajone“, todėl norėčiau išgirsti Jūsų, kaip jaunimo reikalų koordinatorės, nuomonę apie Radviliškio rajono savivaldybės vykdomą jaunimo politiką bei galimybes jos plėtrai.

Gal galėčiau sužinoti, kiek metų Jūs dirbate jaunimo reikalų koordinatorė?

Danguolė Laurinaitienė (toliau vadinama – D. L.): Savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorė dirbu jau penkerius metus.

I. K.: Koks Jūsų pavaldumas Radviliškio rajono savivaldybės administracijos struktūroje?

D. L.: Esu tiesiogiai pavaldi Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjui.

I. K.: Kaip manote, koks struktūrinis pavaldumas leistų Jums, kaip jaunimo reikalų koordinatorėi, efektyviausiai įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybės lygmeniu?

D. L.: Mano nuomone, geriausia būtų, jei jaunimo reikalų koordinatorius būtų tiesiogiai pavaldus Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui. Kadangi šiuo metu dirbu Investicijų ir projektų valdymo skyriuje, turiu vykdyti ir šio skyriaus funkcijas, administruoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektus, todėl, turiu pripažinti, jaunimo politikos įgyvendinimui ne visuomet atsiranda laiko.

I. K.: Gal galėtumėte nors apytiksliai nurodyti, kokią dalį (procentais) Jūsų darbo laiko vidutiniškai sudaro jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijų ir su jaunimo politikos įgyvendinimu nesusijusių funkcijų vykdymas?

D. L.: Manychiau, kad apie 50% sudaro netiesioginių funkcijų vykdymas ir tik 50% lieka funkcijų, susijusių su jaunimo politikos plėtra, įgyvendinimui.

I. K.: Prašyčiau pasakyti, pagal kokių funkcijų atlikimą arba vykdymą yra labiausiai vertinamas Jūsų darbas (pavyzdžiui, atliekant valstybės tarnautojo metinės veiklos įvertinimą)?

D. L.: Vertinant mano darbą, visada orientuojamasi tik į jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijų vykdymą.

I. K.: Gal galėtumėte įvardyti penkias dažniausiai Jūsų vykdomas jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijas kasdienėje veikloje?

D. L.: Rengiu Savivaldybės mero, Tarybos, Administracijos direktoriaus tvirtinamų dokumentų dėl jaunimo politikos įgyvendinimo projektus, kaupiu ir viešinu visą informaciją, liečiančią jaunimo politiką, visuomenei, jaunimui ir jaunimo bei su jaunu dirbančioms organizacijoms, koordinuoju Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbą, atstovauju mūsų rajono jaunimo interesus, svarstant jaunimo politikos klausimus, įvairiose darbo grupėse ar komisijose ir inicijuojau jaunimo politikos įgyvendinimo priemones.

I. K.: Ar žinote, kiek Radviliškio rajone yra jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų? Su keliomis jaunimo ir su jaunu dirbančiomis organizacijomis Jums tenka dažniausiai, arba nuolat, bendrauti, bendradarbiauti ar kitaip susidurti savo darbe?

D. L.: Kadangi pati visas jaunimo ir su jaunu dirbančias organizacijas užregistruoju bei patalpinu informaciją apie organizaciją mūsų savivaldybės interneto puslapyje www.radviliskis.lt skydelyje JAUNIMAS, tai visų organizacijų vadovus puikiai pažįstu ir nuolat persiunčiu jiems aktualią informaciją apie organizuojamus projektų finansavimo konkursus, kitas naujienas jų pateiktais elektroninio pašto adresais. O pastaruoju metu nuolat bendrauju su keturiomis ne taip seniai įsikūrusiomis jaunimo organizacijomis, kurioms nuolat kyla kokių nors neaiškumų.

I. K.: Ar pažįstate Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje veikiančias neformalias jaunimo grupes, t. y. jaunimo iniciatyvoms, įvairioms jaunų žmonių subkultūroms (pavyzdžiui, gotams, pankams, riedutininkams ir pan.) priklausančias jaunų žmonių grupes? Ar palaikote su jomis nuolatinį ryšį, ar žinote jų poreikius ir ar dirbate su jomis?

D. L.: Ne visos neformalios grupės nori būti matomos ar joms reikalinga pagalba, todėl bendradarbiauju ir konsultuoju tik tas neformalias grupes, kurios pačios kreipiasi, kad ir neoficialiai, su paklausimais ar idėjomis. Be to, ne visada užtenka laiko neorganizuotam arba nemotyvuotam jaunimui.

I. K.: Ar dalyvaujate komisijose, darbo grupėse, kitose struktūrose savivaldybės lygmenyje? Jei taip, kaip manote, ar Jūsų, kaip jaunimo reikalų koordinatorės, dalyvavimas minėtų grupių veikloje padeda įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybės lygmeniu? Ar, Jūsų nuomone, į tokias darbo grupes ar kitas struktūras turėtų būti įtraukti jaunimo lyderiai?

D. L.: Dalyvauju penkiose darbo grupėse, kuriose sprendžiami vaiko teisių apsaugos, švietimo ir kultūros renginių organizavimo, jaunimo ir nevyriausybinių organizacijų veiklos rėmimo klausimai. Manau, kad mano dalyvavimas šiose darbo grupėse yra pakankamai naudingas, kadangi turiu galimybių daryti įtaką jaunimo politiką formuojantiems sprendimams, į tų grupių posėdžių darbotvarkes įtraukti jaunimui aktualias temas ir užtikrinti jauniems žmonėms palankių sprendimų priėmimą.

Ko gero, jaunimo lyderių įtraukimas į darbo grupes būtų visai teigiamas dalykas, nes suaugusiesiems, institucijų vadovams būtų naudinga išgirsti jauno žmogaus požiūrį vienu ar kitu klausimu bei išklausti siūlomus sprendimų variantus.

I. K.: Kaip manote, ar savivaldybėje jaunimo plėtrai užtikrinti užtenka tik jaunimo reikalų koordinatoriaus pastangų, ar reikėtų, pavyzdžiui, Jaunimo reikalų skyriaus? Kodėl?

D. L.: Mano nuomone, jaunimo politika yra nuolat beiškeičianti, atsinaujinanti ir labai plati sritis, kurios visiškai išpildyti vienas jaunimo reikalų koordinatorius nespėja, todėl bent keli specialistai būtų labai naudingi ir reikalingi. Žiniasklaidoje vis pasigirsta žinių apie ministerijos, kuruojančios jaunimo reikalus, kūrimą, jeigu šitoks sprendimas būtų priimtas, manyčiau, ir savivaldybėse daugiau dėmesio būtų skiriama jaunimo reikalams ir galbūt būtų įkurtas jaunimo reikalų skyrius ar departamentas.

I. K.: Ar Jums būtų lengviau įgyvendinti jaunimo politiką, jei jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė būtų tiesiogiai pavaldi Savivaldybės administracijos direktoriui?

D. L.: Žinoma, būtų lengviau: pirmiausia dėl to, kad būdama tiesiogiai pavaldi Administracijos direktoriui galėčiau vykdyti tik su jaunimo politikos įgyvendinimu susijusias funkcijas, be to, gaučiau greičiau ir daugiau informacijos, turėčiau daugiau galimybių dalyvauti vadovų pasitarimuose ir įsitraukti į jaunimui aktualias tarpžinybines darbo grupes.

I. K.: Kokias veiklas vykdate arba kokiais būdais tiesiogiai dirbate su jaunais žmonėmis? Kodėl?

D. L.: Organizuoju ir vykdu įvairią laisvalaikio užimtumo veiklą, organizuoju seminarus jaunimo lyderiams, konsultuoju įvairiais aktualiais klausimais. Dirbu su jaunimu ir tiesiogiai todėl, kad noriu dalyvauti jaunų žmonių veikloje, perduoti jiems savo žinias ir patirtį ir padėti.

I. K.: Gal galėtumėte išskirti jaunimo politikos prioritetus, kuriuos yra suformulavusi Radviliškio rajono savivaldybė (pavyzdžiui, strateginiame plėtros plane ar pan.)?

D. L.: Tikriausiai sumažinti jaunimo nedarbą, skatinti jaunimo verslumą, didinti jaunimo socialinę integraciją, sudaryti sąlygas jaunimo dalyvavimui sprendimų priėmimo ir stiprinti jaunų žmonių pilietinio dalyvavimo įgūdžius.

I. K.: Ar Radviliškio rajono savivaldybėje yra įkurta regioninė jaunimo organizacijų taryba „apskritasis stalas“? Kodėl?

D. L.: „Apskritasis stalas“ Radviliškio rajone nėra įkurtas. Tiesa, prieš metus buvo kilusi idėja įkurti šią organizaciją, buvau pakvietusi specialistus iš Jaunimo reikalų departamento, kad paaiškintų šešioms aktyviausioms jaunimo organizacijoms apie tokios organizacijos privalumus, tačiau nei vienas jaunimo organizacijų lyderis nenorėjo užsiimti juridinių dokumentų tvarkymu, be to, ir organizacijos nebuvo labai vieningos, todėl ši idėja laikinai „numarinta“.

I. K.: Kaip vertinate Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklą?

D. L.: Vidutiniškai. Taryba renkasi vos keletą kartų per metus, apsvarsto jaunimui aktualias problemas, tačiau neteikia Savivaldybės tarybai sprendimų projektų, kaip būtų galima pagerinti jaunimo situaciją rajone.

I. K.: Kokiais būdais ar priemonėmis informuojate jaunimą apie Radviliškio rajono savivaldybės organizuojamas veiklas, skirtas jauniems žmonėms?

D. L.: Visą jaunimui aktualią informaciją dažniausiai persiunčiu elektroniniu paštu (jaunimo organizacijų vadovams), patalpinu į Radviliškio rajono savivaldybės interneto svetainės skydelį JAUNIMAS, straipsnius talpinu laikraščio „Radviliškio naujienos“ puslapyje „Radviliškio rajono savivaldybės aktualijos“.

I. K.: Ar kaupiate informaciją apie jaunimo politiką, pasirodančią žiniasklaidoje? Ar tokia informacija daro įtaką jaunimo politikos Radviliškio rajono savivaldybėje formavimui?

D. L.: Surenkau visą informaciją ir ją saugau. Žinoma, ši informacija labai praverčia rengiant darbo su jaunimu ataskaitas ir darbo su jaunimu programą bei prašant Savivaldybės tarybos skirti lėšų jaunimo politikos plėtrai.

I. K.: Gal galėtumėte pasakyti, kokios bendrosios kompetencijos, Jūsų nuomone, yra būtinos efektyviai jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklai?

D. L.: Manychiau, kad labai svarbūs darbo kompiuteriu įgūdžiai bei informacinių technologijų išmanymas, kadangi jaunimui tai – priimtinausi bendravimo būdai. Taip pat svarbu turėti derybinių įgūdžių, mokėti bendrauti ir bendradarbiauti, šiam darbui reikalingas kūrybingumas ir iniciatyvumas.

I. K.: Nuoširdžiai dėkoju Jums už išsamius atsakymus.

RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS INVESTICIJŲ IR PROJEKTŲ VALDYMO SKYRIAUS VYRIAUSIOJO SPECIALISTO (SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAUS) PAREIGYBĖS APRAŠYMAS

I. PAREIGYBĖS CHARAKTERISTIKA

1. Savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas yra karjeros valstybės tarnautojas.
2. Pareigybės lygis – A.
3. Pareigybės kategorija – 9.

II. TIKSLAS

4. Koordinuoti Savivaldybės lygmenyje jaunimo politikos įgyvendinimą.
5. Kaupti, sisteminti, analizuoti ir apibendrinti informaciją, susijusią su jaunimo reikalais, įvairia projektine veikla.
6. Rengti prioritetinių sričių tikslines programas, organizuoti ir koordinuoti įvairių projektų rengimą.
7. Organizuoti Savivaldybės tarptautinio bendradarbiavimo projektų rengimą ir įgyvendinimą.
8. Pagal savo kompetenciją teikti paraiškas įvairių Lietuvos ir Europos Sąjungos fondų paramai gauti.

III. SPECIALIEJI REIKALAVIMAI ŠIAS PAREIGAS EINANČIAM VALSTYBĖS TARNAUTOJUI

9. Valstybės tarnautojas, einantis šias pareigas, turi atitikti šiuos specialiuosius reikalavimus:
 - 9.1. Aukštasis universitetinis (magistro kvalifikacinis laipsnis) ekonominis, inžinerinis arba vadybinis išsilavinimas.
 - 9.2. Gerai mokėti anglų kalbą (turi būti geri tiek rašymo, tiek kalbėjimo įgūdžiai).
 - 9.3. Mokėti nepriekaištingai dirbti kompiuteriu pažengusio vartotojo lygmenyje.
 - 9.4. Būti susipažinusi su Lietuvos Respublikos Konstitucija, gerai išmanyti Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius viešąjį administravimą, valstybės tarnybą, jaunimo politiką ir įvairių fondų paramą.
 - 9.5. Mokėti valdyti, kaupti, sisteminti, apibendrinti informaciją, apibrėžti problemas ir rengti išvadas bei pasiūlymus.
 - 9.6. Išmanyti raštvedybos taisykles, mokėti rengti ir forminti dokumentus.
 - 9.7. Būti pareigingam, darbščiam ir kūrybiškam, gebėti bendrauti.

IV. ŠIAS PAREIGAS EINANČIO VALSTYBĖS TARNAUTOJO FUNKCIJOS

- 10.1. Valstybės tarnautojui, einančiam šias pareigas, priskirtos funkcijos:
 - 10.1. koordinuoja Savivaldybės lygmenyje jaunimo politikos įgyvendinimą;
 - 10.2. kaupia, sistemina, analizuoja ir apibendrina informaciją, ruošia informacinius pranešimus apie jaunimo padėtį Savivaldybėje;
 - 10.3. teikia visokeriopą informaciją apie jaunimo teisių apsaugą bei jaunimo politikos įgyvendinimą Savivaldybėje visiems suinteresuotiems asmenims;
 - 10.4. vykdo Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos pavedimus, atlieka su jaunimo reikalais susijusius tyrimus ir analizes;
 - 10.5. informuoja Savivaldybės jaunimo organizacijas apie Valstybinės jaunimo reikalų tarybos vykdomas programas, Europos Sąjungos programą "Jaunimas" ir kitas programas;

10.6. konsultuoja jaunimo organizacijas, neformalias jaunimo grupes ir atskirus asmenis apie projektų Valstybinei jaunimo reikalų tarybai, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrai ir kitiems fondams bei Savivaldybės remiamoms programoms rengimą;

10.7. dalyvauja kitų institucijų darbo grupėse ir komisijose, atstovauja jaunimo interesams;

10.8. organizuoja mokymus jaunimo organizacijų atstovams;

10.9. organizuoja Savivaldybės tarptautinio bendradarbiavimo projektų rengimą ir koordinuoja jų įgyvendinimą;

10.10. koordinuoja ir rengia projektus, paraiškas įvairių Lietuvos ir Europos Sąjungos fondų paramai gauti;

10.11. dalyvauja formuojant ir įgyvendinant rajono strateginį plėtros planą, kuria ir tobulina jo įgyvendinimo priežiūrą;

10.12. koordinuoja Radviliškio rajono kaimo bendruomenių veiklą, organizuoja paramos teikimo konkursus nevyriausybinėms organizacijoms;

10.13. konsultuoja kaimo bendruomenes, jaunimo ir kitas nevyriausybinės organizacijas;

10.14. pagal savo kompetenciją rengia tarybos sprendimų, mero potvarkių ir administracijos direktoriaus įsakymų projektus;

10.15. konsultuoja ir teikia pasiūlymus ekonominiais klausimais;

10.16. dalyvauja kvalifikacijos kėlimo programose ir mokymuose;

10.17. esant būtinumui, vykdyti kitus skyriaus vedėjo nurodymus ir pavedimus.

PATVIRTINTA
Radviliškio rajono savivaldybės
tarybos 2006-03-30
sprendimu Nr. T-735

RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS KONCEPCIJA

Preambulė

Jaunimo politika yra kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei integravimuisi į visuomenės gyvenimą. Tai veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

Jaunimo politika nėra išskiriama kaip savarankiška sritis Lietuvos Bendrojo programavimo dokumente, tačiau jaunimas gali rasti savo nišą kiekviename prioritete (darbo rinkos, įsidarbinimo galimybės, švietimas, socialinė integracija, informacinės technologijos ir kt.).

Jaunystė yra amžiaus tarpsnis, kai formuojasi žmogaus asmenybė, kai jis savarankiškai pradeda dalyvauti visuomenės gyvenime ir daryti jam įtaką. Dėl demografinių pokyčių bei socialinės aplinkos, asmeninės ir kolektyvinės elgsenos, šeimos santykių ir darbo rinkos sąlygų pasikeitimo smarkiai pakito jaunimo sociologinės, ekonominės ir kultūrinės ypatybės. Šiuo laikotarpiu žmonėms iškyla daug problemų, kurių jie dažnai nesugeba įveikti savo jėgomis. Tai vis didėjantis jaunimo nusikalstamumas, priklausomybės ligos, nedarbas, užimtumo, būsto problemos ir kt. Jauno žmogaus ir jo aplinkinių nesugebėjimas spręsti kylančių problemų dažnai sukelia sunkių pasekmių tiek atskiriems asmenims, tiek visai visuomenei.

Jaunimas nori būti išgirstas, nori būti laikomas visaverčiu proceso dalyviu, jis nori atlikti savo vaidmenį kuriant Lietuvą, Europą. Į jaunimą labiau norisi žiūrėti ne kaip į problemą, o kaip į pozityvią ateities kūrimo jėgą, todėl Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo ateities planai, perspektyvos yra orientuotos į tai, kad jaunas žmogus būtų išgirstas ir jam būtų padedama spręsti rūpimus klausimus.

Radviliškio rajono jaunimas – Radviliškio krašto visuomenės ateitis. Aktyvus pilietis išugdomas tik tuomet, kai jaunas žmogus gali pamatyti savo asmeninių pastangų rezultatus. Tik dalyvaudamas mokyklos, gyvenamojo rajono, miesto ar asociacijos gyvenime jaunimas gali įgyti patirties ir pasitikėjimo, kurių jam reikia dabar ar prireiks vėliau darant tolesnį žingsnį viešajame gyvenime ir Europos lygio veikloje.

Padėdama rajono jaunimui įsitraukti į visuomenės gyvenimą, rajono Savivaldybė siekia, kad jaunimas savo iniciatyva ir kūrybinėmis galiomis taptų jaunosios kartos kultūros progreso pavyzdžiu visai Šiaulių apskričiai.

Jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų.

I. Bendroji dalis

1. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcija remiasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Jungtinių Tautų Organizacijos vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais ir kitais teisės aktais jaunimo politikos srityje.

2. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politika – Savivaldybės institucijų veikla, kuri padeda spręsti jaunimo problemas ir siekia sudaryti palankias sąlygas jauno žmogaus asmenybės formavimui bei integracijai į visuomenės gyvenimą.

3. Pagrindiniai Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos tikslai:

3.1. sudaryti sąlygas formuotis moraliai, intelektualiai, pilietiškai ir demokratiškai asmenybei;

3.2. padėti jaunimui integruotis į politinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį šalies bei rajono gyvenimą;

3.3. skatinti dvasinių vertybių formavimąsi, ugdant pareigą Tėvynei ir šeimai;

3.4. užtikrinti jaunų žmonių pilietines, socialines ir politines teises;

3.5. rūpintis rajono jaunimo socialinių, kultūrinių problemų sprendimu, jaunimo žalingų įpročių ir nusikalstamumo prevencija, užimtumu, būstu ir kitomis aktualiomis jaunimo problemomis.

3.6. didinti Savivaldybės institucijų, dirbančių su jaunimu, jaunimo organizacijų bei neformalių jaunimo grupių veiklos efektyvumą ir kokybiškumą.

4. Pagrindiniai Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos principai:

4.1. subsidiarumo – su jaunimu susiję sprendimai turi būti veiksmingi;

4.2. integravimo - Savivaldybės institucijos ir įstaigos, sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje, kartu planuoja ir koordinuoja jaunimo programas;

4.3. dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant bei derinant su jaunimu ir jo organizacijų atstovais;

4.4. informavimo – Savivaldybės institucijos, įstaigos ir jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma;

4.5. savarankiškumo – jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą;

4.6. savanoriškumo – jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas;

4.7. savivaldos – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

4.8. bendravimo ir bendradarbiavimo – Savivaldybės institucijos ir įstaigos bendrauja bei bendradarbiauja su Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo organizacijomis ir jaunimu;

4.9. lygių galimybių – Savivaldybės institucijos siekia sudaryti lygias galimybes abiem lytims, skirtingų socialinių sluoksnių, išsilavinimo ir visų tautybių jaunimui.

II. Savivaldybės institucijos, įgyvendinančios jaunimo politikos tikslus

5. Radviliškio rajono savivaldybės taryba formuoja savivaldybės jaunimo politikos tikslus, principus ir kryptis bei savo teisės aktais įtvirtina nuostatas, pagal kurias tikslai įgyvendinami.

6. Savivaldybės institucijos ir įstaigos įgyvendina Savivaldybės tarybos sprendimus, reglamentuojančius savivaldybės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą.

7. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos veiklą jaunimo politikos srityje koordinuoja Savivaldybės administracijos direktorius ir rajono jaunimo veiklos koordinatorius.

8. Savivaldybės jaunimo politikai formuoti, koordinuoti ir dalyvauti ją įgyvendinant sudaroma Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Jos nuostatus ir sudėtį tvirtina Savivaldybės taryba.

III. Savivaldybės institucijų parama jaunimo organizacijoms ir tarnyboms

9. Savivaldybės institucijos visapusiškai skatina jaunimo organizacijų, kaip savanoriškos laisvos narystės pagrindu veikiančių jaunų žmonių susivienijimų, tenkinančių jaunimo poreikius bei sprendžiančių jaunimo problemas, ir jaunimo tarnybų, kaip įmonių, įstaigų ir organizacijų, teikiančių jaunimui informacinę, socialinę, psichologinę, juridinę ir kitokią pagalbą bei organizuojančių jaunimo užimtumą ir laisvalaikį, kūrimąsi ir veiklos projektus.

10. Savivaldybės administracija, vadovaudamasi patvirtintomis projektų rengimo, finansavimo ir kontrolės taisyklėmis, pagal galimybes finansuoja jaunimo organizacijų ir tarnybų veiklos projektus. Aiškiai apibrėždama finansavimo teikimo kriterijus ir prioritetus, apie dalinį projektų finansavimą sprendžia Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, o rezultatus tvirtina Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorius.

11. Savivaldybės institucijos pagal savo galimybes remia jaunimo organizacijų narių, galinčių kvalifikuotai vykdyti ir koordinuoti jaunimo organizacijų ir tarnybų veiklos projektus, ir jaunimo darbuotojų (pedagogų), t. y. asmenų, galinčių kvalifikuotai teikti jaunimui informacinę,

socialinę, psichologinę, juridinę ir kitokią pagalbą bei organizuoti jaunimo užimtumą ir laisvalaikį, rengimą.

IV. Jaunų žmonių teisės

12. Jaunas žmogus Radviliškio rajone naudojasi visomis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtintomis žmogaus ir piliečio teisėmis. Savivaldybės tarybos sprendimai jaunimo klausimais priimami dalyvaujant jaunimo reikalų tarybos atstovams ir atsižvelgiant į jos nuomonę.

13. Kiekvienas jaunas žmogus turi teisę rinkti ir būti išrinktas į Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir atstovauti organizacijų, neformalių jaunimo grupių interesams.

V. Savivaldybės jaunimo politika ir švietimas

14. Savivaldybės jaunimo ir švietimo politikos papildo viena kitą. Savivaldybė skatina formalaus bei neformalaus švietimo įstaigų ir visuomeninių jaunimo organizacijų bendradarbiavimą.

15. Savivaldybė palaiko ir remia neformalių švietimo įstaigų atsiradimą ir veiklą.

16. Savivaldybės formaliojo švietimo institucijos turi sudaryti sąlygas veikti mokinių ir studentų savivaldos institucijoms bei užtikrinti galimybę joms dalyvauti priimant su formaliuoju švietimu susijusius klausimus.

17. Atsakingos Savivaldybės institucijos, bendradarbiaudamos su Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, ieško būdų padėti įsidarbinti niekur nedirbantiems jauniems žmonėms, skatinti juos verstis savarankiška ūkine ar komercine veikla, spręsti jaunų žmonių gyvenamojo būsto, užimtumo ir jaunų šeimų problemas.

18. Savivaldybė, skatindama tarptautinį bendradarbiavimą, sudaro sąlygas aktyviems jaunuoliams įgyti žinių ir įgūdžių užsienio valstybėse. Taip pat skatina tarptautinius jaunimo mainus, kurių tikslas – įgyti naujų žinių ir įgūdžių, tolerancijos bei pasitikėjimo kitomis tautomis.

19. Valstybinėse švietimo įstaigose sudaromos sąlygos visuomeninių jaunimo organizacijų veiklai, besiremiančiai savanoriška naryste. Visuomeninėms jaunimo organizacijoms ir neformalioms jaunimo grupėms turi būti pagal galimybes leidžiama naudotis mokyklų patalpomis ne pamokų metu, vadovaujantis Savivaldybės ir mokyklų vadovų nustatytais tvarkos taisyklėmis.

VI. Savivaldybės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimas

20. Radviliškio rajono savivaldybės taryba tvirtina Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, kurioje formuluojami Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos tikslai, principai ir kryptys, reglamentuojama konkreti rajono Savivaldybės tarybos ir Savivaldybės administracijos veikla įgyvendinant rajono Savivaldybės jaunimo politikos tikslus.

21. Savivaldybės vykdomoji institucija, įstaigos įgyvendina rajono savivaldybės jaunimo politikos principus ir tikslus.

22. Radviliškio rajono savivaldybės taryba Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją tvirtina trejiems metams. Prireikus Savivaldybės taryba, Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos teikimu, gali ją patikslinti ar papildyti.

23. Radviliškio rajono Savivaldybės jaunimo politikos koncepcija yra įgyvendinama bendradarbiaujant savivaldybės institucijoms ir jaunimo organizacijoms.

PATVIRTINTA
Radviliškio rajono savivaldybės
tarybos 2006-03-30
sprendimu Nr. T-735

RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ TARYBOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Radviliškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba (toliau vadinama taryba) yra savarankiška jaunimo reikalų koordinavimo institucija prie rajono Savivaldybės, kurios tikslas - dalyvauti koordinuojant, inicijuojant ir formuojant jaunimo veiklą bei teikti patariamojo pobūdžio siūlymus rajono Savivaldybės tarybai, merui, administracijos direktoriui, Savivaldybės administracijos padaliniams, kitoms institucijoms ir Savivaldybės tarnautojams, siekiant skatinti aktyvesnę jaunimo veiklą Radviliškio rajone.

2. Taryba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais, mero potvarkiais, administracijos direktoriaus įsakymais, Valstybine jaunimo politikos koncepcija, kitais teisės aktais ir šiais nuostatais.

3. Savo veiklą taryba koordinuoja su Savivaldybės administracijos padaliniais, valstybinės valdžios institucijomis, savivaldybės teritorijoje veikiančiomis įstaigomis, organizacijomis ir tarnybomis.

4. Tarybos nuostatai tvirtinami ir keičiami Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu.

II. TARYBOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

5. Tarybos tikslai:

5.1. formuoti intelektualią, pilietišką, demokratišką asmenybę;

5.2. padėti jaunimui integruotis į politinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį šalies gyvenimą;

5.3. formuoti jaunimo dvasios vertybes, ugdyti pareigą Tėvynei ir šeimai.

6. Tarybos uždaviniai:

6.1. dalyvauti koordinuojant, inicijuojant ir formuojant savivaldybės jaunimo politiką;

6.2. skatinti jaunimo veiklą, skirtą:

6.2.1. jaunimo pilietiškumui ugdyti;

6.2.2. jaunimo nusikalstamumo, narkomanijos, AIDS, savižudybių ir kitų socialinių problemų prevencijai.

7. Įgyvendindama savo uždavinius, taryba:

7.1. inicijuoja savivaldybės jaunimo situacijos sociologinius ir statistinius tyrimus;

7.2. vykdo jaunimo situaciją reglamentuojančių teisės aktų ir programų ekspertizę;

7.3. renka informaciją apie Savivaldybės institucijų ir jaunimo visuomeninių organizacijų veiklą, skirtą jaunimui;

7.4. nagrinėja užsienio valstybių patirtį, sprendžiant jaunimo problemas;

7.5. apibūnina savivaldybės jaunimo veiklos programas;

7.6. formuluoja pasiūlymus rajono Savivaldybės tarybai, merui, administracijos direktoriui, savivaldybės administracijos padaliniams, kitoms institucijoms.

III. TARYBOS TEISĖS

8. Taryba, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, turi teisę:

- 8.1. gauti iš Savivaldybės administracijos padalinių, savivaldybės teritorijoje veikiančių įmonių, įstaigų ir organizacijų informaciją savo kompetencijos klausimais;
- 8.2. sudaryti patariamąsias ekspertų komisijas ir nustatyti jų darbo organizavimo tvarką;
- 8.3. rajono Savivaldybės tarybai ir kitoms Savivaldybės institucijoms pavedus, atstovauti Savivaldybei kitose įstaigose ir organizacijose savo kompetencijos klausimais.

IV. TARYBOS SUDARYMAS

9. Tarybą sudaro 8 nariai, kuriuos tvirtina rajono Savivaldybės administracijos taryba.
10. Tarybos sudėtis patvirtinama rajono Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui.
11. Tarybą sudaro:
 - 11.1. 4 nariai deleguoti Radviliškio rajono savivaldybės mero potvarkiu. Jie gali būti Savivaldybės tarybos nariai, Savivaldybės administracijos padalinių vadovai ar darbuotojai, Savivaldybės įstaigų vadovai ar darbuotojai;
 - 11.2. 4 nariai deleguoti Radviliškio rajone užsiregistravusių visuomeninių jaunimo organizacijų ir mokymo įstaigų mokinių savivaldos teikimu. Jie turi būti jaunimo visuomeninių organizacijų vadovai ar įstaigų mokinių savivaldos struktūrų lyderiai.
12. Tarybos nariui atsistatydinus, pasibaigus arba nutraukus prieš terminą Savivaldybės tarybos nario įgaliojimus, atleidus Savivaldybės administracijos darbuotoją, nutrūkus jo darbo santykiams atstovaujamoje įstaigoje ar organizacijoje, nustojus būti atstovaujamosios organizacijos ar renkamosios institucijos nariu, Savivaldybės meras šių nuostatų IV dalyje nustatyta tvarka iki savivaldybės tarybos kadencijos pabaigos tvirtina vietoje jo kitą asmenį.

V. TARYBOS DARBO ORGANIZAVIMAS

13. Taryba priima sprendimus savo kompetencijos klausimais Tarybos sprendimai priimami paprasta balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas. Tarybos sprendimas yra teisėtas, jei tarybos posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė tarybos narių.
 14. Tarybos posėdžiai vyksta ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius. Tarybos posėdžius šaukia, posėdžio laiką, vietą ir darbotvarkę nustato tarybos pirmininkas. Tarybos pirmininkas ne vėliau kaip prieš 1 savaitę turi informuoti visus tarybos narius apie posėdžio laiką, vietą ir darbotvarkę.
 15. Tarybos veiklai vadovauja pirmininkas, kurį tarybos kadencijos laikotarpiui renka tarybos nariai atviru balsavimu, paprasta balsų dauguma. Tarybos pirmininkui išvykus, susirgus ar dėl kitų priežasčių laikinai negalint eiti savo pareigų, tarybos pirmininką pavaduoja tarybos pirmininko pavaduotojas, kurį tarybos kadencijos laikotarpiui renka tarybos nariai atviru balsavimu, paprasta balsų dauguma.
 16. Tarybos nariai, negalintys dalyvauti posėdyje, gali įgalioti kitą asmenį dalyvauti posėdyje su balso teise.
-